

**MILOVÁNÍ
A ŠVINDLOVÁNÍ
V AMERICE**

O. Henry

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

Milování a švindlování v Americe

O. Henry

Přeložil Josef Mach

Znění tohoto textu vychází z díla [Milování a švindlování v Americe](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Alois Srdce v Praze v roce 1939. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Text díla (O. Henry: Milování a švindlování v Americe), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 16. 6. 2023.

OBSAH

Mamon a Amor	6
Práce, obchod a kapitál	14
Týden v Arkádii	25
Svědomí ve věcech uměleckých	32
Vyšší pragmatismus	40
Filantromatematika	48
O tvrdém chlebě a měkkém srdci	56
Velký náčelník Malý medvěd	61
Kaktus	73
Pierpont Morgan a Leonardo da Vinci	78
Mistrovské dílo pana Behrmana	84
Sever proti Jihu	91
Památka ideální lásky	101
V zajetí Rudého náčelníka	109
Italský hrabě a dáma ve smutku	120
Ztracený syn	128
Emylie Hinklová	138
Tisíc dolarů	148

Mamon a Amor

Starý Anthony Rockwall, továrník na odpočinku a majitel závodů Rockwallovo mýdlo Heureka, vyhlédl z okna knihovny ve své miliónářské rezidenci na Páté avenue v Novém Yorku a ušklíbl se. Jeho soused po pravé straně – člen aristokratických klubů a také mnohonásobný milionář G. Van Schuylight Suffolk-Jones – vycházel právě ze svého domu a mířil k autu, jež na něho u chodníku čekalo, při čemž opovržlivě, jako obyčejně, ohrnul nos nad skulpturální fasádou ve stylu italské renesance na domě krále mýdla.

„Nafoukaný panák s prázdnou hlavou!“ poznamenal v duchu p. Rockwall. „Nedá-li si ten starý nadutec se studenou holandskou krví pozor, ještě ho vystaví jako figurínu v muzeu zábavního parku Eden. V létě dám svůj dům namalovat červenou, bílou a modrou barvou, budeme vidět, jestli potom bude ohrnovat ten svůj dřevákový nos ještě výše.“

A potom Anthony Rockwall, jenž nikdy na služebnictvo nezvonil, přistoupil ke dveřím knihovny a týmž hlasem, jímž kdysi vyvolával své zboží jako kočovný prodavač v prériích kansaských, zvolal: „Mike!“

Lokaj se objevil.

„Řekni mému synovi,“ řekl Rockwall, „aby se u mne zastavil, než odejde z domu.“

Když mladý Rockwall vstoupil do knihovny, odložil starý pán noviny, něžně se na něho usmál svým velkým, hladce oholeným červeným obličejem a jednou rukou si zajel do bílých vlasů, zatímco druhou cinkal klíči v kapse u kalhot.

„Richarde,“ řekl Anthony Rockwall, „kolik platíš za mýdlo, kterým se myješ?“

Richard, jenž se teprve před půl rokem vrátil z koleje, se zarazil. Nikdy na takové věci nemyslel, a octl se v rozpacích jako holka, když přijde poprvé na bál.

„Myslím, že šest dolarů za tučet, tatínku.“

„A za šaty?“

„Obyčejně tak asi šedesát dolarů.“

„Je vidět, že jsi gentleman,“ řekl Anthony rozhodně. „Slychávám o nynějších mladých lidech, že vyhazují až 24 \$ za dvanáct kousků mýdla a za šaty přes sto dolarů. Máš na vyhazování zrovna tolik co oni, ale přesto se držíš toho, co se sluší a patří. Já pořád ještě se myju naším starým Heureka – ne snad jen ze sentimentality, ale že je to nejjistší mýdlo, jaké může být. Jakmile zaplatíš za kousek mýdla více než deset centů, kupuješ špatnou značku a špatný parfém. Ale za padesát centů, to je zrovna to, co má mít mladý muž tvé generace, tvého postavení a v tvých poměrech. Jak jsem pravil, jsi vskutku gentleman. Říkají, že to trvá tři generace, než v rodině vznikne gentleman. Ale to je mýlka. Peníze dokáží to tak hladce, že to jde jako po mýdle. Z tebe už peníze udělaly gentlemana. Vždyť moc nescházelo, a byly by udělaly gentlemana i ze mne. Jsem už skoro tak nezdvořilý a protivný a neotesaný jako ti dva staří panáci po obou stranách našeho domu, kteří celé noci nemohou zamhouřit oka vztekem, že jsem si koupil barák zrovna mezi nimi.“

„Jsou některé věci, které se za peníze nedokáží,“ podotkl mladý Rockwall melancholicky.

„No víš, tohle mi nesmíš říkat,“ řekl starý Anthony a bylo vidět, že je skoro uražen. „Na peníze já bych vždycky vsadil poslední své peníze. Pročetl jsem celý naučný slovník a jsem už u písmene Y, a pořád v něm marně hledám něco, co by se za peníze nedalo koupit. A myslím, že od neděle si již budu musit koupit dodatky. Na peníze já držím. Řekni mi, co se nedá koupit.“

„Především,“ odvětil Richard poněkud rozjitřeně, „nelze si za ně koupit přístup do exkluzivních kruhů společenských.“

„Oho! Že ne?“ zahřměl muž, zastávající kořen všeho zla. „Pověz mi, kde by byly tvé exkluzivní kruhy, kdyby byl první Astor z miliard-

dářské dynastie Astorů neměl peníze na jízdenku v podpalubí, když chtěl jet do Ameriky?“

Richard vzdychl.

„A o tom jsem právě chtěl s tebou mluvit,“ pravil starý pán, ale už ne tak hlučně. „Proto jsem si tě sem zavolal. S tebou něco není v pořádku, chlapče. Pozoruji to už asi dva týdny. Ven s tím, co je to? Jestli se nemýlím, mohu mít ve čtyřadvaceti hodinách k dispozici v hotovosti jedenáct milionů, o realitách ani nemluvě. Jedná-li se o tvá játra, víš, že dole v zálivu stojí naše jachta Tulák, s dostatečnou zásobou uhlí, připravená dovézt ti ve dvou dnech na Bahamské ostrovy. To tě uzdraví.“

„Hádáš celkem dobře, tatínku; skoro jsi to uhodl.“

„Ah,“ Anthony zbystřil sluch, „jak se ona jmenuje?“

Richard začal přecházeti knihovnou sem tam. Ten jeho starý, drsný otec je vlastně docela kamarádký a sympatický – proč by se mu nemohl svěřit?

„Proč jí nenabídneš ruku?“ zeptal se starý Anthony. „Každá po tobě jen skočí. Máš peníze, jsi hezký a k tomu ještě slušný hoch. Tvé ruce jsou čisté. Na nich nelpí mýdlo Heureka. Vystudoval jsi kolej, ale nad tím ona přimhouří oko.“

„Neměl jsem dosud příležitost,“ vzdychl Richard.

„To je jedno,“ řekl Anthony. „Jdi s ní na procházku do parku, vezmi ji na vyjížďku autem nebo se k ní připoj, až půjde z kostela. Příležitost! Pchá!“

„Ty se nevyznáš v novoyorském společenském mlýně, tatínku. Ona je částí toho proudu, který ten mlýn pohání. Ona má každou hodinu a každou minutu svého času zadanou a vypočítanou na kolik dní dopředu. Musím to děvče mít, tatínku, nebo je Nový York pro mě navždy černou žumpou beze vší radosti. A nemohu jí to napsat – to nemohu udělat.“

„Povídali, že mu hráli,“ řekl starý pán. „Nebudeš mi přece povídat, že se všemi těmi penězi, které jsem nadělal, nedovedl bys získati pro sebe hodinu nebo dvě z času nějaké mladé holky?“

„Začal jsem příliš pozdě. Ona pozítří v poledne odpluje do Evropy a zůstane tam dva roky. Zítرا večer s ní budu samotný, ale jen několik minut. Je teď v Larchmontu u své tetičky. Tam za ní nemohu jeti. Ale dovolila mi, abych na ni čekal s autem na nádraží Grand Central zítرا večer o půl deváté, až přijede vlakem. Pojedeme po Broadwayi tryskem k Wallackovu divadlu, kde ve vestibulu bude na nás čekat její matka a společnost, která s nimi bude v lóži. Domníváš se, že bude poslouchat mé vyznání v těch šesti nebo osmi minutách a za takových okolností? Jistě ne. A jakou příležitost budu mít v divadle nebo potom? Vůbec žádnou. Ne, tatínku, tohle je taková motanice, kterou ani tvé peníze nerozmotají. Nemůžeme si koupit ani minutu času za sebevětší peníze. Kdyby to bylo možné, žili by bohatí lidé déle. Nemám vůbec naději, že bych si mohl se slečnou Lantryovou před jejím odjezdem do Evropy pohovořit.“

„Dobře, Richarde, můj hochu,“ zvolal vesele starý Anthony. „Teď si klidně zajed' do svého klubu. Jsem rád, že to nejsou játra. Ale nezapomeň přece občas zapálit nějakou tu svíčku v čínském chrámu boha Mamona. Říkáš, že za peníze nelze koupit čas? Ovšem, to se rozumí, nemůžeš si poručit v obchodě, aby ti zabalili věčnost a dodali do domu za určitou cenu, ale viděl jsem, jak starý tatík Čas měl paty pořádně pořezané a opuchlé, když musil klopýtati po zlatém kamení.“

Téhož dne večer teta Ellen, něžná, sentimentální duše, stále vzdychající, vrásčitá a shrbená pod tíhou bohatství, přišla k svému bratru Anthonymu, zrovna když četl večerní noviny, a začala s ním rozhovor o tom, jaké trápení mají mladí zamilovaní lidé.

„On už mi o tom povídal,“ řekl bratr Anthony, zívaje. „Řekl jsem mu, že moje bankovní konto je mu k dispozici. A tu začal pomlouvat peníze. Vykládal, že peníze nejsou nic platné. A že prý celé desítispřežení milionářů nedovedlo by posunouti společenské zákony z jejich místa ani o coul.“

„Oh, Anthony,“ vzdychla teta Ellen, „byla bych ráda, kdybys pořád nemyslel, že peníze jsou všecko. Bohatství není ničím, kde se jedná

o upřímnou náklonnost. Láska jest všemohoucí. Kdyby byl jen promluvil dříve! Našeho Richarda by přece nemohla odmítnouti. Ale obávám se, že teď už je pozdě. Nebude už míti příležitost vyslovit se. Všechno tvé zlato nemůže dát štěstí tvému synovi.“

Druhého dne v osm hodin večer vyndala ze staré, moly rozežrané krabičky podivný zlatý prsten a dala ho Richardovi.

„Navlékni si ho dnes na prst, synovečku,“ prosila ho. „Dala mi ho tvá matka. Říkala, že tento prsten přináší štěstí v lásce. A žádala mne, abych ti ho dala, až najdeš tu, do které se zamiluješ.“

Mladý Rockwall s dětinskou úctou vzal prsten do ruky a zkusil ho navléci na malíček. Ale dále než na druhý kloub ho nedostal. Sundal ho a zastrčil do kapsy u vesty, jak to muži dělají. A potom zatelefonoval pro své auto.

Na nádraží uvítal slečnu Lantryovou v tlačenci lidstva v 8 hodin 32 minut.

„Nesmíme nechat čekat maminku a ostatní,“ byla její první slova.

„K Wallackovu divadlu – ale co nejrychleji,“ nařídil poslušně Richard svému šoferovi.

Bleskem projeli 42. ulici na Broadway a potom dále podél trávníku, posetého bílými hvězdami, jenž vede od měkkých lučin západu ke skalnatým pahorkům východu.

U 34. ulice mladý Richard náhle nazvedl okénko za zády šoferovými a nařídil mu, aby zastavil.

„Upustil jsem prsten,“ omlouval se, vylézaje z auta. „Je to památka po matce, a nikdy bych ho neoželel. Nezdržím vás ani minutku – vím, kam padl.“

Neuplynula ani minuta a byl zpátky ve voze i s prstenem.

Ale v té malé minutce vůz elektrické dráhy, jedoucí napříč přes Broadway, se zastavil zrovna před jejich autem. Šofér se chtěl vyhnouti doleva, ale tam mu zatarasilo cestu velké expresní nákladní auto. Zkusil to doprava, ale musil couvnouti před ohromným nábytkovým vozem, jenž vůbec neměl právo tudy jeti. Šofér zkusil popojet

nazpět, ale musil toho nechat a začal nekřesťansky klít a nadávat. Byl úplně zablokovaný uprostřed nevídané motanice vozidel všech druhů, aut, motocyklů, vozů, drožek, koní atd.

Byla to taková zácpa v pouliční dopravě, k jakým někdy dochází ve velkém městě a jež podvážou a zastaví z ničeho nic veškerý provoz.

„Proč nejedeme?“ zvolala slečna Lantryová netrpělivě. „Přijdeme pozdě.“

Richard povstal v autu a rozhlížel se kol dokola. Na všech stranách viděl stojící moře povozů, nákladních vozů, valníků, drožek koňských i autodrožek, stěhovacích vozů a tramvají, jež úplně zaplavily prostranství, kde se křižují Broadway, Šestá avenue a 34. ulice. A ze všech sousedních ulic, souběžných i příčných, hrnula se sem s rachotem, houkáním a pokvikem další vozidla plnou rychlostí a zamotávala a zaklíňovala se do motající se masy stojících vehiklů. Kola stála a nadávky šoférů a vozků lítaly vzduchem. Zdálo se, že veškeren provoz v celém Manhattanu se zastavil a shlukl v nehybném zmatku kolem nich. Oni byli středem všeho toho chaosu. Ani nejstarší občan novoyorský, jichž tisíce stálo na chodnících a čumělo na to dopravní boží dopuštění, nepamatoval zácpu takových rozměrů, jako byla tato.

„Je mi strašně líto,“ řekl Richard, když zase usedl, „ale vypadá to tak, že se nehne z místa. Než se tohle rozmotá, to bude trvat nejméně hodinu. Byla to moje chyba. Kdybych byl neupustil ten prsten, mohli jsme –“

„Ukažte mi ten prsten,“ řekla slečna Lantryová. „Nu, jaká pomoc, proti tomu nemůžeme nic dělat, mně je to jedno. Divadla beztoho jsou blbost, to si už dávno myslím.“

V jedenáct hodin večer někdo lehce zaklepal na dveře ložnice pana Anthonyho Rockwalla.

„Dále,“ vykřikl Anthony, který seděl v červeném pyžamu a četl knihu o pirátských dobrodružstvích.

Ten někdo byla teta Ellen. Vypadala jako šedovlasý anděl, kterého omylem pustili z nebe na zeměkouli.

„Tak už jsou zasnoubeni, Anthony,“ řekla měkce. „Slíbila, že si vezme našeho Richarda. Cestou do divadla došlo k nějaké srážce, ulice byly ucpány a zataraseny a trvalo to dvě hodiny, než se jejich auto vypletlo. – A ach, bratře Anthony, podruhé se již nechvástej, že peníze zmohou všecko. Malý talisman věrné lásky – malý prsten, který je symbolem bezmezná a nezištné lásky a oddanosti – byl příčinou toho, že náš Richard našel své štěstí. Upustil ho na ulici a vystoupil, aby ho zvedl. A než mohli pokračovati v jízdě, nastala ta zácpa v ulicích. Mluvil k ní o své lásce a získal ji, zatímco jejich auto se nemohlo hnout z místa. Peníze nejsou nic proti opravdové lásce, Anthony.“

„To je v pořádku,“ řekl starý Anthony. „Jsem rád, že kluk dostal to, po čem toužil. Řekl jsem mu, že v té věci nebudu šetřit, když –“

„Ale, bratře Anthony, co by mu mohly prospěti tvoje peníze?“

„Sestro,“ odpověděl jí Anthony Rockwall, „můj pirát se zrovna octl v zatrolené bryndě. Jeho loď ztroskotala na úskalí a on dobře ví, co by to pro něho znamenalo, kdyby se s ní potopily i jeho peníze. Buď tak laskava a nech mne dočísti aspoň tuhle kapitolu.“

Tady by mohla naše povídka skončit. Byl bych z té duše rád, kdyby opravdu končila, jako si toho přejete i vy, kteří ji čtete. Ale musíme sestoupit až na dno studny, chceme-li vědět celou pravdu.

Druhého dne navštívila pana Anthonyho Rockwalla jakási osoba s červenýma rukama a s modrou kropenatou kravatou, která se nazývala Kelly. Pan Kelly byl okamžitě přijat v knihovně.

„Tak co,“ řekl Anthony, sahaje po šekové knížce, „dobře to bylo namydleno, co? Tak počkejme – dostal jste na hotovosti 5000 dolarů.“

„Dosadil jsem 300 \$ ze svého,“ řekl Kelly. „Stálo to drobátko víc, než jsem to odhadoval. Expressní vagony a drožky jsem dostal větším dílem po 5 \$; ale nákladní vozy a povozy o dvou koních nechtěly to udělat pod 10 \$. Šoféři motorových vozů požadovali 10 \$ a některé

valníky až 20 \$. Policajti schlamstli nejvíc – dvěma jsem musil dát po 50 \$, ostatním po 20 \$ a 25 \$. Ale povedlo se to divukrásně, ne, pane Rockwalle? A ani jsme na to neměli zkoušku, to je co říci! Všichni chlapci byli na místě přesně včas, na zlomek minuty. Celé ty dvě hodiny ani had by se byl neproplazil přes Broadway pod pomníkem Greeleyovým.“

„Třináct set dolarů – tady jsou, Kelly,“ řekl Anthony, podepisuje šek. „Odměna vám tisíc dolarů, a 300 dolarů, které jste dosadil ze svého. Vy ale nepohrdáte penězi, vidíte, Kelly?“

„Já?“ ohradil se Kelly. „Zmlátil bych toho člověka, co vynašel chudobu.“

Když už byl Kelly u dveří, Anthony ho znovu zavolal.

„Nevšiml jste si snad,“ zeptal se ho, „tam v té motanici a zácpě, nezahlédl jste tam náhodou takového malého, buclatého hošíka, úplně nahého, který střílel šípy z malého luku?“

„To prosím ne,“ řekl Kelly udiveně. „Nic takového jsem neviděl. Ale jestli byl tak ustrojen, jak říkáte, to ho možná policajti sebrali dříve, než jsem tam přišel.“

„Já jsem si hned myslil, že ten malý uličník při tom vůbec nebude,“ zasmál se Anthony. „Sbohem, Kelly.“

Práce, obchod a kapitál

Seděli jsme a jedli špagety v koutku restaurantu Prevezano v Novém Yorku, a Jeff Peters mi vysvětloval, že je na světě trojí druh zlodějství.

„Jsou dva druhy zlodějny,“ pravil Jeff, „jež by měly být vyhlazeny zákonem. Míním tím burzovní spekulace na Wall Streetu a lupičství.“

„Pokud se týče jednoho z těch dvou, tu jistě každý s vámi bude souhlasit,“ řekl jsem s úsměvem.

„No, já myslím, že lupičství by také mělo být vyhlazeno,“ odpověděl Jeff; a já jsem si nebyl jist, zda můj úsměv byl namístě.

„Asi před třemi měsíci,“ pokračoval Jeff, „dostalo se mi privileje, že jsem se seznámil se zástupci a vybranými ukázkami obou výše jmenovaných odvětví nelegitimního umění. Byl jsem persona sine qua non grata s jedním členem odborové organizace banditů a zároveň s jedním Napoleonem vysokých financí. Jak vám říkám, bylo to asi před třemi měsíci, co jsem se dostal do té špatné společnosti. Člověk se v životě celkem dvakrát může octnout ve špatné společnosti – buď když je úplně na mizině, nebo když je moc bohatý.

Tu a tam se člověku přihodí, že spadne do bryndy i při legitimním obchodu. Bylo to v Arkansasu, když jsem se svým vozem zahrnul na rozcestí na nesprávnou stranu a zajel omylem do toho zatracitěho městečka Peavinu. Když jsem si uvědomil, že na toto městečko jsem podnikl úspěšný útok už loni na jaře – bylo již bohužel příliš pozdě. Tenkrát jsem tam lidem prodal asi za 600 dolarů mladých ovocných stromků – švestky, třešně, jabloňky a hrušky. Obyvatelé peavinští od té doby na mě číhali při silnici, těšíce se, že se spletu a ještě jednou tudy pojedou. Dojel jsem po hlavní ulici až k lékárně Crystal Palace a tam teprve jsem poznal, do jaké pasti jsem to vlezl se svým šimlem Billem.

Peavinští popadli mě za krk a Billa za uzdu a začali se mnou konverzaci – to se ví, že se týkala těch ovocných stromků. Utvořili jakýsi občanský výbor a ten mi provlékl kravský řetěz skrze díry u rukávů u vesty, a tak spoutaného mě vodili po svých zahradách a štěpnicích.

Ty ovocné stromky se neosvědčily tak, jak to bylo napsáno na dřevěných tabulkách, co jsem jim dal nádavkem. Ukázalo se, že většinou to byla samá plánata, ale tu a tam byla také nějaká trnka a pár topolů. Jen na jednom se zdálo, že něco vyrazilo, ale když jsme přišli blíž, bylo to sršní hnízdo a půl staré dámské šněrovačky.

Občané peavinští pokračovali v té neplodné procházce až na hranice obce. Tam mi odebrali hodinky a všechny peníze – a conto prý. Koně a vůz si nechali jako rukojmí. A řekli mi, až na některém z těch stromků uzraje první švestka, abych si zase přišel pro své věci. Pak ze mne sundali ten řetěz a prstem mi ukázali cestu směrem ke Skalistým horám.

Šel jsem, a když jsem se z toho trochu probral, seznal jsem, že se blížím k nějakému neznámému městečku na trati dráhy, co vede do San Franciska. Peavinští mi nenechali v kapsách nic než kus žvýkacího tabáku – neusilovali o mé bezživotí – a to mi zachránilo život. Strčil jsem žvanec do úst, usedl na haldu pražců vedle kolejí a přemýšlel o lidském chytráctví a také vrtáctví. A vtom jel okolo nákladní vlak, z kterého vypadl nějaký mladý muž, koulel se asi dvacet sáhů v oblaku prachu, pak povstal a začal plivat uhelný chmour a všelijaká sprostá citoslovce. Byl oblečen spíše na spací vagon než na nákladní vlak, a záhy se mu na tváři rozhostil veselý úsměv, proti kterému by úsměv herečky Florence Snow vypadal jako úsměv kominíka.

„Spadl jste?“ ptám se.

„Starou belu,“ na to ten mladý muž. „Seskočil jsem. Jsem tady u cíle. Co je to tady za město?“

„Ještě jsem se nepodíval na mapu,“ povídám já. „Jsem tady sám teprve pět minut.“

Sklonil se, aby si oprášil kalhoty, a při tom mu vypadl z kapsy pěkný lupičský hasák, asi 9 palců dlouhý. Zvedl jej, ostře na mě pohlédl, a pak se zachechtal a podal mi ruku. „Bratře,“ zvolal, „buďte zdráv! Neviděli jsme se loni v létě v jižním Missouri, kde jste prodával obarvený písek, lžičku za půl dolaru, který si farmáři dávali do lamp, aby petrolej neexplodoval?“

„Petrolej,“ řekl jsem, „nikdy neexploduje. To jen plyn exploduje.“ Ale i tak jsem mu podal ruku.

„Jmenuji se Bill Bassett,“ povídá on. „Máte čest viděti před sebou nejlepšího kasaře z poríčí Mississippi.“

A tak jsme si sedli na ty pražce a vyměňovali si názory, jak to umělci různých oborů mezi sebou dělávají. On taky neměl ani cent. Vysvětlil mi, proč někdy i lupič musí cestovat v nákladních vlacích, a vyprávěl mi, jak jedna služka v Little Rock se k němu zachovala falešně, a proto odtamtud musil utéci.

„Láska je v mém řemesle důležitá věc,“ říkal. „Ukažte mi dům, kde jsou větší prachy a hezká panská, o ostatní já se postarám. Nejdřív na holku udělám dojem, a když mě pustí dovnitř, stisknu ji párkrát okolo pasu a pak si udělám otisky zámků. Ale ta v Little Rock byla prevít. Zahlídla mě v tramvaji s jinou, a když jsem k ní přišel, byly dveře do domu zamčeny. A já měl klíče udělané jen ode dveří nahore. Pane, to byla Dalila!“

Vyprávěl, jak se pokusil dostat do domu paklíčem, ale holka spustila kravál a Bill musil startovat běh o závod s policajty směrem k nádraží, a jen tak tak že skočil na vlak, který právě odjížděl.

„Co naplat,“ prohlásil Bill, když jsme si vyměnili své životní memoáry, „ted' bych rád něco snědl. Zdá se, že toto městečko není uzamčeno na patentní americké zámky. Což abychom tu provedli nějakou menší mrzkost, abychom měli aspoň na běžnou útratu. Vy asi nemáte u sebe žádné šejdířské medicíny pro vzrůst vlasů ani

čtvrtdolarové zlaté řetízky k hodinkám nebo jiné podobné šmejdy, které byste mohl prodávat po ulicích?’

„To nemám,“ doznal jsem zahanbeně, „musil jsem nechat fůru zlatých prstýnků s pravými patagonskými diamanty v Peavine a kromě toho celou kolekci patentovaných přístrojů na zachycování slunečních paprsků za deštivého počasí.“

„Jaká pomoc,“ řekl Bassett, „musím si tedy k večeru vypůjčit od některé zdejší dámy jehlici a otevřít s ní zdejší Farmářsko-Živnostensko-Námořnickou banku.“

Jak tak mluvíme, vjížděl zrovna do nedalekého nádraží osobní vlak. Nějaký pán v cylindru seskočil z něho na nesprávnou stranu, totiž ne směrem k peronu, a zamířil podél trati k nám. Byl to takový malý, obtloustlý pán s velkým nosem a s očima jako krysa, byl elegantně oblečený a v ruce nesl ruční kufřík tak opatrně, jako kdyby v něm byly vejce nebo železniční akcie. Přešel kolem nás a šel dále podle trati, jako kdyby neviděl, že městečko je na druhé straně.

„Pojďme za ním,“ řekl Bill Bassett významně, a tak jsme šli za tím pánem. Dohonili jsme ho na kraji nějakého lesa, a poněvadž to už bylo po západu slunce a bylo to takové opuštěné místo, nikdo nás neviděl, když jsme ho zastavili.

„Nevím skutečně, vážený pane,“ povídá mu Bill, „jak bych vám vysvětlil, co od vás žádáme, ale myslím, že nejdříve vás musíme prošacovat.“

Bill mu obrátil naruby všechny kapsy, ale hned jsem zpozoroval, že je výsledkem své prohlídky náramně disgustován. „Ani hodinky!“ zvolal. „Že vám není hanba, vy jeden obílený hrobe?! Chodit oblíknutý jako vrchní číšník, a smrdět krejcarem jako nějaký hrabě? Vždyť vy, člověče, nemáte ani na tramvaj!“

Ten pán se ujal slova a prohlásil, že nemá u sebe ani peníze, ani nic cenného. Ale Bassett mu vzal z ruky ten kufřík a otevřel ho. Vysypal z kufříku několik límečků a pár párů ponožek a nějaký velký

výstřížek z novin. Bill si výstřížek pozorně přečetl a pak se zasmál a podával tomu přepadenému pánovi bodře ruku.

„Bratře!“ zvolal. „Buďte zdrav. Musíte mi odpustit, příteli! Pane Petersi, představuji vám pana Alfreda E. Rickse. Pan Peters stojí asi uprostřed mezi mnou a vámi, pane Ricksi, pokud se týče gaunerství a korupce. On vždycky dá lidem něco za peníze, které z nich vytáhne. Těší mě, že jsem se s vámi seznámil, pane Petersi i pane Ricksi. Je to poprvé, co jsem přítomen na valné hromadě Národního kongresu Žraloků – lupičství, švindl i vysoké finance, vše je tu zastoupeno. Prozkoumejte pověřující listiny páně Ricksovy, pane Petersi!“

Na výstřížku, který mi Bill podal, byla podobizna toho Rickse. Byly to chicagské noviny a pomlouvaly Rickse na každém řádku. Vyrozuměl jsem z toho, že dotyčný Ricks rozparceloval (na plánu) tu část státu Florida, která leží pod vodou, vydal prospekty, že se tam bude zakládat město, otevřel si realitní kancelář v Chicagu a prodával nevinným zájemníkům ty floridské parcely. Když už měl pohromadě sto tisíc dolarů nebo tak něco, zajel si jeden z novopečených majitelů floridského stavebního pozemku na Floridu podívat se na novou parcelu a k svému údivu shledal, že to budoucí město bude státi asi 3 sáhy a 7 palců (27. stupeň východní šířky) pod hladinou jezera Okeechobee. Jeho parcela byla zrovna uprostřed jezera a přednostní právo na ni už dávno získali aligátoři, takže jeho majetkové právo mělo tuze vratký podklad. To se ví, že hned jel zpátky do Chicaga a pořádně panu Alfredu E. Ricksovi zatopil skrz tu vodu. Ricks se vykrucoval, jak mohl, ale ty aligátory popřít nemohl, to dá rozum. A jednoho krásného dne to všechno přišlo do novin a Ricks musil prásknout do bot, ani neměl čas vzít s sebou své snadno vydělané peníze. Co měl v kapse, to stačilo akorát na jízdu vlakem do toho městečka na poušti, kde jsme se s ním nyní seznámili.

Po chvíli pan Alfred E. Ricks prohlásil, že má taky hlad, ale že na to taky nemá. A tak jsme už byli tři a dohromady jsme podle

všech pravidel sylogismu a jaksi parabolicky představovali práci a obchod a finanční kapitál. No a když obchodu chybí kapitál, je to malér. A když kapitál nemá prachy, znamená to stagnaci v jídle. V takovém případě jest na muži práce, aby ukázal, co dokáže svým hasákem.

„Bratři zákeřníci,“ řekl Bill Bassett, „nikdy v životě jsem ještě nepustil kamaráda v nouzi postaveného. Půjdem do lesa a počkáme tam, až se setmí.“

V tom lese byla stará opuštěná chatrč a v té jsme se usadili. Když se setmělo, řekl Bill, abychom tu počkali, a odešel. Vrátil se asi za půl hodiny a nesl plnou náruč chleba, vepřových kotletek a koláčů. „Vyfoukl jsem to v jednom obchůdku na Washita avenue,“ povídá. „Jezte, pijte a budete moudří jako bohové.“

Měsíc byl v úplňku, a tak jsme si sedli na práh a pustili se do jídla za tiché noci při svitu luny. A Bill se začal naparovat. „Někdy,“ vece, „mě přechází trpělivost s takovými lidmi, jako jste vy, kteří si myslíte, že vaše povolání je něco vyššího než moje. Řekněte mi, co by kdo z vás dokázal v situaci, v jaké jsme se octli. Co vy, Ricksi?“

„Musím doznati, pane Bassette,“ povídá Ricks, „že v této kritické chvíli nedovedl bych – snad – podniknout to, co by zlepšilo naši překerní situaci. Velkorysé operace, jaké obyčejně mám čest řídit, vyžadují přirozeně pečlivé předběžné přípravy. Já – –“

„Já už vím,“ skočil mu do řeči Bill Bassett, „nepotřebujete dál mluvit. Vy byste musil mít přinejmenším 500 \$, abyste mohl angažovat nějakou blond daktylografku, a čtyři kancelářské místnosti s nábytkem z mořeného dubu. A dalších 500 \$ na inzerci. A dvě neděle byste musil čekat, až první oběti zaberou. My bychom zatím mohli umřít hladu. A vy byste asi nebyl o nic rychlejší, bratře Petersi,“ obrátil se na mě.

„Mládenče,“ řekl jsem mu, „vidíte tamhle to osvětlené městečko? Není to poprvé, co jsem švorc. Ale vyučil jsem se v podfukářství u slavného šarlatána Montagua Silvera. V tom městečku chodí po

ulicích sta lidí, kteří mají na kalhotách skvrny od kolomazi nebo omastku. Dejte mi gasolínovou lampu, nějakou bednu a za dva dolary kus obyčejného mýdla, já je rozřežu na malé kousíčky a začnu prodávat – –‘

„Pardon, kde ale vezmete ty dva dolary?“ ušklíbl se Bill a nenechal mě domluvit. S tím rošťákem nebyla žádná řeč. „Nikoli,“ pokračoval, „vy jste oba se svou chytrostí v koncích. Finance a obchod nevědí z boty do boty. A oba čekáte, až práce, to jest já, roztočí vaše kolečka. Ol rajt. To nemůžete zapřít. Dnes v noci uvidíte, co Bill Bassett dovede.“

Řekl nám, abychom z chatrče nevycházeli, pokud se nevrátí, a pak zamířil k městu a vesele si pohvizdoval. Alfred E. Ricks se zul, svlékl kabát, klobouk si přikryl hedvábným kapesníkem, lehl si na podlahu a za chvíli už spal. Mně se nechtělo spát, a tak jsem zůstal sedět.

Asi ve dvě hodiny po půlnoci – odhadl jsem čas podle hodinek, co mi vzali ti moulové v Peavine – se Bill vrátil, vzbudil Rickse a při měsíčním světle vyložil na podlahu pět balíčků, v každém bylo tisíc dolarů, a začal nad tím kdákat jako slepice, když snese vejce. „Povím vám něco o tom městě,“ povídal. „Jmenuje se Rocky Springs, a budou tam stavět zednářský templ, a demokratický kandidát na purkmistrovství to asi při volbách projede, a manželka soudce Tuckera, co měla zánět pohrudnice, se už uzdravuje. To všecko jsem se dověděl při malé obchůzce městem. A mají tam banku, jmenuje se Fidelitas, spořitelní ústav pro dřevaře a farmáře. Včera večer měli v pokladně 23 000 \$ na hotovosti, až dnes ráno otevřou, bude tam jen 18 000 \$ – samé stříbro, proto jsem nemohl přinést víc než 5000 \$. Tady to máte, pane Obchode a pane Kapitále. Co tomu říkáte?“

„Mladý příteli,“ zvolal Alfred E. Ricks a zvedl ruce do výše, „vy jste tu banku vyloupil?“

„To nesmíte říkat,“ na to Bill, „vyloupil, to zní moc drsně. Stačilo zjistit, v které ulici ta banka je. Městečko je takové tichoučké, že

jsem se jen postavil na roh banky a naslouchal, jak cvaká zámek při otvírání kombinace pokladny: doprava na 45, doleva na 80, doprava na 60, doleva na 15 – slyšel jsem to tak zřetelně, jako kdyby sportovní kapitán dával povely ve fotbalovém dialektu... Tak, a teď začne dělení. Kolik kdo potřebujete? Mluvte, pane Kapitále.’

„Milý příteli,“ řekl Ricks, „mám přátele v Denveru ve státě Colorado, ti mi již pomohou. Kdybych měl 100 dolarů, jel bych tam a – –“

Bill Bassett mu hodil stovku a obrátil se ke mně:

„Kolik vy?“

„Jen si nechte své peníze,“ řekl jsem, „jakživ jsem ještě nepřipravil poctivého dělníka o jeho perně zasloužený výdělek. Moje zásada je: něco za něco. Když si stoupnu na roh ulice a prodám solidní zlatý prsten s brilantem nějakému mládenci za 3 dolary, je můj čistý zisk pouhých 2,60 \$. A vím dobře, že ten klacek ho dá své holce a dostane za to od ní všechny radosti života, jako kdyby jí dal prsten za 125 \$. On tedy při tom vydělává 122 \$. Kdo z nás dvou je tedy větší šizůnk, já, nebo on?“

Mezitím Alfred E. Ricks se ukláněl uctivě Billovi Bassettovi, div že mu nelíbal boty. „Milý mladý příteli,“ mluvil, „nikdy nezapomenu na vaši ženerósnost. Nebesa vám to odplatí. Jen bych vás snažně prosil, abyste se odvrátil od cesty zločinu a nepravosti.“

„Monsieur,“ odpověděl mu Bill, „ty vaše morální průpovědky mi připadají jako poslední vzdechy bicyklové pumpičky. Co vám vynesl ten váš morální obchodní systém, kterým se řídíte? Nic než bídu s nouzí! Vždyť i tadyhle sám pan Peters musil doznati, že neví kudy kam. Milý Petersi,“ obrátil se ke mně, „měl byste si raději vzít něco z těch prací posvěcených peněz.“

Řekl jsem mu znovu, aby si jen peníze strčil do kapsy. Nikdy jsem neměl úctu k lupičství jako někteří lidé. Vždycky jsem lidem něco dal za peníze, které jsem od nich vzal, i když to byl třeba jen malý suvenýr pro výstrahu, aby se podruhé nedali napálit.

A pak se Alfred E. Ricks znovu uklonil před Billem a rozloučil se s námi. Privil, že někde u farmáře si najme příležitost a pojedje na nádraží, odkud se pustí vlakem do Denveru. Atmosféra se značně vyčistila, když ten partyka odešel. Byl jsem rád, že je pryč, ačkoliv mi ho bylo kapánek líto, když jsem si pomyslel, že je navždycky ruinovany. Vždyť by se byl ani nenajedl, nebýt dobrotivosti docela cizího a možná i docela otrlého lupiče! Co si ted' ten chudák Ricks počne bez velkého kapitálu, s jakým je zvyklý pracovat?

Když jsme s Billem Bassettem osaměli, začal jsem špekulovati, jak bych dal tomu panu lupiči za vyučenou, aby věděl, jaký je rozdíl mezi obchodem a prací. ‚Nechci od vás peníze,‘ řekl jsem mu, ‚ale kdybyste mi chtěl zaplatit cestovní výlohy, jel bych s vámi, než bychom se dostali z nebezpečné oblasti nemravného bankovního deficitu, který jste dnešní noci způsobil ve finanční situaci tohoto městečka.‘

Bill Bassett souhlasil, a tak jsme jeli spolu na západ prvním vlakem, který jsme chytli. Když jsme přijeli do Arizony do města Los Perros, navrhl jsem, abychom zkusili své štěstí v této krajině, která pro nás byla celkem terra cotta. Věděl jsem, že tam bydlí můj starý přítel a učitel Montague Silver a že mi vypomůže při švindlu, který jsem měl na mysli. Bill Bassett řekl, že mu to je jedno, kde vystoupíme, jemu prý připadají všechna města stejná, poněvadž pracuje větším dílem potmě. A tak jsme vystoupili v Los Perros.

Můj plán byl vyvrát na Billa Bassetta a dát mu pořádně na pamětnou. Nechtěl jsem mu vzít peníze, až bude spát, ale chtěl jsem ho nachytat na pěknou obchodní propozici, z které by mu zbyla zkušenost v ceně 4755 \$ – odhadoval jsem, že tolik asi měl u sebe, když vylezl z vlaku. Sotva však jsem mu to jen naznačil, nechtěl o tom ani slyšet. ‚Bratře Petersi,‘ prohlásil, ‚obchod pro mě není. Ale chci tady založit hernu. Myslím, že z hazardní hry vždycky něco kouká, jen když člověk sedí na té straně stolu, kde to vynáší, a drží bank.‘

A skutečně si najal pokoj v prvním poschodí nad jednou hospodou a sháněl nábytek a ostatní zařízení pro hernu. Já jsem zatím zašel k příteli Silverovi a ten mně ochotně půjčil 200 \$, když jsem mu prozradil svůj plán. Pak jsem šel do jediného obchodu v Los Perros, kde prodávali hrací karty, a skoupil všechny karty, co měli na skladě. Ráno druhého dne, jakmile obchod otevřeli, jsem zase všechny karty přinesl zpátky. Řekl jsem, že můj kompaňon, co se mnou chtěl hernu založit, si to rozmyslil, a že bych jim ty karty prodal zpátky. Dali mi za ně polovičku toho, co jsem jim dal den předtím. Při tom jsem ovšem ztrácel 75 dolarů. Ale za tu noc, co jsem měl karty u sebe, jsem si je všechny na rubu poznamenal.

To se rozumí, že já byl první, který se v Billově herně pustil do hry. On koupil všechny hrací karty, které mohl v městečku dostat – jiné tam nebyly –, a u těch jsem u všech znal zadní poznamenanou stranu tak dobře, jako znám zadní stranu své vlastní hlavy, když mi ji holič po ostříhání ukazuje ve dvou zrcadlech.

Když jsme přestali hrát, měl jsem v kapse pět tisíc a několik dolarů navíc, a Billovi nezbývalo nic než touha odcestovat rychle někam jinam. Potřásl mi rukou, když jsem odcházel. „Bratře Petersi,“ řekl, „nemám v obchodě žádné štěstí. Já jsem stvořen a předurčen jen k práci. Vy máte velmi dobrý a účinný systém na štěstí ve hře,“ povídá. A od té doby jsem už Billa Bassetta nikdy nespatriil.“

* * *

„Doufám, Jeffe,“ řekl jsem, když Jeff Peters skončil své vyprávění, „že jste si ty peníze dobře uschoval. Je to přece úctyhodný – chci říci značný kapitál, s kterým byste se jednoho dne mohl pustit do pořádného obchodu.“

„Já?“ řekl Jeff hrdě. „To bych řekl, že jsem těch pět táců dobře uložil!“ A poklepal si vesele na náprsní kapsu. „Všechno jsem to uložil do akcií zlatodolové společnosti. Do roka stoupnou zaručeně

o 500 procent. Jsou to papíry Společnosti zlatých dolů Blue Gopher. Ty doly byly objeveny před měsícem. Máte-li nějaké úspory, kupte si ty akcie také, to vám radím jako přítel.“

„Někdy takové doly nejsou zrovna – –,“ osmělil jsem se podotknouti.

„Oh, tyhle jsou podnik naprosto solidní,“ řekl Jeff. „Už dnes mají ty akcie cenu 50 000 dolarů a nesou 10 procent měsíčně.“ – Vytáhl z kapsy podlouhlou obálku a položil ji přede mne na stůl. „Nosím je pořád u sebe,“ pravil, „aby je lupič nesežral a kapitalista neukradl.“

Prohlédl jsem si ty krásně tištěné papíry. „Ta společnost je v Coloradu, jak vidím,“ řekl jsem. „Jen tak mimochodem, Jeffe, jak se jmenoval ten pán, co odjel do Denveru v Coloradu – ten, co jste se s ním setkali u toho nádraží?“

„Alfred E. Ricks,“ odpověděl Jeff, „Alfred E. Ricks se ten moula jmenoval.“

„Já jen proto,“ řekl jsem, „že jako prezident té vaší zlatodolné společnosti je zde podepsán jakýsi A. L. Fredericks. A tak mě napadlo – –“

„Ukažte!“ vykřikl Jeff zoufale a vyrval mi akcie z ruky.

Abych aspoň částečně uklidnil svého nešťastného přítele, zavola jsem číšníka a objednal ještě jednu láhev vína Barbera. Myslím, že to bylo to nejmenší, co jsem mohl pro Jeffa Peterse udělat.

Týden v Arkádii

Na Broadwayi v Novém Yorku jest hotel, jenž až dosud unikal pozornosti propagátorů přírodních krás amerických. Jest prostranný a pohodlný a je tam pěkný chládek. Všechny pokoje jsou vykládány dubovým dřevem nejjemnějších odstínů. Domácně vyrobené vánky a tmavě zelené okrasné křoviny dodávají hotelu příjemné atmosféry venkova a hor, aniž při tom hosté musí snášet obvyklá nepohodlí horských letovisek. Zde můžete stoupati do výše po širokých schodištích nebo se snivě vznášet vzhůru rychlými zdvižemi, za vedení spolehlivých průvodčích s mosaznými knoflíky, a pocítovat při tom radosti a rozkoše, o jakých se alpským horolezcům ani nezdá. V kuchyni tam mají kuchaře, jenž vám připraví horského pstruha lépe než v kterémkoliv hotelu v Bílých horách, mořské ryby, nad kterými – panečku, to je báseň! – by zezelenala závistí kuchyně nej-elegantnějšího a nejkomfortnějšího hotelu, i zvěřinu z mainských lesů, při níž by zjihlo i přísné srdce nejzarytějšího hajného.

Jest málo lidí, kteří vědí o této oáze uprostřed kamenné pouště novoyorského Manhattanu v parných dnech červencových. V tomto horkém měsíci najdete v hotelu Lotus jen skrovnou společnost hostů, roztroušených v chladném polosvětle nádherné jídelny, zírajících navzájem na sebe přes sněhobílé a neobsazené stoly a mlčky si libujících, jak jsou zde nerušení – jako kdyby byli někde v samotě panenské přírody venkovské.

Číšníků je zde skoro více než hostů. Jsou pozorní, šinou se téměř neslyšně kolem stolů a splní každé přání dříve, než bylo vysloveno. Zde věčně vládne lahodná teplota jarní. Na stropě jest vodovými barvami vymalována letní obloha a po ní plují do dálky něžné obláčky, které však nikdy nemizejí, jak to k naší lítosti dělají opravdové mráčky v boží přírodě.

Ztlumený šum ulice mění se v obrazotvornosti šťastných hostů v hukot lesního vodopádu. Ozve-li se odněkud rušivý krok, hosté zbystří nepokojně sluch, neboť se lekají, že snad nějaký banální požitkář, jenž má ve zvyku pronásledovati přírodu do jejích nejtajnějších útrob, přichází rušit jejich klid.

A tak se v tomto řídké zalidněném hotelu úzkostlivě skrývá za horké letní sezony malý hlouček labužnických vychutnavačů klidu a pohodlí. Kochají se plnou měrou v radostech a krásách vysokých hor i mořského pobřeží, jak jim je zde umění a lidská dovednost podává.

Letos v červenci ubytovala se v hotelu mladá dáma – na vizitce, kterou podala při příchodu vrátnému a podle níž byla i zanesena do seznamu hostů, stálo: Mme Héloise D'Arcy Beaumont.

Takoví hosté, jako byla Madame Beaumont, byli v hotelu Lotus rádi viděni. Její vystupování bylo vybrané a vznešené, k tomu ještě zjemnělé sladkou a půvabnou srdečností – zkrátka byla taková, že personál hotelu se okamžitě považoval za jejího otroka. Hoteloví poslíčkové se mohli přerazit, když se ozval zvonek z jejího pokoje. Všichni zřízenci a číšníci by byli bez rozmýšlení dali přepsat hotel na její jméno, jen kdyby jim patřil. Ostatní hosté si v duchu mysleli, že jedině taková distingovaná a exkluzivní dáma tu ještě chyběla, aby aristokratická atmosféra hotelu Lotus byla v každém směru dokonalá.

Madame Beaumont málokdy vycházela. Měla vůbec zvyky, jež odpovídaly zvykům ostatní vybrané hotelové společnosti. Kdo chce totiž hotelu Lotus opravdu užít, musí úplně zapomenouti na velké město a mysliti si, že Nový York je vzdálen nejméně sto mil odtud. Malý večerní výlet na plochou zahradní střechu hotelu – to je ještě přípustno. Ale ve dne, kdy slunce nesnesitelně žhne a pálí, zůstává pravý obyvatel Lotusu v bezpečném chládku hotelových místností jako pstruh zavěšený v chaluhovitě svatyni své rodné tůně.

Ačkoliv Madame Beaumont byla v hotelu bez společnice, počínala si jako královna, u níž osamocení jest součástí důstojnosti. Snídala o desáté, ta chladná, křehká, nenucená a jemnocitná bytost, svítící něžně v pološeru jako jasmínový květ v májovém soumraku.

Teprve u večeře však zazářila její sláva v plném lesku. K večeři oblékala nádhernou róbu, lehkou a vzdušnou jako mlha vznášející se nad neviditelným vodopádem v horské propasti. Barvy, střih a elegance této toalety vymykají se každému popisu. Na řadrech spočívaly jí v bílém krajkoví dvě bledě červené růže. To byla róba, na kterou i vrchní číšník se díval s respektem a již letěl vstříc, jakmile se zjevila ve dveřích. Když jste na ni pohlédli, musili jste myslit na Paříž, možná také na záhadné hraběnky a jistě na Versailles a šlechtické kordy a rouge-et-noir. V hotelu Lotus se šeptalo, že Madame je dáma vysokého světa a vznešených mezinárodních styků a že v jejích útlých bílých rukou se sbíhají nitky světové politiky, a to ve prospěch Ruska. Nebylo tudíž divu, že v rafinovaném prostředí hotelu Lotus našla nejvhodnější místo ke klidnému a bezstarostnému odpočinku uprostřed letních slunovratových amerických veder.

Bydlila v Lotusu již třetí den, když přišel mladý muž a ubytoval se tam také jako host. Oblečen byl – chceme-li začít od toho nejhlavnějšího, jak je to v povídkách předepsáno – podle nejnovější módy. Jeho rysy byly příjemné a pravidelné, výraz obličeje prozrazoval zkušeného a sofisticky zchytralého světoobčana. Oznamoval správci hotelu, že se zdrží tři dny, vyptal se, kdy odjíždějí parníky do Evropy, a hned první den zapadl do blaženého, snivého a povalečného ovzduší hotelu Lotus tak samozřejmě a klidně jako pocestný, jenž se vrací do svého oblíbeného hostince.

Mladý ten muž – máme-li věřit zázpisu v hotelové knize – jmenoval se Harold Farrington. Veplul do exkluzivního a pokojného proudu života v Lotusu tak nenápadně a mlčlivě, že ostatní hosté si toho skoro ani nevšimli. Hotel Lotus zdál se býti pro něho skutečně egyptskou květinou zapomnění.

Druhého dne po večeři, když Madame Beaumont odcházela z jídelny, upustila ve dveřích kapesník. Pan Harold Farrington přiskočil, zvedl šáteček a podal jí jej. Nedal se však strhnouti při tom k projevům dotěravé pozornosti, jak to v takových případech mívají mužští ve zvyku.

Snad panoval mezi těmito odlišnými hosty hotelu Lotus jakýsi tajuplný, takřka zednářský způsob dorozumívání. Snad byli k sobě přitahováni vědomím, že oběma se podařilo najíti nejkrásnější letoviště zrovna v srdci Nového Yorku, v hotelu na Broadwayi. Vyměnili mezi sebou pár zdvořilostních slovíček, ale takových, že to přece bylo něco víc než pouhá formální konvence. A v příjemné lotusové atmosféře se jejich známost vyvíjela, rostla, rozkvétala a nesla ovoce jako mystická rostlina čarodějného zaklínače. Několik okamžiků stáli na balkoně, jímž chodba končila, a podávali si mezi sebou lehoučký míč nenucené konverzace.

„Jsem již unavena všemi starými mondénními letními resorty,“ pravila Madame Beaumont, slabě se usmívajíc. „Co je to platné jezdit do hor nebo k moři, aby člověk unikl hluku a prachu všednosti, když právě ti lidé, kteří ten hluk i prach dělají, tam jezdí za námi?“

„Ani na oceáně těm filistrům neuniknete,“ poznamenal truchlivě Farrington. „Dnes i ty nejluxusnější parníky nejsou víc než přívoznické kocábky. Bůh nás chraň, dovědli-li se takzvaní milovníci volné letní přírody, že z Broadwaye je do hotelu Lotus mnohem dále než na Tisíc ostrovů na řece Svatého Vavřince nebo na MacKinac.“

„Doufám, že do týdne se náš tajný úkryt neprozradí,“ řekla Madame a vzdychla a usmála se. „Nevím opravdu, kam bych se uchýlila, kdyby i zde mne vyčenichali. Víím jen o jednom místě na světě, kde lze strávit tak příjemně letní sezonu, a to je zámek hraběte Polinského v Uralských horách.“

„Slyšel jsem, že Baden-Baden a francouzská Riviéra jsou letos téměř prázdné,“ pokračoval Farrington. „Je to rok od roku horší.“

Snad i mnozí jiní, zrovna tak jako my, vyhledávají letos takové klidné koutky, o nichž většina lidí ještě neví.“

„Chci tady strávit v závětrí ještě tři dny,“ řekla Madame Beaumont. „V pondělí již loď Cedric odpluje.“

V očích Harolda Farringtona se objevilo cosi jako lítost. „Musím také odjet již v pondělí,“ řekl, „ale ne za moře.“

Madame Beaumont nějak divně trhla oblým ramínkem. „Věčně se zde nelze skrývat, byť to bylo sebekouzelnější. Zámek začali pro mne upravovat již před měsícem. A pak zase začne to nudné přijímání návštěv a recepce a hostiny – jak je to vše ohavné a otravné! Nikdy však nezapomenu na týden strávený v hotelu Lotus.“

„Ani já nezapomenu,“ zašeptal Farrington, „a nikdy neodpustím Cedricovi!“

Za tři dny nato – v neděli večer – seděli oba na témže balkonu, číšník přinesl zmrzlinu a malé pohárky na klaret.

Madame Beaumont měla na sobě tutéž divukrásnou večerní toaletu, v které se objevovala u večere. Bylo vidět, že je zamyšlená. Před ní na stolku ležela malá elegantní kabelka. Když snědla zmrzlinu, otevřela kabelku a vytáhla z ní dolarovou bankovku.

„Pane Farringtone,“ řekla a na tváři se jí objevil úsměv, jímž očarovala hned prvého dne celý hotel Lotus, „ráda bych vám něco řekla. Musím odejít ráno již před snídaní, poněvadž zítra musím zase do práce. Jsem prodavačkou v obchodě Casey Mammoth, oddělení pleteného zboží, a zítra ráno v osm hodin končí má dovolená. Tento papírový dolar je vše, co mi zbývá na celý týden, až do příští soboty, kdy mi v obchodě vyplatí týdenní mzdu. Vy jste opravdový gentleman a byl jste ke mně hodný a laskavý, a tak jsem vám chtěla vše říci, než se rozejdeme.“

Šetřila jsem a ukládala si na stranu ze své mzdy po celý rok, abych zde mohla strávit dovolenou. Chtěla jsem aspoň týden žít jako dáma. Abych mohla vstávat, kdy se mi zlíbí, a ne vyletět z postele v sedm ráno jako po celý rok. Žít jednou v přepychu a býti ob-

sluhována a zvonit na služebnictvo zrovna tak jako bohatí lidé. Tak a teď jsem to dokázala a to byly nejšťastnější a nejkrásnější chvíle mého života. Vracím se do práce a do své malé komůrky v podkroví a mám zase na celý rok pokoj. Chtěla jsem vám to říci, pane Farringtone, poněvadž – poněvadž se mi zdálo, že se vám líbím, a vy – vy se mi také líbíte. Ale nemohla jsem si pomoci a musila vás obelhávat až doted'ka – vždyť to pro mne všechno bylo jako v pohádce. Proto jsem mluvila o Evropě a o těch věcech v cizích zemích, jak jsem o tom četla v knížkách, abyste si myslil, že jsem velká dáma.

Šaty, co mám na sobě – jsou to jediné šaty, které mi sluší –, koupila jsem je u O'Dowda & Levinského na splátky. Stojí 75 dolarů a jsou šity na míru. Deset dolarů jsem musila zaplatit hned, a teď budou ode mne inkasovat dolar týdně, až budou šaty zaplacený. To je vše, co jsem vám chtěla říci, pane Farringtone, ano – až na to, že moje jméno je Mamie Siviterová, a ne Madame Beaumont, a děkuji vám za vaši pozornost. Tímhle dolarem zaplatím zítra první týdenní splátku na šaty. A teď půjdu nahoru do svého pokoje.“

Lhostejně naslouchal Harold Farrington vyprávění nejpůsobivější a nejelegantnější dámy z hotelu Lotus. Když skončila, vytáhl z vnitřní kapsy kabátu malou knížku, vypadalo to jako šeková knížka. Na čistý formulář první stránky něco napsal, vytrhl list, podal jej své společnosti a shrábl ze stolu papírový dolar.

„Já také musím zítra ráno zase do práce,“ řekl, „a vlastně mohu začít pracovat už dnes večer. Zde máte potvrzenku na vaši týdenní dolarovou splátku. Jsem už tři roky inkasistou u firmy O'Dowd & Levinsky. Není to zvláštní, že oba jsme měli stejný nápad, kde strávit dovolenou, nemyslíte? Odjakživa jsem toužil bydlet v luxusním hotelu, a tak jsem si šetřil a ukládal stranou ze své mzdy – mám dvacet dolarů týdně – a šel jsem na čtyři dny sem. Poslyšte, Mamie, což abychom si v sobotu večer vyjeli do lidového zábavního parku na Coney Islandu, co tomu říkáte?“

Obličej sličné pseudomadame Héloise D'Arcy Beaumont zazářil.

„Oh, půjdu s vámi, a jak ráda, pane Farringtone. Náš obchod zavírá v sobotu už v poledne. Na Coney Islandu to bude báječné, třebaže jsme žili týden mezi zazobanými lidmi.“

Pod balkonem hučelo a šumělo do červencové noci rozžhavené velkoměsto. Uvnitř, v hotelu Lotus, panovalo chladné příjemné přítmí a poblíže dveří stál pohotový číšník, čekající na pokyn, aby obsloužil půvabnou Madame a jejího společníka.

U dveří zdviže se Farrington rozloučil a Madame Beaumont naposledy dala se vytáhnout vzhůru k svému pokoji. Ale než vstoupila do zdviže, řekl on: „A na toho Harolda Farringtona zapomenete, vidíte? – McManus je moje jméno – James McManus. Přátelé mi říkají prostě Jimmy.“

„Dobrou noc, Jimmy,“ řekla Madame.

Svědomy ve věcech uměleckých

„Nikdy se mi nepoštěstilo přiměti mého partnera Andyho Tuckera, aby se držel v mezích zákonité morálky, když jsme spolu prováděli své švindly,“ řekl mi jednoho dne Jeff Peters a pokračoval:

„Andy má příliš velkou fantazii, než aby mohl jednat poctivě. Když běželo o to získat peníze, vymýšlel podvodné plány a vždycky ve slohu vysokých finančníků, že by to nebylo přípustno ani při rozdělení zisků v amerických železničních společnostech. Já sám nikdy jsem se neodvážil vzít od někoho jediný dolar, pokud jsem mu za něj něco nedal – ať už to byly zlaté cylindrové hodinky nebo zahradní semínka nebo mazání proti bolestem v kříži nebo nějaké akcie, prášek na leštění železných kamen nebo aspoň pár facek, jen abych ukázal, že něco za své peníze dostal. Tak si často myslívám, že mezi mými hodně vzdálenými předky musili být nějakí novoangličtí puritáni, po nichž jsem zdědil ten svůj neochvějný a nesmlouvavý strach z policie.

Ale Andyho rodokmen byl jistě z docela jiného dřeva. Pochybují, že by mohl sledovati svůj původ dále než k nějaké finančně-obchodní korporaci.

Jednou v létě se Andy potloukal po Středním západě, kde v údolí řeky Ohio prodával farmářům rodinná alba, prášky proti bolení hlavy a patentní prostředek na vyhubení švábů. A tu měl zase jeden takový svůj nápad, jak provést velkorysou a výnosnou finanční operaci.

„Jeffe,“ povídá mi, „napadlo mi, že bychom měli dát vale těm milovníkům kukuřice a kapusty a věnovati se něčemu vydatnějšímu a plodnějšímu. Budeme-li dále tahat z těch chrapounů peníze, co utrží za svá vejce, budeme nakonec považováni za falšovatele přírody. Což bychom se vrhli na mrakodrapové pevnosti ve velkých

městech a zakousli se do chřtánu nějakému velkému finančnímu jelenovi?'

‚Což o to,‘ povídám na to já, ‚znáš moji idiosynkrazii. Dávám přednost správnému, legálnímu obchodování, jaké nyní provozujeme. Když od někoho vezmu peníze, chci mu za to nechat v rukou nějaký makavý předmět, aby se měl nač koukat a abych tím odvrátil pozornost od sebe, i kdybych mu nedal nic jiného než třeba »žertovný čarovný prsten, při jehož stisknutí vstříknete svému příteli do očí ostrou voňavku«. Ale máš-li nějakou novou myšlenku,‘ povídám, ‚ven s ní! Nejsem oddán svým drobným štrychům do té míry, abych zamítal něco lepšího a výnosnějšího.‘

‚Pomýšlím,‘ praví Andy, ‚uspořádat malou honbu bez loveckého rohu, bez psů a bez fotografií, na velké stádo zvěře zvané Midas Americanus, známých jinak pod názvem pittsburských milionářů.‘

‚V Novém Yorku?‘

‚Nikoli, pane,‘ na to Andy, ‚v Pittsburghu. To je jejich bydliště. Nemilují Nový York. Občas si tam sice zajedou, ale to jen proto, že se to od nich očekává. Takový pittsburský milionář, když přijde do Nového Yorku, připadá si jako moucha v koflíku horké kávy – všichni se na něho dívají a mluví o něm, ale on se při tom nebaví. Nový York se mu posmívá, že rozhazuje tolik peněz v městě zlodějů a snobů, pošklebuje se mu a ohrnuje nad ním nos. Ale když se to vezme kolem a kolem, on tam dohromady nic neutratí. Viděl jsem zápisky jednoho pittsburského milionáře, který váží jistě 150 000 000 dolarů, a sepsal si na kousek papíru, co ho stál desítidenní pobyt v Novém Yorku. Spočítal si to takhle:

Jízda vlakem tam a zpět	21 \$
Jízda autem do hotelu a zpět	2 \$
Hotelový účet à 5 \$ za den	50 \$
Spropitné	5750 \$
Celkem	5823 \$

A v tom máš celý Nový York,' pokračoval Andy. 'To město není nic jiného než samý vrchní číšník. Když mu dáš velké spropitné, doprovodí tě až ke dveřím a tam si z tebe bude za tvými zády dělat bláznů s klukem v šatně. Když nějaký pittsburský boháč chce pustit chlup a něco při tom užít, zůstane doma. A tam se za ním musíme vypravit.'

Zkrátka a dobře, abych to své rozbředlé vypravování trochu kondenzoval, já a Andy jsme uložili své antipyrinové prášky a jedy a alba do sklepa k jednomu známému a vydali jsme se do Pittsburchu. Andy neměl vypracovaný žádný určitý plán na provádění svých hanebných záměrů, ale nepozbýval důvěry, že svou vrozenou nemorálností bude moci čeliti každé situaci, která se naskytne.

Udělal jakýsi ústupek mému smyslu pro poctivost a sebezáchranu a slíbil mi, že budu-li aktivní a jako spoluviník účinkovati při sebemenším obchodním podniku, do kterého se tam pustíme, dostane naše oběť za své peníze skutečně něco, co bude moci vnímati svými smysly, buď hmatem, zrakem, chutí, nebo čichem, aby moje svědomí mohlo klidně spáti. Tím jsem byl ukonejšěn, takže jsem se s tím šizuzkem mohl vesele a klidně dát do práce.

„Andy,' řekl jsem mu, když jsme se spolu brodili kouřem a škvářou po Smithfield Street, „jestlipak sis udělal plán, jak se vlastně seznámíme s těmi koksovými králi a vysavači surového železa? Nechci snižovati svou vlastní obratnost a své salonní vystupování a dovednost v zacházení s vidličkou na olivy a s nožem na dezert,' – povídám mu – „ale nezdá se ti, že přístup do paláců těch milionářů bude nesnadnější, než sis představoval?'

„Je-li tu vůbec nějaká překážka,' povídá Andy, „tak je to jen naše jemné vystupování a vzdělání. Pittsbursští milionáři jsou docela prostí, bodří, skromní a nenároční lidé. Mají drsné, ale nezdvořilé manýry, a třebaže jejich vystupování je hlučné a neuhlazené, skrývá se pod ním značná dávka neomalenosti a neotesanosti. Skoro všichni vyšli z obskurních začátků, a v temné té obskurnosti prožijí celý

život, nezavede-li město Pittsburgh spalování kouře. Budeme-li se chovati prostě a neafektovaně a nebudeme-li se vzdalovat hospod a počínat si vůbec hlučně, bude to pro nás hračkou dostat se do jejich společnosti.'

Tak tedy jsme s Andym bloumali po městě tři čtyři dny a zanedlouho jsme již znali několik milionářů aspoň od vidění.

Jeden z nich měl ve zvyku zastavovat se svým autem před naším hotelem a dal si vždy přinést na ulici láhev šampaňského. Když ji číšník otevřel, obrátil ji k ústům a vypil víno přímo z láhve na jeden doušek. Z toho jsme usuzovali, že dříve než zbohatl, býval vyfukovačem skla.

Jednoho dne Andy nepřišel do hotelu k večeři. Teprve v jedenáct hodin se objevil v mém pokoji.

„Jeden už zabral, Jeffe,“ oznamoval mi. „Dvanáct milionů. Petrolej, železárny, pozemky a přírodní plyn. Je to pašák. Ani dost málo nafoukaný. Všechny peníze, co má, nadělal za posledních pět let. Teď si platí profesory, aby ho pocvičili ve vzdělanosti – v umění, literatuře, módách a takových věcech. Když jsem se s ním seznámil, vyhrál zrovna sázku o 10 000 dolarů, vsadil se s jedním pánem od ocelářského trustu, že toho dne čtyři lidé v Alleghenských ocelárnách spáchají sebevraždu. A tak každý, kdo se mu připlétl do cesty, musil jít s ním a pít s ním, on všechno táhl. Nějak jsem se mu zalíbil, a tak mě pozval na oběd. Šli jsme do jednoho restaurantu v Diamantové uličce, seděli na židlích a pili ohnivé moselské a jedli škeblovou polívku a jablkové kobližky. Potom řekl, že mi ukáže svůj mládenecký byt na Liberty Street. Má tam deset pokojů zrovna nad rybím trhem a smí používat koupelny o patro výše. Vykládal mi, že zařízení toho bytu ho stálo 18 000 dolarů, a já mu to věřím.

V jednom pokoji má samé obrazy, stály prý 40 000 \$, v druhém má zase samé kuriozity a starožitnosti asi za 20 000 \$. Jmenuje se Scudder a je mu 45 let a bere hodiny na piano a 15 000 sudů petroleje denně ze svých studní.'

„Ol rajt,“ povídám já, „předběžná zpráva by byla uspokojující. Ale kekulévů? Co nám prospěje to jeho umělecké harampádí? Nebo ten jeho petrolej?“

„Abys věděl, ten člověk,“ odpověděl Andy, usedaje zadumaně na postel, „není jen tak obyčejný bařtipán. Když mi ukazoval svou sbírku uměleckých kuriozit, svítily mu oči jako dvířka u amerických kamínek. Říkal mi, že když se mu podaří koupit ještě několik větších kousků, pak bude Morganova sbírka cukrářských gobelínů a sbírka korálových předmětů v Augustě ve státě Maine vypadat vedle jeho sbírky jako obsah pštrosího žaludku, promítnutý na plátno laternou magikou.“

A pak mi ukázal takovou malou řezbičku, pokračoval Andy, „a to bylo vidět na první pohled, že je to něco báječného. Vykládal mi, že je to asi 2000 let staré. Byl to lotosový květ a uprostřed byla ženská hlavička a to všechno vyřezané z jednoho kousku ryzí slonoviny. Scudder se podíval do katalogu a začal mi to popisovat. Jeden egyptský řezbář, jmenoval se Kafa, udělal dvě takové řezbičky pro krále Ramsese II. v nějakém roce před Kristem Pánem. Druhou se ještě nepodařilo vypátrat. Vetešníci a milovníci starožitností prošťourali kvůli tomu celou Evropu, ale jak to vypadá, už ji nikde nemají na skladě. Za tu, co Scudder má, zaplatil 2000 \$.“

„To je všechno moc pěkné,“ povídám já, „to mi zní jako bublání potůčku. Myslil jsem, že jsme sem přišli, abychom naučili milionáře obchodovat, a ne aby oni nám dávali lekce o umění.“

„Nebud' netrpělivý,“ odpověděl Andy zdvořile. „Možná, že co nevidět se kouř rozptýlí.“

Druhý den nato byl Andy celé dopoledne pryč. Neviděl jsem ho, až v poledne. Přišel do hotelu a zavolal mě přes chodbu do svého pokoje. Vytáhl z kapsy takový kulatý balíček, bylo to velké asi jako husí vejce, a rozbalil to. Byla v tom řezba ze slonoviny, zrovna taková, jakou měl ten milionář, jak ji Andy popisoval.

„Zašel jsem před chvílí do krámu jednoho vetešníka, co taky půjčuje na fanty,“ povídá Andy, „a vidím tuhle tu věcičku zastrčenou pod hromadou starých dýk a všelijakého haraburdí. Ten fantář říkal, že už to má kolik let a že si myslí, že to pochází od nějakých Arabů nebo Turků nebo nějakých takových cizích rytířů, kteří před dávnými časy bydlívali dole u řeky.“

Nabídl jsem mu za to dva dolary a musil jsem asi vypadat tak, jako by se mi to líbilo, poněvadž on řekl, že by utrhával svým vlastním nevinným dětem perník od huby, kdyby o tom ještě dále mluvil, a že to pod 35 dolarů nedá. Nakonec jsem to koupil za 25 dolarů.“

„Jeffe,“ mluvil dále Andy, „to je zrovna protějšek té řezbičky, co má Scudder. Ten za to zaplatí 2000 \$ tak ochotně a rychle, jako kdyby si měl uvázat ubrousek ke krku. A proč by to nemohla být ta druhá nefalšovaná a pravá řezbička, kterou ten cikánský řezbář před 2000 lety udělal?“

„To je pravda, to by mohla,“ na to já. „Ale jak ho přimějeme k tomu, aby to koupil?“

Andy už měl plán hotový, a já vám povím, jak jsme to provedli.

Opatřil jsem si modré brýle, oblékl si svůj starý černý frak, rozčuchal si vlasy, a byl ze mne prof. Pickelman. Šel jsem do jiného hotelu, zapsal jsem se tam jako prof. Pickelman a hned poslal telegram Scudderovi, aby ke mně ihned přišel v důležité umělecké obchodní věci. Za hodinu už byl u mne jako na koni. Byl to takový parola, hlaholil jako křídlovka a bylo z něho cítit connecticutské gumové pláště a naftu.

„Haló, profesůrku!“ křičel. „Jak se vede?“

Rozčuchal jsem si ještě trochu vlasy a vykulil na něho modré brejle.

„Pane,“ povídám, „jste Cornelius T. Scudder? Z Pittsburghu v Pennsylvánii?“

„To jsem,“ vece on. „Pojďte, něco vypijem, já platím.“

„Nemám ani čas, ani chuť,“ povídám mu, „na takovou škodlivou a vražednou kratochvíli. Přijel jsem z Nového Yorku,“ povídám, „za obchod –, za uměleckou věc. Dověděl jsem se, že jste majitelem egyptské řezby ze slonové kosti z doby Ramsese II., představující královnu Iris v lotosovém květu. Byly vyhotoveny jen dvě takové skulptury. Jedna byla nezvěstná mnoho a mnoho let. Nedávno jsem ji objevil a hned koupil v jedné zastavárně – vlastně v takovém pokoutním muzeu ve Vídni. Chtěl bych koupiti tu vaši. Řekněte cenu!“

„To je ohromné, profesůrku, přisámbůh!“ zvolal Scudder. „Vy jste našel tu druhou? Abych vám prodal svou? Nikdy! Tuším, že s Corneliem Scudderem není to ještě tak zlé, aby musil prodávat to, co by rád měl. Máte tu řezbičku s sebou, profesůrku?“

Ukážu ji Scudderovi. Důkladně si ji ze všech stran prohlédl.

„Je to ona!“ povídá. „Je to duplikát té mé, každá čárka a každý záhyb se shoduje. Já vám povím, co udělám,“ povídá. „Nechci prodat, ale koupím. Dám vám za tu vaši 2500 dolarů.“

„Když nechcete prodat vy, prodám já,“ na to já. „Peníze bych prosil ve velkých bankovkách. Já jsem člověk, který nenadělá moc slov. Dnes večer se musím vrátit do Nového Yorku. Mám zítra přednášku v aquariu.“

Scudder podepsal šek, poslal ho dolů a hotelový správce ho vyplatil. Scudder odešel se svou starožitností a já letím zpátky do hotelu k Andymu, jak jsme to měli smluveno.

Andy chodil po pokoji sem a tam a pořád se koukal na hodinky.

„Tak co je?“ povídá.

„Pětadvacet stovek,“ odpovídám. „Vysázel je na dřevo.“

„Zbývá nám ještě jedenáct minut,“ praví Andy, „abychom chytili vlak trati Baltimore & Ohio, co jede na západ. Seber svá zavazadla.“

„Nač ten spěch?“ ptám se. „Vždyť to byl poctivý obchod. A i když je to třeba jen imitace originálu, potrvá to nějakou dobu, než na to přijde. Ale on jistě věří, že je to pravé.“

„To taky je,“ na to Andy. „Vždyť je to ta jeho řezbička. Když jsem si včera prohlížel jeho sbírky, odešel Scudder na chvilku z pokoje a já to strčil do kapsy. Tak a teď popadni svůj kufřík a rychle odtud!“

„A nač tedy,“ ptám se, „celá ta komedie, že jsi našel tu druhou u vetešníka?“

„Oh,“ povídá Andy, „to jen z ohledu na to tvé svědomí. A teď už pojď!““

Vyšší pragmatismus

Jednoho krásného dne jsem se seznámil na lavičce v malém no-voyorském parku s mužem v ceně desíti centů. Tak velký aspoň byl peníz, o jaký mě požádal. Byl to člověk umazaný, ošumělý a trochu zchátralý, jako starý otřepaný ilustrovaný magazín, jenž již prošel mnoha rukama. Myslil jsem, že v něm budou nějaké zajímavé povídky. Ale ukázalo se, že se skládá spíše z výstřižků.

„Jsem novinářský reportér,“ řekl jsem, abych z něho něco vytáhl, „šéfredaktor mi uložil, abych sepsal něco o životních zkušenostech a osudech nešťastných existencí, které přespávají ve veřejných parcích. Směl bych se vás zeptat, jak se stalo, že jste klesl tak –“

Dal se do smíchu – do takového zarezavělého a neobratného smíchu, že jsem byl přesvědčen, že je to jeho první smích po dlouhé a dlouhé době.

„Kdepak!“ řekl. „Vy nejste reportér. Reportéři takhle nemluví. Ti předstírají, že jsou jako my, bez přístřeší, a snaží se nám namluviti, že právě přijeli jako slepí pasažéři nákladním vlakem ze St. Louisu. Opravdového reportéra já poznám na první pohled. My, vagabundi z parkových laviček, se vyznáme v lidech a charakterech. Vysedáváme tu celé dny a pozorujeme cvrkot. Když někdo přejde kolem mé lavičky, dovedu okamžitě odhadnout, kolik asi obnáší.“

„Dobrá,“ odpověděl jsem, „řekněte mi tedy, kolik obnáším já?“

„Řekl bych,“ řekl znalec lidských povah a na okamžik zaváhal, což se mi nelíbilo, „že jste dohazovač – taky byste mohl být z obchodu – nebo možná malíř písma. Zašel jste si do parku zakouřit si a myslil jste si, že vás pobavím nějakým monologem z mého života. Dost možná také, že jste štukatér nebo advokát – to víte, už se stmívá a já na to dobře nevidím. A vaše panička vám podle všeho nedovolí doma kouřit.“

Když to říkal, zesmutněl jsem trochu a zamračil se.

„Když o tom tak přemýšlím,“ pokračoval čtenář lidských charakterů, „řekl bych spíše, že nemáte žádnou paničku.“

„Nemám,“ řekl jsem a vzrušeně jsem vstal. „Nemám, nemám. Ale budu ji míti, přísahám při všech šípech Amorových! Totiž, jestli –“

V té chvíli mi asi selhal hlas a zněl nějak nejistě a bolestně.

„Vidím, že byste mi sám mohl vypravovat nějakou historii,“ řekl můj povalovač – a zdálo se mi, že to říká dost drze. „Což abyste si vzal ten šesták zpátky a vypravoval mi svůj příběh.“

Začínalo mě to zajímat. Díval jsem se již na zaprášeného vagabunda s větším zájmem. Měl jsem skutečně co vypravovati. Proč bych mu to nevypravoval? Neřekl jsem to dosud ani jednomu ze svých přátel. Byl jsem vždy povahy uzavřené a nesdílné. Snad to byla ostýchavost nebo přílišná citlivost – možná že obojí. A usmál jsem se v duchu, když mě napadlo svěřit se tomu docela neznámému chlapíkovi.

„Jmenuji se Jack,“ představil jsem se.

„Já Mack,“ řekl on.

„Macku,“ řekl jsem, „povím vám svou historii.“

„Chcete zpátky ten šesták, co jste mi dal jako zálohu?“ zeptal se drze.

Podal jsem mu dolar.

„Ten šesták,“ řekl jsem, „měl být odměnou za vaši historku.“

„Dobrá!“ řekl. „Tak začněte!“

A pak jsem mu vypověděl tajemství své lásky, což se bude zdáti neuvěřitelným všem milencům, kteří rádi svěřují své trápení pouze nočnímu vánku a měsíčku v druhé čtvrti. Vyprávěl jsem mu o dnech a týdnech a měsících, které jsem promarnil tím, že jsem nedělal nic jiného, než zbožňoval slečnu Mildred Telfairovou. Mluvil jsem o svém bezmezném žalu, o strastiplných dnech i probdělých nocích, o hasnoucích nadějích a trýzni ducha i srdce. Popsal jsem dokonce tomu parkovému nocleháři její krásu a ušlechtilost, její

společenskou důležitost a váhu, i to, jak skvěle a nádherně žije jako nejstarší dcera starobylé rodiny, jejíž rodová pýcha a sláva vyvážá dolary všech novoyorských milionářů.

„Proč nehledíte tu dámu dostat?“ zeptal se Mack docela prozaicky.

Vysvětlil jsem mu, že jsem člověk docela bezvýznamný, mé příjmy tak malinké a má ostýchavost tak velká, že nemám nikdy odvahy promluvit s ní o tom, jak ji zbožňuji. Vyprávěl jsem mu, že v její přítomnosti se dovedu jen červenati a koktati a že ona se při tom na mne dívá s půvabným úsměvem, při kterém by člověk zešlel, ale ona, jak je vidět, se při tom docela dobře baví.

„Ona asi tedy patří do třídy profesionálů, vidíte?“ zeptal se Mack.

„Rodina Telfairů – –“ začal jsem zivsoka.

„Myslím, že je profesionálka, pokud se týče krásy,“ skočil mi do řeči.

„Široko daleko ji kdekdo obdivuje,“ odvětil jsem opatrně.

„Má nějaké sestry?“

„Jednu.“

„Znáte se ještě s jinými děvčaty?“

„To bych řekl – s mnohými.“

„Poslyšte,“ řekl Mack, „řekněte mi jednu věc – umíte to s jinými děvčaty, myslím, pokud se týče balamucení? Troufáte si je vzít za bradu a dělat zamilované oči a tu a tam je zmáčkнуть? Rozumíte, jak to myslím, ne? Vy jste plachý a nesmělý, jen když se jedná o tu jednu určitou dámu – o tu profesionální krásku – je to tak?“

„Po jisté stránce jste vystihl situaci docela správně,“ připustil jsem.

„To jsem si hned myslil,“ zabručel Mack. „To mi připomíná můj vlastní případ. Hned vám povím proč.“

To mě trochu dopálilo, ale nedal jsem to na sobě znát. Co může mít případ takového obejdy – nebo vůbec něčí případ – společného s mou láskou? Ostatně, vždyť jsem mu dal dolar a deset centů.

„Ohmatejte mé svaly,“ řekl můj společník, a ohnuv ruku v lokti, nastavil mi svalnatou paži. Mechanicky jsem tak učinil. Měl svaly tvrdé jako ze železa.

„Před čtyřmi lety,“ mluvil dále Mack, „mohl jsem ještě zmlátit a položit na lopatky každého rváče a zápasníka v Novém Yorku, ale jen mimo profesionální ring. Váš případ a můj případ jsou docela stejné. Pocházím ze Západní strany Nového Yorku – mezi 13. a 14. avenue. Už jako desítiletý kluk jsem byl náramný rváč, a když mi bylo dvacet, ani jeden amatér se mnou v zápase neobstál ve čtyřech kolech. To je, prosím, faktum. Znáte Billa MacCartyho? Ne? Ten přece byl manažerem několika zápasnických klubů. No, abych dlouho nemluvil – porazil jsem všechno, co mi Bill předvedl. Byl jsem sice střední váha, ale mohl jsem se vytrénovat na welterovou, kdyby to bylo potřeba. Boxoval jsem po celé Západní straně při všech večírcích a dobročinných slavnostech i soukromých zábavách, a nikde jsem to neprojel ani jednou.

Ale jakmile jsem poprvé vkročil do ringu k zápasu s profesionálem, připadal jsem si slabý jak humr v konzervě. Nevím, co to se mnou bylo – jako kdyby mi srdce spadlo do kalhot. Snad na mě působily všechny ty formality a publikum a slavnostnost, že jsem naráz pozbyl kuráže. Nikdy jsem v ringu nevyhrál ani jeden zápas. Lehké váhy a všelijaká taková nedochůdčata podepisovaly kontrakty s mým manažerem a pak šli a popadli mě v zápěstí a už jsem ležel. V té minutě, jak jsem před sebou uviděl hromadu obecenstva a diváky ve smokinách v první řadě, a viděl, jak přes provazy leze do ringu profesionál, zeslábl jsem jako čtyřstupňové pivo.

To si dovedete představit, že to netrvalo dlouho a neměl jsem nikoho, kdo by do mne vrazil nějaké prachy, a zanedlouho jsem neměl příležitost zápasit s profesionály – a s amatéry také ne. Ale věřte mi to nebo ne – byl jsem zrovna tak dobrý boxer jako kterýkoliv z těch šampionů v ringu. Ale jak jsem se měl proti některému postavit, bylo se mnou amen.

Když jsem byl takhle odstaven stranou, dostal jsem ukrutný vztek na celý svět. A začal jsem se potloukat po městě a vyvolával rvačky s nevinnými občany a skoro na potkání mlátil a porážel všechny možné amatéry – jen tak pro své vlastní potěšení. Kolikrát jsem nařezal policajtům v tmavých uličkách a konduktérům v tramvajích a šoférům a kočím, jen když se mi poštěstilo vyvolat s nimi hádku. Bylo mi to jedno, i když to třeba byli hromotlukové jako hory a vyznali se ve všech rváčských hejblech – nelek jsem se ani jednoho. Kdybych byl měl takovou kuráž v ringu, nosil bych dnes brilantové prsteny a chodil v hedvábných ponožkách.

Jednou pozdě večer bloumal jsem nedaleko Bowery a myslil na všelijaké věci, když vtom proti mně jde parta nějakých flamendrů. Bylo jich asi šest nebo sedm, všichni ve fraku a v cylindrech, co se nelesknou. Jeden do mne strčil a srazil mne z chodníku. Už tři dny jsem se nepral, a tak jsem jen zvolal: ‚Rádo se stalo!‘ a vlepil jsem mu jednu jak se patří za uši. A už jsme byli v tom. Ten mládenec předvedl dost pěkný pěstní zápas, asi na ten způsob, jak to ukazují v biografu. Bylo to v postranní ulici a policajta nebylo nikde vidět. Ten chlap se pral dost vědecky, ale netrvalo to ani šest minut a měl jsem ho na lopatkách.

Jeden z jeho kamarádů ho postavil ke zdi a začal ho ovívat kapesníkem. Jiný z nich ke mně přistoupil a povídá:

‚Mladíku, víte, co jste udělal?‘

‚Mně je to jedno,‘ já na to. ‚To byla jen malá ukázka dětského zápasnictví. Odneste toho panáčka zpátky do univerzitního konviktu a řekněte, že sociologii má študýrovat na fakultě, a ne na chodníku.‘

‚Kamarádíčku,‘ řekl ten pán, ‚já nevím, kdo jste, ale rád bych to věděl. Knokautoval jste zrovna Reddyho Burnse, světového přeborníka střední váhy! Přijel do Nového Yorku včera, aby se tady utkal s Jimem Jeffriesem. Jestli jste snad – –‘

Jak jsem to slyšel, padl jsem do mdlob, a když jsem se z nich probral, ležel jsem na podlaze v blízké lékárně a dávali mi čichat k amoniaku. Kdybych byl tušil, že je to Reddy Burns, byl bych snad před ním zalezl do kanálu a vyhnul se mu na sto honů. Být v ringu a vidět ho lézt přes provazy, byl bych se scvrkl jako čpavá sůl, místo abych mu dával jednu přes uši.

Tady vidíte, co dovede fantazie," končil Mack své vypravování. „A jak jsem řekl, můj případ a váš případ jsou na chlup stejné. Vy to nikdy nemůžete vyhrát. Vy si nemůžete troufat na profesionály. Jak povídám, vy se svým milostným románem taky skončíte na lavičce v parku.“ A pesimista Mack se drsně zasmál.

„Obávám se, že tomu přirovnání nerozumím," řekl jsem chladně. „Moje znalosti zápasnického sportu jsou totiž nepatrné.“

Mack se prstem dotkl mého rukávu, chtěje tím zdůraznit své vysvětlení. „Každý člověk," řekl, „má něco, do čeho je zamilován. U vás je to ta dáma, které se to bojíte říci. U mne to byla touha zvítězit v ringu. Jak říkám, prohrajete to, zrovna jako jsem to prohrál já.“

„Proč myslíte, že musím prohrát?" zeptal jsem se horlivě.

„Poněvadž se bojíte vkročit do ringu," řekl. „Nemáte odvahu postavit se proti profesionálovi. Jste pouhý amatér.“

„No, už musím jít," povstal jsem a podíval se velmi důležitě na hodinky.

Když jsem byl asi deset kroků daleko, zavolal na mě Mack: „Děkuji vám za dolar. A za ten šesták taky. Ale vy ji nikdy nedostanete. Jste třída amatérská.“

„Patří ti to," řekl jsem si v duchu, „proč se zahazuješ s takovým pobudou? Je to ale drzý chlap!“

Ale jak jsem šel dále, zněla mi jeho slova neustále v hlavě. Již mě to začínalo dopalovat.

„Já mu ukážu!" zvolal jsem posléze hlasitě. „Já mu ukážu, že dovedu taky zvítězit nad Reddym Burnsem – i když vím, že je to on.“

Běžel jsem do telefonní budky a zavolal rezidenci Telfairových.

Sladký, něžný hlas mi odpověděl. Jak dobře je mi znám ten milý hlas! Ruka, v níž jsem držel sluchátko, se mi začala třást.

„Jste to vy?“ zeptal jsem se dosti nejasně, jak to činívají lidé mluvící do telefonu.

„Ano, to jsem já,“ ozval se znovu ten melodický dívčí hlas, jenž je kouzelným dědictvím rodiny Telfairů. „Kdo tam, prosím?“

„To jsem já,“ odpověděl jsem. „To jsem já, a musím vám říci několik důležitých slov, a to hned a okamžitě a neprodleně.“

„Ale, Bože,“ zvolal hlas v telefonu, „to jste vy, pane Ardene?“

„Zajisté,“ řekl jsem. „A teď rychle k věci! Je vám, doufám, známo, že jsem do vás zamilován a že tento pošetilý stav trvá u mne už delší dobu. Už mi to připadá hloupé – to jest, chtěl bych okamžitě vědět, co tomu říkáte. Chcete si mě vzít, nebo ne? Chcete, nebo nechcete?“

To znělo skutečně jako uppercut, jímž měl býti zdolán můj Reddy Burns. A vzápětí se ozvala odpověď:

„Ale, drahý Filipe, to se přece rozumí samo sebou, že chci. Nevěděla jsem, že vy – totiž, vy jste se nikdy nevyslovil – ach, přijďte ihned k nám do domu, prosím vás – nemohu vám v telefonu říkat, co bych chtěla. Jste takový neodbytný. Ale prosím vás, přijďte k nám, chcete-li!“

Chci-li! Za tři minuty již jsem zazvonil prudce u dveří domu Telfairových. Sluha mi přišel otevřít a zavedl mě do salonu.

„Jak je vidět,“ říkal jsem si v duchu, dívaje se na strop, „od každého člověka se můžeme přiučit. Ten Mack má vlastně docela dobrou filozofii. Sám svých zkušeností nevyužil, ale já z nich budu těžit. Chcete-li se dostat do třídy profesionálů, musíte –“

Zarazil jsem se. Někdo sestupoval po schodech.

Kolena se pode mnou začala třásti. Chápal jsem, jak asi bylo Mackovi, když profesionál lezl přes provazy do ringu. Kdyby to přicházela nějaká jiná dívka, nebyl bych – –

Ale v tom okamžiku se otevřely dveře, a Bessie, mladší sestra slečny Mildred Telfairové, vstoupila do pokoje. Nikdy před tím jsem ji neviděl tak spanilou – byla jako anděl v celé své rajske kráse. Kráčela přímo ke mně, a – a –

Nikdy dosud jsem si nevšiml, jak nádherné vlasy a oči má Bessie Telfairová!

„Filipe,“ řekla tím sladkým rozkošným telfairovským hlasem, „proč jste mi to neřekl už dávno? Já jsem si myslila celou tu dobu, že jste zamilován do sestry – až do té doby, než jste mi před chvílí telefonoval!“

Domnívám se, že Mack i já zůstaneme navždy beznadějnými amatéry. Ale z toho, jaký obrat to vzalo v mém případě, mám velikou radost.

Filantromatematika

„Tady čtu, že školskému vzdělání dostalo se knížecího daru více než padesáti milionů dolarů,“ řekl jsem.

Pročítal jsem právě denní zprávy ve večerníku, zatím co Jeff Peters si cpal špačky od doutníků do višňové dýmky, a dočetl jsem se, že nějaký milionář věnoval přes padesát milionů nějaké univerzitě.

„To znamená,“ odvětil Jeff, „že bude potřebí koupit novou hromádku karet a aby celá třída zadeklamovala něco o filantromatice.“

„Má to být nějaká narážka?“ zeptal jsem se zvědavě.

„To bych řekl,“ řekl Jeff. „Copak jsem vám nikdy nevypravoval o těch časech, kdy já a Andy Tucker jsme provozovali filantropii? Ne? To bylo před osmi lety v Arizoně. Potloukali jsme se v pohoří Gila s vozem a dvěma koňmi a pátrali po stříbrných ložiscích. A skutečně jsme na stříbro narazili, a prodali jsme nárok na naleziště společnosti zájemců v Tucsonu. V jedné bance nám náš šek vyměnili za samé stříbro, bylo toho 25 pytlů, v každém pytli tisíc dolarů. Naložili jsme to na vůz a jeli jsme dobrých sto mil na východ, než jsme se z toho aspoň částečně vzpamatovali a byli zase při smyslech. Ono se řekne pětadvacet tisíc dolarů! Nezní to sice hlučně, když o tom čteš ve výroční zprávě Pennsylvánské dráhy nebo když posloucháš herce, který se chvástá, jakou závratnou gáži dostává. Ale když nadzdvihneš plachtu u vozu a kopneš okovanou botou do pytle a slyšíš, jak každý ten dolar extra zazvoní o druhý dolar – pane, to máš pocit, jako kdybys byl majitelem banky, co je otevřená ve dne v noci, a jako kdyby hodiny zrovna odbíjely dvanáctou.“

Třetí den jsme přicválali do jednoho z nejpříjemnějších a nejčistotnějších místeček, jaké si jen příroda a vydavatelé zeměpis-

ných atlasů Rand & McNally mohli vymyslet. Leželo na kopečku, celkový dojem byl trošku zmírněn stromovím a kvítím, a žily tam asi 2000 dobrosrdečných a mírumilovných duší. Ukázalo se, že městečko se jmenuje Floresville a že příroda je dosud neposkvrnila ani železnicemi, ani blechami, ani turisty z východních států.

Já a Andy jsme si uložili všechny peníze na jméno Peters & Tucker do banky Esperanza a pak jsme si najmuli pokojíky v hotelu ‚Nebeská Vyhlídka‘. Po večeři jsme si zapálili a uvelebili se na verandě a pokuřovali v bázni boží. A tam jsem měl ten filantropický nápad. To se stává tu a tam, myslím, každému šikovnému šejdířovi.

Když některý člověk obere své bližní o určitou částku, začne obyčejně mít hryzení svědomí a rád by jim aspoň částku vrátil zpátky. A když si dáš dobře pozor a všímáš si, jak se jeho dobročinnost projevuje, seznáš, že se snaží vrátit to zrovna těm lidem, kterým to vzal. Řeknu ti jeden takový hydrostatický příklad: Vezměme si příkladně Rockefellera. Nadělal si miliony tím, že prodával petrolej chudým studentům, kteří musí dlouho do noci studovat politické národohospodářství a všelijaké metody, jak omezit nemravné působení petrolejových trustů. A tak takový Rockefeller, když se v něm hne svědomí, jde a věnuje spoustu peněz na univerzity a koleje.

Nebo takový Carnegie. Ten zase zbohatl z obyčejných dělníků, co pracují rukama a motykou. Jak jim má vrátit něco z toho, co na nich vydělal? – Aha! – řekne si – udělám to ve jménu vzdělání. A tak postaví za 80 milionů dolarů knihoven. A zedníci, kteří ty knihovny staví, mají z toho velký prospěch. – A kde jsou knihy? – ptá se obecenstvo, jež si rádo něco přečte. – To já nevím – řekne Carnegie – postavil jsem vám knihovny, tady je máte. Kdybych vám byl místo toho dal akcie ocelářského trustu, byli byste možná místo nich chtěli zase něco jiného. S vámi je to těžké, lidičky!

Ale jak jsem řekl, ta spousta peněz měla za následek, že jsem začal dostávat filantropické roupy. ‚Andy,‘ povídám, ‚jsme bohatí lidé – sice ne zrovna závratně, ale na naše skrovné poměry skoro

tak bohatí jako mexikánský kolomazník. A pořád mi něco říká, že bych měl udělat pro lidstvo něco dobrého.'

„Už jsem na to taky myslil,“ řekl Andy. „Už jsme dost dlouho napalovali obecenstvo všemi možnými podfuky, počínajíc celuloidovými límečky, které se samy od sebe zapalují, až po reklamní volební knoflíky s podobiznou kandidáta prezidentství Smitha, kterými jsme zaplavili celý stát Georgii. Ale co máme dělat? Vařit polévku pro chudé nebo poslat pár stovek nějakému sirotčinci?‘

„Ani to, ani to,“ na to já. „Máme příliš mnoho peněz, než abychom se mohli míchat do takové obyčejné dobročinnosti. A nemáme také tolik, abychom mohli lidem vracet. A tak si musíme najít něco tak asi uprostřed.‘

Druhého dne jsme se procházeli po Floresvillu a spatřili jsme velkou cihlovou budovu, která se zdála neobydlená. Vypravovali nám, že ji postavil před mnoha lety nějaký majitel dolů, chtěl to mít jako rezidenci. Když však dům postavil, shledal, že mu zbývá na zařízení zrovna 2,80 \$, a tak ten kapitál investoval do whisky a skočil ze střechy na místo, kde teď requiescat sine štrapáce.

Jakmile jsme s Andym tu budovu spatřili, měli jsme oba stejnou myšlenku. Pořídíme do budovy lampy, hadříky na čištění per a profesory, na trávník do zahrady postavíme železného psa a sochy Herkula a Otce Johna, a otevřeme nejkrásnější ústav pro bezplatné vzdělání.

Promluvili jsme si o tom s předními občany floresvillskými a ti byli nadšeni. Uspořádali na naši počest banket v hasičské síni a tak jsme začali svou kariéru jako dobrodinci pokroku a osvěty. Andy mluvil půldruhé hodiny o kanalizaci v Dolním Egyptě, a pak jsme jedli ananasovou zmrzlinu a gramofon zahrál k tomu nábožnou písničku.

Nemařili jsme zbytečně čas a začali jsme hned filantropičit. Každý člověk z městečka, který dovedl rozeznat kladivo od žebříku, musil nám pomáhati při úpravě budovy, kterou jsme rozdělili na

třídy a přednáškové síně. Z Friska jsme telegraficky objednali vagon kateder, kopacích míčů, aritmetik, držátek, slovníků, profesorských stolic, tabulek, lidských koster, nějaké houby na utírání tabulí, taláry a barety, a vůbec všechno, co je třeba k zařízení prvotřídní univerzity.

Místní týdeník přinesl naše fotografie a my jsme zatelegrafovali jedné kanceláři pro zprostředkování práce v Chicagu, aby nám poslali jako spěšninu na dobírku šest profesorů obratem pošty – jednoho pro anglickou literaturu, jednoho pro mrtvé jazyky, které jsou právě v módě, dále pro chemii, politické národohospodářství – demokrata se dá přednost –, pro logiku a jednoho, který by se vyznal v malování, italské řeči a hudbě, ale aby byl odborově organizovaný. Banka Esperanza zaručila služné, jež se mělo pohybovat mezi 800 \$ a 800,50 \$.

No, a konečně jsme to měli všechno scuknuto. Nad bránu jsme dali vytesati nápis: „SVĚTOVÁ UNIVERZITA – Peters & Tucker, majitelé a protektoři“. A když se na kalendáři objevilo datum 1. září, začali se objevovat profesori. První přijeli expresním vlakem, který přijíždí z Tucsonu jednou za tři neděle. Byli to většinou mladší lidé s brejlemi a se zrzavými hlavami, jichž mysl byla stejnou měrou upjata jednak k touze po vzdělání, jednak ke snaze, kde by se dalo něco dobrého sníst. Svěřili jsme je floresvillským občanům a pak jsme číhali na studenty.

Přicházely jich houfy. Inzerovali jsme svou univerzitu ve všech arizonských plátcích, a dělalo nám dobře, když jsme viděli, jak se v celém státě jevil o ni zájem. Dvě stě devatenáct klacků od 18 let až do vousů na bradě odpovědělo na hlas trumpety, jež se ozvala z naší alma mater. Zaplavili celé městečko, rozbouřili mu celé vnitřnosti, obrátili je naruby, a vůbec dělali své divy, takže Floresville nebyl k rozeznání od Harvardské univerzity. Chodili sem a tam v průvodech po ulicích, mávali praporky v barvách Světové univerzity (ultramarín a modrá) – zkrátka, městečko jak náleží ožilo

a obyvatelstvo nevycházelo z údivu a strachu. Andy k nim promluvil z balkonu ‚Nebeské Vyhlídky‘ a všude bylo velké pozdvižení.

Asi za dvě neděle se profesorům podařilo studenty odzbrojit a zahnat je do tříd jako stádo dobytka do ohrady. Myslím, že člověka nic tak neblaží jako být filantropistou. Já a Andy jsme si koupili cylindry a dělali jsme, jako bychom se vyhýbali reportérům místního ‚Floresvillského hlasatele‘. Tento týdeník najal si fotografa, který nás měl fotografovat, jakmile se někde objevíme na ulici, a naše portréty měly se týden co týden objevovat v rubrice ‚Vysokoškolská hlídka‘. Andy sám přednášel na univerzitě dvakrát týdně, a po jeho přednášce jsem vždycky povstal já a dal k lepšímu něco pro zasmání. Jednou ‚Hlasatel‘ otiskl mou velkou podobiznu a vedle mne po stranách menší podobizny Jiřího Washingtona a Abrahama Lincolna.

Andy mu se filantropie líbila čím dál tím více a mně také. V noci jsme se kolikrát probudili a přemýšleli, jak bychom svou univerzitu povznesli.

‚Andy, řekl jsem mu jednou, ‚na něco jsme zapomněli. Ta studující mládež by měla mít dromedaria.‘

‚Co je to?‘ zeptal se Andy.

‚No, něco, v čem by spali, to je jasné,‘ já na to. ‚Ve všech kolejích to mají.‘

‚Aha, ty myslíš pyžama?‘ řekl Andy.

‚To ne,‘ povídám já, ‚myslím dromedaria.‘

Ale Andy tomu pořád nerozuměl, a nikdy nepochopil, co jsem měl na mysli, a tak jsme to neobjednali. To se ví, že já jsem měl na mysli ty dlouhé ložnice v kolejích, co v nich spí studenti v řádkách.

Panečku, ta naše Světová univerzita, to byl ohromný úspěch. Měli jsme tam školáky z pěti států, a Floresville vzkvétal tak, že tam musili postavit novou střelnici, zastavárnu a dva hostince. A studenti si složili sami univerzitní hymnu, kterou řvali, kudy chodili, a která zněla:

„Ráh! Ráh! Ráh!
Bum, bum, bum!
Peters, Tucker
Bo, brum, šrum!
Bů, vů, bū,
hoj, hý, hoj,
Univerzita Světová,
hip, hip, hip, hurá!“

Studenti byli samí lepší a slušní mladíci, a já a Andy jsme na ně byli tak pyšní, jako kdyby patřili do naší rodiny. Ale jednoho dne na konci října přišel Andy ke mně a zeptal se mne, mám-li vůbec nějakou představu, kolik peněz máme ještě v bance. Hádal jsem, že ještě asi 11 tisíc. „Vše, co nám zbývá,“ vece Andy, „jest 821,62 \$.“

„Cože?“ zvolal jsem zděšeně. „Nebudeš mi přece povídat, že ti neotesaní, chrapounští, umazaní, smradlaví, pitomí, zlodějští, ušatí kluci těch koňských zlodějů už schlamstli tolik prachů?“

„Tak jest,“ odpověděl Andy.

„To mi teda jdi do háje s celou filantropií,“ řekl jsem já.

„Není třeba,“ řekl Andy. „Když se filantropie provozuje podle dobrých obchodních zásad, je to dobrá vyžírka. Podívám se na to zblízka a uvidím, co se dá dělat.“

Za týden prohlížím výplatní listinu naší fakulty a najednou mi padne do oka docela nové jméno: „Profesor James Darnley McCorkle, stolice matematiky – služné 100 \$ týdně.“ Vyrasil jsem ze sebe tak sveřepý výkřik, že Andy okamžitě přiletěl.

„Co to má být,“ povídám. „Profesor s platem přes 5000 \$ ročně? Jak to? Vlezl sem oknem a jmenoval se sám profesorem?“

„Objednal jsem ho minulý týden telegraficky z Friska,“ řekl Andy. „Když jsme objednávali naši fakultu, zapomněli jsme na stolicí matematiky.“

„A dobře jsme udělali,“ zase já. „Můžeme ty lidi vyplácet ještě dva týdny a pak můžeme skočit z okna jako ten pán, co postavil Světovou univerzitu.“

„Měj strpení,“ řekl mi Andy, „a uvidíme, jak se věci vyvinou. Věc, kterou jsme začali, je příliš vznešená, než abychom od ní mohli jen tak utéci. Ostatně, čím déle pozoruji filantropický obchod v malém, tím více se mi zamlouvá. Považ si, že všichni filantropisti, co jsem jich kdy znal, měli spoustu peněz. Měl jsem tento úkaz už dávno prostudovat a zjistit, co je toho příčina a jaký je výsledek.“

Měl jsem odjakživa důvěru v Andyho techtle mechtle ve finančních věcech. Univerzita krásně vzkvétala, a já i Andy jsme chodili pořád ve vyžehlených cylindrech, a Floresville nám stále prokazoval pocty, jako kdybychom byli opravdoví milionáři, a ne filantropové, kteří to mají už silně nahnuté.

Studenti udržovali město v ustavičném napětí a v blahobytu. Nějaký cizinec se usadil ve Floresvillu a otevřel malou hernu nad stájemí povoznické firmy Red Front; herna mu dobře šla a on denně shrábl pěknou hromádku peněz. Já a Andy jsme si tam zašli jednou večer a taky jsme si vsadili, aby se neřeklo, že se straníme společnosti. Bylo tam asi padesát našich studentů, pili punč s rumem z žejdlíkových sklenic a před sebou měli sloupky peněz, zatímco bankéř obracel karty. Hrál se jen farao.

„Hrom aby do toho, Andy,“ povídám, „ti naši aspiranti bezplatného vzdělání, ta štěňata v hedvábných fuseklích mají, se mně zdá, víc peněz než ty a já dohromady. Podívej se na ty chumáče bankovek, co tahají ze zadní kapsy kalhot, kde by měli nosit vlastně revoly, kdyby to byli řádní mladí studenti.“

„Inu jo,“ povídá Andy, „většinou jsou to synové bohatých majitelů dolů nebo aspoň akcionářů. Je to skutečně truchlivý pohled, když člověk vidí, jak lehkomyšlně zahazují svou příležitost k opravdovému vzdělání.“

Na vánoční svátky odjeli všichni studenti domů na prázdniny. V univerzitě jsme jim uspořádali večírek na rozloučenou a Andy měl přednášku o ‚Moderní hudbě a předhistorickém písemnictví Archipelagů‘. Všichni profesori pronesli přípitky a přirovnávali mě a Andyho k Rockefellerovi a k císaři Marcu Andrlíkovi. Já jsem bouchl do stolu a křičel jsem, ať taky promluví profesor McCorkle. Ale ukázalo se, že není přítomen. Rád bych byl poznal učence, který podle úsudku Andyho byl hoden mzdy 100 \$ týdně ve filantropii, která je na pokraji zaviněného úpadku.

Studenti odjeli nočním vlakem, a městečko bylo náhle klidné a tiché jako místnosti korespondenční školy o půlnoci. Když jsem se vrátil do hotelu, všiml jsem si, že Andy ještě svítí, a tak jsem k němu zašel.

Andy tam seděl u stolu s majitelem herny a třídili hromadu mincí, dobré dvě stopy vysokou, a balili bankovky do balíčků po tisíci dolarech.

‚Klape to,‘ povídá Andy. ‚Na každého připadne jedenatřicet tisíc dolarů. Pojď sem, Jeffe. Tohle je náš podíl z výdělků Světové univerzity za první semestr. Ted’ už snad věříš, že filantropie, když se praktikuje podle obchodních zásad, jest umění, které přináší požehnání tomu, kdo dává, i tomu, kdo přijímá?‘

‚To je ohromné!‘ zvolal jsem a bylo mi blaze u osrdí. ‚Jen co je pravda, tentokráte jsi se vyznamenal!‘

‚Odjedeme ranním vlakem,‘ pravil Andy. ‚Zabal si své manžety a límečky a také výstřižky z novin.‘

‚Sláva!‘ vykřikl jsem. ‚Budu připraven okamžitě. Ale řekni mi, Andy, něco. Než odjedeme, rád bych byl poznal toho profesora Jima Darnleyho McCorkla. Jsem zvědav, co je to za člověka.‘

‚To je snadné,‘ řekl Andy, otočiv se k majiteli herny.

‚Jime,‘ řekl mu, ‚dovol, abych ti představil svého přítele Jeffa Peterse.‘

O tvrdém chlebě a měkkém srdci

Slečna Marta Meachamová měla malé pekařství na rohu (byl to jen krámeček, kam se chodilo po třech schodech a při otevření dveří zacinkal zvonek).

Slečně Martě bylo čtyřicet let, v bance měla uloženo na knížku dva tisíce dolarů, měla falešné zuby a měkké soucitné srdce. Mnohá ženská, jež neměla ani to, co slečna Marta, se již dobře provdala.

Dvakrát či třikrát týdně přicházel do jejího obchůdku zákazník, o kterého se začala zajímat. Byl to muž v prostředních letech, nosil brejle a měl rusé vousy, přistřížené pěkně do špičky.

Mluvil anglicky se silným německým akcentem. Jeho obnošené šaty byly místy spravované, místy skrčené a místy široké jako pytel. Vypadal však čistotně a choval se velmi způsobně.

Kupoval si vždycky dva malé bochníčky okoralého starého chleba, čerstvý chléb stál pět centů bochánek. Tvrdého chleba byly za pětník dva bochníky. Nikdy se neptal po ničem jiném než po tvrdém chlebě.

Jednou si slečna Marta všimla, že má na prstech hnědé a červené skvrny. Od té chvíle byla přesvědčena, že je to umělec, a to velmi chudobný. Jistě bydlí někde v podkrovní komůrce, kde maluje obrazy a pojídá tvrdý chléb a vzpomíná při tom na všechny ty dobré věci k snědku, jež leží v pekařství slečny Marty.

Jak často si slečna Marta, když usedla ke své kotletce a křupavým rohlíčkům a zavařenině a čaji, povzdychla a v duchu si právala, aby ten způsobný malíř mohl s ní sdílet její chutnou večeři, místo aby chroustal suché kůrky v podkroví, kde to táhne.

Srdce slečny Marty, jak už jsme řekli, bylo měkké a citlivé.

Aby si ověřila svou domněnku, týkající se jeho povolání, přinesla jednoho krásného dne ze svého pokojíku obraz, který koupila kdysi

v nějakém výprodeji, a postavila jej k regálům za pultem, kde byl uložen chléb.

Byl to výjev z vlašských Benátek. Nádherný mramorový palazzo (tak to aspoň bylo pod obrazem napsáno) stál v popředí – vlastně ve vodě. Zbytek byl samá gondola (nějaká dáma si namáčela ruku do vody), mraky, obloha a také temnosvitu čili chiaroscuro tam bylo habaděj. Každý umělec to musil poznat na první pohled.

Za dva dny nato se dostavil zase známý zákazník.

„Dva bochnýčky tvrdého chlebu, prosím.“ –

„Máte tady heský obrázek, madame,“ prohodil, zatímco ona mu balila chléb.

„Tak?“ odpověděla slečna Marta a celá se rozplývala při pomyšlení, jak to chytrě narafičila. „Jsem velká ctitelka umění (nikoli, nemůže ještě říci ‚umělců‘ – to by bylo příliš brzy) a malířství,“ řekla místo toho. „Myslíte, že je to dobrý obraz?“

„Ten palác,“ řekl zákazník, „není dobře nakreslený. Není to správná perspektiva. Sbohem, madam!“

Popadl balíček s chlebem, uklonil se a byl ten tam.

Ano, je to jistě malíř! Slečna Marta odnesla obraz zpátky do svého pokojíku.

Jak něžně a dobrácky svítily ty jeho oči za skly brejlí! A to krásné široké čelo! Takový člověk! Jen se podívá a už pozná, kde je nesprávná perspektiva – a musí se živit tvrdým chlebem! Génus však často musí bojovat, než se dostaví uznání.

Co by to znamenalo pro umění a pro perspektivu, kdyby takový génus měl za sebou dva tisíce dolarů na knížce v záložně, pekařství a měkké soucitné srdce. – Ale to jsou jen takové sny, slečno Marto!

Od té doby často, když přišel do krámu, rád si s ní chvilku pohovořil přes pult. Zdálo se, že dychtí po povzbudivých slovech slečny Marty.

A pořád si kupoval tvrdý chléb. Nikdy koláč, ani kousek dortu, nikdy ani jeden z jejích proslulých rohlíčků.

Zdalo se jí, že její zákazník je den ze dne hubenější a sklíčenější. Srdce jí nad ním usedalo, a ráda by mu byla přidala něco dobrého k jeho chudičkému nákupu, ale kdykoliv se k tomu odhodlala, nedostávalo se jí náhle odvahy. Netroufala si, bála se ho urazit, neboť dobře znala hrdost uměleckou.

Slečna Marta začala tedy nosit za pultem modře tečkovanou hedvábnou blůzu. V pokojíku vařila si nějakou záhadnou míchanici z meruňkových jader a z boraxu. To moc ženských užívá, když chtějí mít hezkou, hladkou pleť.

Jednoho dne přišel zákazník jako obyčejně, položil na pult pětník a požádal o dva bochníky tvrdého chleba. Zatímco slečna Marta po nich vztáhla ruku, ozvalo se z ulice zběsilé troubení a zvonění a před krámem se tryskem přehnala hasičská stříkačka.

Zákazník vyběhl přede dveře podívat se, kde to hoří – což by ostatně na jeho místě udělal každý z nás. A tu měla slečna Marta velkolepý nápad!

V nejdolejší přihrádce v regálu za pultem ležela libra čerstvého másla, kterou mlékař přinesl asi půl hodinky před tím. Velkým nožem, který měla na krájení chleba, vyřízla široký a hluboký důlek do každého z obou bochníčků, vecpala tam máslo, co se vešlo, a pak zase důlky přikryla seříznutým kouskem chleba.

Když se zákazník vrátil do krámu, balila mu již bochníčky do papíru.

A když po krátkém příjemném rozhovoru odešel, usmála se v duchu slečna Marta, avšak srdce se jí při tom poplašně zatřepetalo.

Nebyla to od ní příliš velká smělost? Neurazí se? Ale, však on se neurazí! Potraviny přece nemluví. Máslo není přece symbolem troufalosti, jež počestné dívky nepřísluší.

Dlouho a dlouho nemohla myslit na nic jiného.

V duchu si představovala scénu, až umělecký zákazník pozná její nevinnou šalbu.

Odloží jistě štětec i paletu. Opuštěn bude před ním státi malířský podstavec a na něm malba s perspektivou naprosto bezvadnou!

Ted' se asi zrovna chce pustit do svého chudičského oběda, pozůstávajícího z tvrdého chleba a čisté vody. Ted' asi rozřízl bochník – ach!

Slečna Marta se zarděla až po uši. Zda si při jídle vzpomene na ruku, která mu tam nacpala máslo? Zda ho napadne –

Zvonek u dveří se divoce rozcinkal. Kdosi se dobýval dovnitř s velkým rámusem.

Slečna Marta spěchala ke dveřím. V těch se objevili dva lidé. První byl nějaký mladík kouřící z dýmky – jakživa toho člověka neviděla. Druhý – to byl její umělec.

Byl ve tváři celý rudý, klobouk měl sražený do týlu, vlasy divoce rozčuchané. Zatínal obě pěsti a zuřivě jimi hrozil slečně Martě. Slečně Martě!

„Dummkopf!“ zahulákal z plna hrdla; a vzápětí nato: „Tausendonner!“ nebo něco, co se tomu podobalo a bylo to německé.

Mladý muž snažil se ho vyvléci ven z krámu.

„Nepůjdu odtud,“ řval umělec, „pokud jí neřeknu své mínění, co se do ní vejde!“

Mlátíl do pultu slečny Marty, jako by to byl velký turecký buben.

„Vy jste mě znyčila!“ řval a velké modré oči mu sršely skrze brejle. „Já vám povím coproto! Vy jste takovej starej vzteknutá kočka!“

Slečna Marta, o kterou se pokoušela velká slabost, se opřela o regál a položila jednu ruku na modře tečkovanou blůzu. Mladý muž popadl svého společníka za límec.

„Pojd' už,“ řekl, „už jsi jí toho řekl dost.“ Vyvlekl zuřivce ze dveří na chodník a pak se vrátil do krámu.

„Považuji za svou povinnost, madam,“ pravil, „vysvětliti vám, proč tak běsní. Je to můj přítel Blumberger. Je stavitelským kresličem. Pracuji s ním v téže kanceláři. Pracoval do úpadu dnem i nocí celé

tři měsíce – kreslil plán na novou radnici. Chtěl to zadat do soutěže o cenu. Včera zrovna to všecko vytáhl tuší. Víte snad, že každý kreslič nejdřív nakreslí všecko tužkou. Když je hotov, tu všechny ty čáry, nakreslené tužkou, vymazává a čistí chuchvalci tvrdého chleba. Starým chlebem se to vyčistí lépe než pryžovou gumou. Blumberger si kupoval chleba u vás. No, a dneska – no, to si asi dovedete představit, madame, že máslo není – jaképak dlouhé řeči, madame – Blumbergerův plán se teď nehodí k ničemu, leda aby se snad rozsekal do obložených chlebíčků, co se prodávají v nádražních restauracích.“

Slečna Marta se uchýlila do svého pokojíku za krámem. Svlékla modře tečkovanou hedvábnou blůzu a oblékla si starou hnědou kazajku, kterou dříve nosívala. Pak vylila oknem do sudu na odpadky sloučeninu z odvaru meruňkových jader a z boraxu.

Velký náčelník Malý medvěd

Zahlédl jsem světlo v pokojíku Jeffa Peterse nad lékárnou. Hned jsem tam zašel, neboť jsem nevěděl, že Jeff je ve městě. Zastihl jsem ho, jak zrovna balí svá zavazadla k zájezdu na Floridu, kde si chtěl prohlédnout pomerančové sady, za které asi před měsícem vyměnil své záborové právo na dolování na řece Yukonu v Aljašce.

Chvíli jsme si povídali jen tak, co nám slina na jazyk přinesla, až jsme se dostali na neklidný problém ostrovů Filipínských.

„Všechna ta tropická plemena,“ prohlásil Jeff, „dala by se lépe ovládati, kdyby po nich jezdili žokejové z jejich vlastního rodu. Tropický člověk ví, co chce. Nechce nic než stálou vstupenku na kohoutí zápasy a hákovité brusle, jako jsou ty, po nichž lezou dělníci na telegrafní tyče a kterých divoch potřebuje, aby si mohl vylézt na chlebovník. Anglosas však požaduje od něho, aby se naučil časovat slovesa a nosit kšandy.“

To mě namíchlo. „Vzdělání, člověče,“ řekl jsem, „to je to hlavní, časem se všichni ti lidé vyšvihnou na úroveň naší civilizace. Podívejte se, co vzdělání udělalo z indiána.“

„Oho!“ zvolal Jeff. „Ovšem, indián! Je zrovna takový jako ostatní barevní lidé. Z toho neuděláte Anglosasa! Vypravoval jsem vám už o těch časech, kdy můj přítel John Tom Malý medvěd ukousl pravé ucho vzdělání a kultury a otočil ruletu zpátky tam, kde byla, když Kolumbus ještě nosil krátké kalhoty? To jsem vám ještě nevypravoval?“

John Tom Malý medvěd byl vzdělaný čerokézský indián a můj starý kamarád. Byl to absolvent jedné z těch východních kolejí, kterým se podařilo naučit indiány užívat rozně, místo aby spalovali své oběti na hranici. Jakožto Anglosas byl John Tom místy příliš hnědý, jakožto indián byl to nejbělejší člověk, s jakým jsem se kdy setkal.

John Tom a já jsme se sčuchli a špekulovali, jak rozmnožit společný kapitál 500 \$, jak to činí všichni ctihodní kapitalisté. Vymyslili jsme si pěkný plán a za 30 dní už jste nás mohl vidět, jak se hrneme do státu Kansas s párem pěkných koní a s červeným komediantským vozem evropského stylu. John Tom dělal náčelníka Malého medvěda, slavného indiánského čaroděje a lékaře sedmi rudošských kmenů. Já byl obchodním ředitelem a napolovic majitelem. Potřebovali jsme třetího a padli na J. C. Binklyho, zabořeného zrovna do Malého oznamovatele v těch místech, kde se hledají osoby mužské. Ten Binkly byl posedlý shakespearovskými rolemi a míval halucinace, že je bude jednou hrát na jevišti v Novém Yorku dvěstěkrát za sezonu. Ale doznal sám, že rolemi Mistra Williama S. by si jakživ nemohl namazat ani krajíček chleba, a tak se uvolil dělat nám kočího u našich čarodějnických lékařských valachů, hřebelcovat je a vařit nám. Kromě Richarda III. uměl sedmadvacet černošských písniček a hrál na mandolínu. Provozovali jsme řadu prvotřídních humbuků. Jeden byl např. zázračné mýdlo na odstraňování kolomazových skvrn a čtvrtáků z farmářských punčoch. Potom Yen-Wo-Dah, ohromná indiánská medicína, vyrobená ze zvláštní prérijní bylinky, kterou Veliký Duch prozradil ve spánku svým oblíbeným čarodějům, pánům McGarritymu a Silbersteinovi, obchodníkům v Chicagu. A pak ten velkolepý soubor praktických předmětů pro domácnost, račte se přesvědčit: pár hedvábných podvazků, jeden snář, tucet jehel, jeden zlatý zub a jeden výtisk ‚Když kvetlo rytířství‘, to vše zabalené v kapesníku z pravé imitace japonského hedvábného papíru, nikoli za 10 dolarů, nýbrž pouhých 50 centů!

Dělali jsme báječné obchody. Pokojně jsme projížděli celým státem, odstraňující všude pochybnosti o tom, proč se od dob občanské války říká tomu kraji ‚Krvácející Kansas‘. John Tom Malý medvěd vystupoval v plném ústroji indiánského náčelníka a lákal obecenstvo svou vyřídilkou. Na koleji si osvojił spousty rétoriky a umění kalisteniky a sofistiky, a když stál na voze a vysvětloval

sedlákům oznošeniny a hyperestezii lebeční kosti, jela mu huba jako když namaže a já nestačil jim prodávat indiánskou medicínu Yen-Wo-Dah z ručky do ručky.

Jednou večer jsme se utábořili u řeky za malým městečkem, západně od Saliny. Vždycky jsme tábořili blízko u vody, poněvadž často se nám přitrefilo, že jsme proti všemu očekávání vyprodali všechny láhve zázračného léku a pak se Malému medvědu zjevil ve snu Manitou a poručil mu, aby naplnil pár láhví Yen-Wo-Dah na nejprůhodnějších místě. Bylo asi 10 hodin, já jsem ve stanu počítal tržbu, John Tom byl ještě ustrojen jako indián, seděl u ohně a připravoval výtečnou roštěnku pro profesora Binklyho. Pojednou v temném houští něco prásklo, jako když vybuchne prskavka, a John Tom zachrochtal a vytáhl si ze záhradří malou kuličku, která se mu zaryla do klíční kosti, ale ne moc hluboko. Vyletěl, vrhl se do roští, kde se ta rána ozvala, a když se vrátil, táhl za límec malého chlapce, asi 9 nebo 10 let starého, v sametových šatičkách. Kluk držel v ruce poniklovanou flintičku, byla asi tak velká jako plnicí pero.

„Aha, to jsi ty, papůs,“ zvolal John Tom, neboť indiáni místo dítě říkají papůs, „na co to střílíš tou svou houfnicí? Vždyť bys mohl někoho trefit do oka. Jeffe, dej pozor na tu roštěnku, já zatím vyzpovídám tohohle démona s bouchačkou.“

„Zbabělý rudochu,“ řekl chlapec, jako by citoval svého zamilovaného spisovatele, „opovaž se upálit mě na hranici, a bledé tváře tě vyženou z prerie jako – jako nevím co. A teď mě pusť, nebo to řeknu mamince.“

John Tom posadil caparta na táborovou židličku a sám usedl vedle na zem. „Tak, a teď pověz velkému náčelníku, proč střílíš kuličky na strýčka Johna? Nevěděl jsi snad, že je nabito?“ – „Jseš indián?“ zeptal se chlapec, pohlédnuv na jeho jelení kůži a orlí pera. „To jsem,“ řekl John Tom. „Právě proto tedy,“ odpověděl hošík, klátě nohama. „Málem jsem připálil tu roštěnku, když jsem viděl, jakou má ten prcek kuráž.“

„Aha!“ zvolal John Tom. „Rozumím. Ty jsi Mladý mstitel. A složil jsi přísahu, že osvobodíš pevninu od divokých rudochů. Je to tak?“

Hoch přikývnul.

„A teď nám pověz, kde je tvůj vigvam, papůs,“ pokračoval John Tom. „Kde bydlíš? Maminka tě bude shánět, že ještě nejsi doma. Já tě k ní dovedu.“

Chlapec se ušklíbl a řekl: „To ne! Bydlím tisíc a tisíc mil odtud. Přijel jsem vlakem, docela sám. Tady jsem vystoupil, on mi konduktér řekl, že dál můj lístek neplatí.“ Pohlédl nedůvěřivě na Johna Toma. „Vsadím se, že nejsi opravdový indián. Nemluvíš jako indián. Vypadáš jako indián, ale žádný indián neumí říci nic jiného než »dobrý lov« a »bledá tvář musí zhynout«. Jsi jistě takový falšovaný indián, co prodávají medicíny na trhu. Jednou jsem takového viděl v Quincy.“

„Na tom nezáleží,“ řekl John Tom. „Otázka před velkou válečnou radou jest, jak s tebou máme naložit. Ty jsi utekl z domova. Četl jsi indiánské knížky. Ale ty jsi také zradil zásady Mladých mstitelů, neboť jsi chtěl zastřelit ochočeného indiána a nevykřikl jsi při tom: »Zemři, psí rudá kůže! Příliš často jsi zkrřížila stezku Mladého mstitele!« Co to znamená?“

Chlapeček chvíli přemýšlel. „Mně se zdá, že jsem se zmýlil,“ řekl. „Měl jsem jít dále na západ. Tam se ještě najdou opravdoví indiáni v kaňonech.“ A vtom ten malý dareba podal ruku Johnu Tomovi. „Promiňte, pane,“ řekl, „že jsem na vás střelil. Doufám, že vám to neublížilo. Ale měl jste být ostražitější. Jakmile stopař spatří indiána ve válečném ústroji, musí jeho puška promluvit.“

Malý medvěd vybuchl ve smích, který ukončil táhlým zavytím, vyzdvihl chlapce do výše devíti stop a posadil si ho na krk. Malý uprchlík začal mu cuchat třepení a orlí pera a výskal radostí. Tu radost zakouší každý běloch, když kope do inferiornějšího plemene. To se rozumí, že Malý medvěd a ten malý kluk byli od té chvíle nejlepší kamarádi.

Večeřeli jsme ve stanu. Hošík seděl na bedně s láhvemi Yen-Wo-Dah – stůl mu sahal zrovna pod bradu – a hubu měl plnou roštěné. Malý medvěd se ho zeptal, jak se jmenuje. ‚Roy,‘ odpověděl chlapec takovým roštěným hlasem. Ale když jsme se ho ptali na příjmení a adresu, zavrtěl hlavou: ‚To neřeknu, vy byste mě poslali domů. Já chci zůstat u vás. Mně se líbí život v táboře. U nás doma jsme my kluci měli tábor na dvorku. Mně říkali Roy, Červený vlk. To jméno vám musí stačit. Dejte mi ještě kousek roštěné, prosím.‘

A tak jsme si ho nechali. Věděli jsme, že někde je kvůli němu veliký poplach a že maminka a strýček Harry a tetička Johanka a policejní náčelník ho shánějí po všech kurnících – ale nevytáhli jsme z něho už ani slovo. Pomáhal nám v obchodě, podával mi na trzích z vozu láhve Yen-Wo-Dah a byl při tom tak pyšný jako princ, který se zřekl koruny v ceně 200 dolarů a dal přednost Američance, která jich dostala několik milionů.

Jednou se ho John Tom vyptával na tatínka.

‚Já nemám žádného tatínka,‘ odpověděl Červený vlk, ‚on od nás utekl. Tetička Lucy říká, že on je tapír v podobě.‘

‚Tapír v čem?‘ ptali jsme se ho.

‚Tapír v podobě – nebo tak něco – počkejte – aha, ano, upír v lidské podobě. Nevím, co to je.‘

A tak jsem si umínil, že z něho nějak šikovně vytáhnou, co je zač.

A jednou navečer, když seděl u táborového ohně, šel jsem k němu a koukal jsem velmi posměšně a pohrdavě. ‚Snickenwitzel!‘ řekl jsem, jako kdyby se mi z toho slova dělalo nanic. ‚Snickenwitzel! Radši bych nevím co, než abych se jmenoval Snickenwitzel!‘

Kluk vykulil oči: ‚Co je s vámi, Jeffe?‘

‚Snickenwitzel!‘ říkal jsem to tak, jako kdybych to slovo vyplival. ‚Potkal jsem tu dnes jednoho člověka z tvého rodiště a ten mi řekl, jak se jmenuješ. To už se nedivím, že se stydíš za své jméno! Snickenwitzel! Fujtajxl!‘

Kluk se dopálil a celý se zježil: ‚Co je s vámi? Vždyť já se tak nejmenuju. Jmenuju se Conyers!‘

‚Ale to není to nejhorší,‘ pokračoval jsem rychle, než se vzpamatuje. ‚Myslili jsme si, že pocházíš ze slušné, zámožné rodiny. Ale ten člověk mi říkal, že vaši tam bydlí v malé Slepíčářské ulici, kde ani nejsou chodníky, a kozy s vámi jedí u jednoho stolu.‘

To už se kluk skoro rozbřečel. ‚To není žádná pravda,‘ křičel, ‚my bydlíme v Topolové ulici. A kozy ani nemáme.‘

‚Topolová ulice!‘ vedl jsem dále svou. ‚Topolová ulice! To je mi čulsná ulice! Vždyť je to jen pár domečků a pak už nic. Nemluv mi o Topolové ulici!‘

‚Je dlouhá – kolik mil,‘ na to ten klučina, ‚my máme číslo 862 a za námi ještě je řada domů. Co je s vámi – ale já vím, vy mě chcete zlobit, Jeffe.‘

‚No, nechme toho,‘ povídám já, ‚možná, že se ten člověk mejlil. Možná, že mluvil o jiném hochovi.‘ A po večeři jsem se sebral a telegrafoval paní Conyersové, Topolová ulice 862, Quincy, Illinois, že chlapec je u nás a nic mu neschází, a co s ním máme dělat. Za dvě hodiny tu byla odpověď, abychom ho zadrželi a že ona nejbližším vlakem přijede.

Nejbližší vlak měl přijet v 6 hodin odpoledne druhého dne, a já a John Tom jsme šli na nádraží s Royem, jenž netušil, oč běží. Ale v Johnu Tomovi marně byste v té chvíli hledali velkého náčelníka Malého medvěda. Místo něho stál na nádraží elegantní Anglosas, v lakýrkách a s kravatou uvázanou tak, že si na ten uzel mohl vzít od minuty copyright.

Pak přijel vlak a nějaká mladá panička v šedivých šatech a rozzářených vlasech seskočila a rozhlížela se dokola. A Mladý mstitel ji jen zahlédl a vykřikl ‚Mami!‘ a ona vykřikla ‚Ach!‘ a už se mačkali v náručí; a teď mohou sveřepé rudé kůže vylézt ze svých brlohů na prérii, neboť se už nemusí obávat ručnice mladého Roye, Červeného vlka. Paní Conyersová děkovala mně a Johnu Tomovi a já se

taky pokusil docela analfabetsky o jakousi konverzaci, k čemuž se mladá dáma přívětivě usmívala, jako kdyby mě znala už celý týden. A nato Malý medvěd vyzdobil atmosféru rozličnými frázemi, do nichž vzdělanost rozředila obyčejnou lidskou řeč. Viděl jsem, že chlapcova matka neví, kam Johna Toma zařadit, ale jeho vzdělaný dialekt se jí zamlouval, to bylo vidět, a pěkně mu přizvukovala, neboť taky se dobře vyznala ve vědě, jak z jednoho slova udělat tři.

Hoch nás představil, tancoval okolo nás, tloukl nás do zad a chtěl vylézt Johnu Tomovi na záda. ‚To je John Tom, mami,‘ křičel, ‚indián! Prodává medicíny v červeném voze. Já jsem na něj střelil, ale on je ochočený. Ten druhý je Jeff. To je taky fakír. Chceš se podívat na náš tábor, mami?‘

Šli jsme tedy všichni docela po sousedsku do tábora, jako bychom se vraceli z procházky. Ona si prohlédla náš vůz a pohlédla místečko, kde Roy spával, a vytřela si oční koutek kapesníkem. A profesor Binkly nám zahrál Trubadúra na jedné struně mandolíny, a chtěl dokonce dát k lepšimu i Hamletův monolog.

Když se setmělo, šli jsme všichni čtyři do hotelu na večeři. Myslím, že u té večeře ta šlamastyka začala, neboť zrovna tam pan Malý medvěd popustil uzdu své vzdělanosti. Držel jsem se ubrusu a pozoroval jeho vzlet a cvrkot. Ten rudoch – to si často myslívám – se vyznal v mluvnické tlačnici. Dovedl z řeči udělat víc než Říman z makaronů. Jeho slovesné poznámky byly všechny vyšívány nejlepšími školními slovíčky a předponami. A jeho slabiky byly hladké a krásně pasovaly k tomu, co si myslil. Do té chvíle jsem věřil, že jsem ho už slyšel mluvit, ale kdepak. A nebyl to objem jeho slov, ale to, jak z něj ta slova vycházela. A to, prosím, mluvil jen o samých obyčejných věcech jako katedrály a kopaná a básničky a krční katar a lidská duše a nákladní tarify a sochařství. Paní Conyersová měla smysl pro ty jeho akcenty a elegantní vejšplechce litaly mezi nimi přes stůl sem a tam. Já jsem taky chtěl přijít se svou troškou do mlejna, ale povedla se mi jen samá taková obnošená slovíčka,

jako aby mi podali máslo nebo že bych si vzal ještě jedno stehýnko z kuřete.

Ano, pane, už to tak vypadalo, že John Tom Malý medvěd se ve svém srdci zabouchl do té paní Conyersové. Ona byla z té sorty líbivých ženských. Byla moc hezká, ale to nebylo všecko, věřte mi! Nejsem slepý, a tak jsem poznal na první pohled, že Johna Toma ani nenapadne, aby cítil zášť k této bílé squaw.

Paní Conyersová zůstala s hošíkem v hotelu. Ráno chtěli odjet domů. John Tom se rozloučil se mnou a s profesorem, abychom se prý vrátili do tábora, on že zůstane ve městě. Mně se to moc nechtělo líbit, neboť to znamenalo, že John Tom není ve své kůži, a to u něho vždy vedlo k ohnivě vodě a někdy i k válečnému tanci a nakonec k placení napáchaných škod, a vůbec býval v takových případech velký poprask ve srubech bledých tváří, které nosí modrou uniformu a obušek.

O půl desáté profesor Binkly už chrápal v shakespearovských blankversech a já seděl u ohně a poslouchal žáby. Pan Malý medvěd se přišoural do tábora a usedl pod strom. Ohnivou vodu na něm nebylo vidět ani dost málo.

„Jeffe,“ promluvil po dlouhém mlčení, „jeden malý hošík přišel na Západ lovit indiány. A jednoho už ulovil... A ne flintou, a také neměl na sobě sametové šatičky.“

To už se mi začalo rozbřeskovat, odkud vítr fouká. „Já vím,“ řekl jsem, „a bývá vyobrazován na marcipánových srdcích a střílí šípy po hloupých mužských, běloších i rudoších.“

„Tentokráte po rudochovi,“ řekl klidně John Tom. „Jeffe, za kolik koní bych si mohl koupiti paní Conyersovou?“

„To je skandál, takhle mluvit,“ odvětil jsem. „To bledé tváře nedělají.“

John Tom se hlasitě zasmál a začal kousat doutník. „To ovšem nedělají,“ řekl, „ale to je divošský ekvivalent za dolary, s kterými bílí muži uzavírají manželství. Oh, já vím. Mezi plemy stojí věčná pře-

hrada. Kdybych mohl, Jene, tak bych zapálil každou bělošskou kolej, do které vkročila noha rudého muže. Proč nás nenecháte samotné, s našimi strašidelnými tanci a psími slavnostmi a hostinami a naše špinavé squaw aby nám vařily polévku z kobylek a spravovaly nám mokasíny?’

„Snad naposled nechceš zlehčovat ten trvalý květ, jenž se zove vzdělaností?“ povídám mu. „Já přece taky mám vzdělání a jakživ mi to neškodilo.“

„Vy nás chytete do lasa,“ pokračoval Malý medvěd, nedbaje mé prozaické poznámky, „a učíte nás, co je krásného v literatuře a v životě a jak si máme vážit ušlechtilosti u mužů i žen. Co jste ze mne udělali?“ povídá. „Udělali jste ze mne čerokézského Mojžíše. Naučili jste mě nenávidět vigvamy a milovat cesty bílého muže. Mohu se dívat do země zaslíbené a vidět tam paní Conyersovou, ale moje místo je – v indiánské rezervaci.“

Malý medvěd se vztyčil ve svém náčelnickém ústroji a dal se zase do smíchu. „Ale, bílý muži Jeffe,“ pokračoval, „bledá tvář se nám postarala o útěchu. Je to dočasná útěcha, ale ukonejší a její jméno jest whisky.“

A odešel po pěšině rovnou do města. Teď jen aby – myslil jsem si v duchu – jen aby Manitou stál při něm, aby neprovedl něco, zač bych nemohl pro něho vymoci propuštění z vězení na záruku. Neboť to už jsem věděl, že John Tom se chystá oddati se útěše bílého muže.

Možná, že už bylo půl jedenácté, já ještě seděl a pokuřoval, když vtom zaslechnu kroky na pěšině a vidím, jak sem běží paní Conyersová, s vlasy rozčuchanými na všechny strany a celá vyděšená, jako kdyby ji pronásledovali lupiči nebo myš. „Ach, pane Peters,“ křičí, „ach, ach!“ Hned mi něco napadlo, a tak jsem řekl: „Byli jsme sice kamarádi, já a ten indián, ale udělám z něj ve dvou minutách sekanou na divoko, jestli on – –“

„Ne, ne,“ volá ona divoče a lomí rukama, „neviděla jsem Malého medvěda. Ale byl tu – můj muž. Ukradl mi mého hošíčka. Ten necitelný padouch! Dal mi vypít kalich hořkosti až do dna! Můj ubohý malý beránek, co by měl spát v teplé postýlce, unesen tím ďáblem!“

„Jak se to mohlo stát?“ ptám se.

„Stlala jsem mu postýlku,“ vypravovala, „a Roy si hrál na hotelové verandě a ten lotr přijel s vozem až ke schodům. Slyšela jsem Roye vykřiknout a vyběhla ven. Můj muž už s ním byl v bryčce. Prosila jsem ho, aby mi ho vrátil. Místo odpovědi mě švihl bičem, podívejte se.“ Obrátila obličej ke světlu. Krvavý pruh táhl se jí přes tvář a ústa.

„Pojďme zpátky do hotelu,“ řekl jsem, „uvidíme, co se dá dělat.“

V hotelu sedělo pět rozružených občanů, žvýkali tabák a nadávali na toho zlosyna. Konejšil jsem paní Conyersovou a řekl jí, že odjedu vlakem, co odjíždí v jednu hodinu, do nejbližšího městečka, to je asi 40 mil na východ, neboť její muž tam pravděpodobně také jede a bude tam asi na ten vlak čekat. Paní Conyersová šla dovnitř a plakala tam společně s paní hoteliérovou, která jí vařila utišující thé. Hoteliér vyšel na verandu a povídá mi:

„Od té doby, co žena starého Steegalla spolkla tenkrát tu mladou ještěrku, nebylo v našem městečku takové pozdvižení. Viděl jsem ho oknem, jak ji šlehl bičem, a vůbec všecho. Co říkáte, bude pršet? Poslyšte, ten váš indián má dnes večer nějaké roupy, nezdá se vám? Přišel sem zrovna před tím, než jste vy přišel, a já mu vypravoval, co se stalo. Zahulákal nějakou strašlivou kletbu a odcválal jako vítr. Doufám, že ho náš policajt bude mít do rána za mřížemi.“

Co jsem měl dělat? Sedl jsem si na verandu a čekal na vlak. Moc veselo mi u srdce zrovna nebylo. Nemohl jsem spát, když jsem si vzpomněl, že John Tom zase začal trojčit a pít, a k tomu ještě teď únos toho caparta! To je můj osud, že mám vždycky trápení kvůli trápení jiných lidí. Paní Conyersová co chvíli vyšla na verandu a dívala se na cestu, po které odjela ta bryčka, jako kdyby doufala, že

náhle se tam objeví její hoch, vracející se na bílém koníku a s červeným jablíčkem v ruce.

Asi ve čtvrt na jednu vyšla paní Conyersová opět ven a plakala, a zase se zadívala na silnici a naslouchala. ‚Madam,‘ povídám jí, ‚nemá to smyslu dívat se na studené koleje. Touhle dobou oni už budou – –, ‚Pst!‘ řekla ona a zdvihla ruku. A vtom zaslechnu ve tmě nějaký vzdálený dupot, ale stále blíže. A pak se ozval ten nejstrašnější válečný skřek, jaký kdy bylo slyšet při odpoledních představeních společnosti Buffala Billa. A na schodech se objevil a na verandu skočil ten zatrachtilý indián. Lampa z předsíně mu ozářila obličej a já v něm nepoznával pana J. T. Malého medvěda, absolventa koleje. Co jsem spatřil, to byl čerokézský hrdina na válečné stezce. Ohnivá voda a ostatní věci ho tak zřídily. Jelení kůže z něj visela v cárech a jeho orlí pera byla pocuchána jako zmoklá slepice. Na mokasínech lpěl mu prach mnoha a mnoha mil a oči mu svítily jako oči pradávných obyvatel této pevniny. Ale v náruči nesl chlapce, a ten měl zavřené oči a spal a ruku měl ovinutou okolo indiánova krku.

‚Papůs!‘ řekl John Tom a já si hned všiml, že nemá už na jazyku květnaté výrazy bělošské slovesnosti. Byla to prapůvodní mluva měděné barvy a s medvědími drápy. ‚Já přinést,‘ mluvil dále a položil dítě do náruči matčina. ‚Běžet patnáct mil,‘ mluvil John Tom. ‚Uf! Chytit bílého muže. Přinést papůs.‘

Panička byla na vrcholku blaženosti. Probudila malého spáče, párkrát ho zmáčkla a celého zlíbala a prohlásila, že on je maminčin jediný drahoušek. Už jsem se chtěl začít vyptávat, ale naštěstí jsem se podíval na pana Malého medvěda a zahlédl cosi u jeho pasu. ‚Jděte teď pěkně spát, madam,‘ povídám, ‚a tenhle malý občanek jakbysmet, teď už vám nehrozí nebezpečí.‘

Odvedl jsem zčerstva Johna Toma do tábora, a když se tam svalil pod stan a usnul, uřízl jsem mu od pasu tu věc a schoval ji pěkně, aby ji nezahlédlo oko vzdělanosti. Vždyť i absolventi amerických

kolejí by se pěkně poděkovali, kdyby se skalpování zaznamenávalo do jejich curricula vitae.

Ráno v deset hodin se John Tom probudí a rozhlíží se kolem. Byl jsem rád, že už má zase v očích devatenácté století.

„Co to bylo, Jeffe?“ ptá se.

„Moc a moc ohnivé vody,“ já na to.

John Tom se zamračil a chvíli přemýšlel a pak řekl: „Ohnivá voda kombinovaná se zajímavým malým fyziologickým otřesem, známým pod jménem typová reverse. Ted' si vzpomínám. Už odjeli?“

„Vlakem o půl osmé,“ odpověděl jsem.

„Uf!“ řekl John Tom, „tak je to lépe. Bledá tváři, přines velkému náčelníkovi trochu sodovky, a on pak vezme zase na svá bedra břímě rudého muže.““

Kaktus

Čas je čistě relativní pojem – to je na něm to nejdivnější. Když se člověk topí, rozpomene se v několika vteřinách na spoustu věcí. A můžete mi věřit – než si člověk svlékne rukavičky, může za tu chvilku znovu v myšlenkách prožít celou známost s děvčetem, které se mu právě provdalo.

To se přihodilo dnes p. Trysdalovi ve chvíli, když stanul u stolu ve svém mládeneckém bytě. Na stole stála taková divná zelená rostlina v červeném kameninovém květináči. Byla to jakási odrůda kaktusu, měla dlouhé listy, které vypadaly jako klepeta nebo chapadla a při sebemenším závanu vzduchu se rozkolébaly tak, že to vypadalo, jako kdyby na člověka kývaly.

Trysdalův přítel, bratr dívky, která právě dnes měla svatbu, stál u kredence a bručel, jak k tomu přijde, že musí si nalévat a pít likér sám. Oba muži byli v černém slavnostním úboru. Bílé svatební pentličky svítily jim na černých kabátech jako hvězdy v pološeru.

Zatímco Trysdale si zvolna rozpínal rukavice, letěly mu blesku-rychle a plaše hlavou, jako v retrospektivě, události několika posledních hodin. Cítil ještě pronikavou vůni květin nahromaděných po celém kostele, v uších mu dosud zněl tlumený šum distingovaných hlasů, šelest nažehleného hedvábí a – to se mu hlásilo v duši nejnaléhavěji – pomalu vyslovená slova, kterými kněz neodvolatelně ji spojoval s jiným!

A tu, takřka již ze zvyku, začal přemítati a dohadovati se, proč a jak ji vlastně ztratil. Teď, když brutální skutečnost jím nemilosrdně otrásla, ocitl se znenadání tváří v tvář něčemu, nač se předtím nikdy vlastně nepodíval: tváří v tvář sobě samému. Viděl náhle celý ten háv domýšlivosti a egoismu, jak se na něm mění v hadry bláznovství a pošetilosti. Otrásl se hrůzou při pomyšlení, že ostatní

lidé již dávno předtím znali a viděli jeho duši oblečenou v ty žalostné a ošumělé cáry. Marnivost a samolibost? Ano, ty byly jeho brněním! A ona – jak byla vždy prosta právě těchto dvou ohyzdných vlastností – – Ale nač o tom – –

Když dnes kráčela zvolna lodí chrámovou k oltáři, pocítil najednou jakousi ničemnou, potměšilou radost, která ho vzpružila. Říkal si v duchu, že její bledost pochází od toho, že ona v té chvíli myslí na jiného muže než na toho, s kterým přistupuje k oltáři. Ale ani této chabé útěchy nebylo mu dopřáno. Neboť když za chvíli spatřil ten její rychlý, jasný a upřímný pohled, který upřela na muže, jemuž podávala ruku – tu poznal, že na něho již dávno zapomněla. Kdysi, ale to už je dosti dávno, zrak její se tak upřel k němu, a on i nyní porozuměl, co ten pohled znamená. Jeho domýšlivost se nadobro zhroutila. Poslední její pilíř padl. Proč to vše musilo takhle skončit? Vždyť se nikdy spolu nepohádali, nikdy – –

Potisící již začal znovu probírat v myšlenkách události těchto posledních měsíců, než se karta tak náhle obrátila.

Ona vždycky o něm měla velké mínění a stavěla ho na vysoký piedestal, on pak přijímal její holdování se samozřejmě královskou grandezzou. Kadidlo, jež před ním zapalovala, mu velmi lahodilo: bylo to od ní tak cudně prosté (tak si aspoň říkal), tak dětinně uctivé a (tenkrát by byl na to přísahal) tak upřímné. Viděla v něm skoro něco nadpřirozeného, všechny vynikající vlastnosti a vlohy a schopnosti a ctnosti na něho navěšela a – což bylo nejkrásnější – skutečně tomu věřila. On přijímal tyto oslavy tak, jako poušť vpíjí do sebe déšť, za který nemůže ve své sterilitě slíbiti žádný květ a ani jeden plod.

Zatímco Trysdale strhával z ruky druhou rukavičku a rychlým pohybem roztrhl u ní jeden prst, vytanul mu živě na myslí vrcholný a poslední případ jeho pošetilého a pozdě zeleného egoismu.

Bylo to onoho večera, kdy ji požádal, aby vystoupila k němu vzhůru na jeho piedestal a sdílela s ním jeho vznešenost a doko-

nalost. Teď, když na to vzpomenu, nedovolovala mu jeho bolest, aby déle prodléval ve vzpomínce u podmanivé krásy, jíž ona toho večera zářila – jak měla tenkrát trochu pocuchaný vlas, jaký něžný a panenský půvab byl v jejích pohledech a slovech! Ale jemu to stačilo a dodalo odvahy, že promluvil. A jak tak spolu mluvili, řekla najednou:

„A kapitán Carruthers mi vypravoval, že mluvíte španělsky jako rozený Španěl. Proč jste to přede mnou tajil, že umíte španělsky? Je vůbec na světě něco, co vy neumíte?“

Kapitán Carruthers, to se ví, byl idiot. Naproti tomu ovšem nelze popřít, že on (Trysdale) nebyl také bez viny (takové věci se mu občas stávaly), vždyť tu a tam v klubu prohodil nějaké to španělské přísloví nebo citát, jak je pochytil a zapamatoval si ze zadních stránek španělských slovníků a učebnic. Carruthers, jenž byl jedním z jeho nezřízených obdivovatelů, byl ten pravý, ten dovedl mu podkuřovati a zveličovati všechny jeho vědomosti, třeba někdy velmi pochybné.

Ale co naplat – Trysdalovi znělo to pochlebování tak sladce a nesmírně mu lahodilo. A tak nenamítal nic proti tomu, když Carruthers rozhlašoval jeho dokonalou znalost španělštiny. Bez protestu dovolil, aby ona mu ovinula kolem čela i tento nezasloužený a nepravý vavřín španělské učenosti. Neměl nic proti tomu, že mu věnec ten krásně dobyvatelskou hlavu, a mezi jeho ratolístkami necítil ještě špičaté trny, které později ho tak krutě měly zranit.

Jak byla veselá, ostýchavá, důvěřivá! A jak vyplašeně se zachvěla, jako ptáče lapené do osidel, když jí složil k nohám veškerou znamenitou velikost své osobnosti! Byl by tenkrát přísahal, a odpřisáhl by to i nyní, že to, co se jí v té chvíli zračilo v očích, byl nadšený souhlas. Ale prozatím chovala se ještě ostýchavě a prohlásila, že mu zatím nemůže dát přímou odpověď. „Pošlu vám svou odpověď zítra,“ řekla. A on, shovívavý, o svém vítězství přesvědčený triumfátor, s úsměvem jí povolil tento malý odklad.

Nazítří čekal netrpělivě ve svém bytě na slíbenou odpověď. V poledne zazvonil u dveří její sluha a odevzdal mu od ní podivný kaktus v květináči z červené kameniny. Nebylo při tom žádné psaníčko ani vzkaz, pouze byla ke kaktusu přivázána malá tabulka a na ní bylo napsáno nějaké barbarsky znějící jméno v cizí řeči, patrně byl to botanický název té bizarní rostliny. Čekal až do večera, ale její odpověď nepřicházela. Byl příliš hrdý a ješitný, než aby ji sám vyhledával. Teprve za dva dny nato sešli se na večeri u známé rodiny. Pozdravili se docela konvenčně, ale ona se na něho zadívala se zatajeným dechem, zvědavě a dychtivě. Byl k ní zdvořilý a úzkostlivě korektní, čekaje od ní vysvětlení. S ženskou bystrostí ihned vycítila, co jeho chování znamená, a sama se začala chovati k němu s ledovou odměřeností. Od té chvíle se začali navzájem vzdalovati a propast mezi nimi se stále šířila. Mohl zde býti z něčeho viněn? A vůbec na kom spočívala vina? Ponížen a zhrzen, snažil se nyní zodpověděti tyto otázky na troskách své samolibosti. Kdyby – –

Z přemítání vytrhl ho náhle hlas druhého muže, nalézajícího se s ním v témže pokoji:

„U všech všudy, Trysdale, co se to s tebou dnes děje? Vypadáš jako hromádka neštěstí, jako kdybys ty se byl oženil a nebyl pouhým divákem při tom svatebním maléru. Podívej se na mne a vezmi si ze mne příklad: připlul jsem sem z dálky dvou tisíc mil na smradlavém, šváby prolezlém banánovém parníku až z Jižní Ameriky, abych byl svědkem a takřka spoluvínkem při té sňatkové oběti – a podívej se na mne, jak lehce a bez výčitek svědomí nesu na bedrech tíhu své spoluviny. Jedinou sestru jsem měl, a už ji nemám, cizí mužský mi ji odvedl. Nic si z toho nedělej, brachu stará, pojď, napij se whisky a ulehči svému svědomí.“

„Nechce se mi teď pít, děkuji,“ odvětil Trysdale.

„Tvoje whisky je ostatně prachmizerná,“ pokračoval druhý, přešel pokoj a zastavil se u něho. „Musíš jednou přijet se ke mně podívat dolů za rovník do Punta Redonda a ochutnat naši brandy, co nám

ji pašuje starý Garcia. Nebudeš litovat té cesty. A hledme – tady vidím starého známého, kdepak se tu vzal? Odkud máš tenhle kaktus, Trysdale?“

„Je to dárek,“ řekl Trysdale, „od jednoho přítele. Ty znáš tenhle druh kaktusů?“

„Velmi dobře. Je to u nás dole v tropech docela běžná odrůda. Vidím jich denně sta a sta v okolí Punta Redonda. Ostatně, tady na té cedulce je napsáno, jak se jmenuje. Umíš španělsky, Trysdale?“

„Nikoli,“ řekl Trysdale, pokoušeje se o trpký úsměv – – „Je to španělský nápis?“

„Ano. Domorodci si představují, že listy kaktusu se zdvihají a kývají na člověka. Proto mu dali to divné jméno: Ventomarme. V překladu to znamená: Přijď a vezmi si mě.“

Pierpont Morgan a Leonardo da Vinci

Montague Silver, nejlepší šarlatán a podfukář ve věcech uměleckých na americkém Západě, řekl mi jednou v Little Rocku, Arkansas: „Až jednou poznáš, Billy, že začínáš být slabomyslný a že stárneš a že už se ti nedaří švindle mezi dospělými lidmi, jdi do Nového Yorku. Na Západě se narodí hejl nebo kavka každou minutu, to je pravda, ale v Novém Yorku se množí jako rybí potěr – tam se jich nedopočítáš!“

Uplynuly dva roky a já najednou shledal, že si nemohu vzpomenout na jména slavných ruských admirálů, a za levým uchem jsem objevil pár šedivých vlasů. A tu jsem poznal, že je načase jednat podle rady přítele Silvera.

Dorazil jsem do Nového Yorku okolo poledne a hned jsem si vyšel na Broadway. A koho tam nepotkám jako Silvera, nastrojeného a vyfintěného podle nejnovější módy. Opíral se o zeď nějakého hotelu a leštil si nehty kapesníkem.

„Paralýza, nebo stárí?“ ptám se ho.

„Haló, Billy,“ řekl Silver, „to jsem rád, že tě vidím. Už je to tak, poznal jsem, že na Západě lidi začínají být chytřejší než já. Nechával jsem si Nový York až naposled, k dezertu. Víím, že to není nic pěkného vymýšlet švindle na lidi v Novém Yorku. Oni znají jen tu a tam něco a potloukají se sem tam a moc nepřemýšlejí. Vlastní matka by se za mne musila stydět, kdyby se dověděla, že tady stahuji kůži z těla těm zbedněncům. K tomu mne přece nevychovala. Ještě jsem tady vlastně nezačal, zatím jsem jen studoval město, abych věděl co a jak, a četl každý den noviny, a teď znám Nový York tak dokonale, jako zná kočka na radnici pana starostu. Zdejší lidé sebou praští na zem a řvou a kopají kolem sebe, když se hned nemáš k tomu, abys jim odlehčil od prachů. Jsou to děsní pitomci. Pojd' do mého pokoje,

budu ti o tom vypravovat. Vrhne se ze staré známosti na Nový York rukou společnou a nerozdílnou, abychom nevyšli ze cviku.“

Šel jsem se Silverem do jeho hotelu. Měl tam všude plno všelijakých věcí, které nebyly vůbec k potřebě, tak se mi aspoň zdálo.

„Z těch troubů v Novém Yorku můžeš vytlouci peněz jako třísek,“ vykládal mi Silver. „Nalítnou ti na všecko. Jako kdyby měli švába na mozku. A čím jsou inteligentnější, tím jsou hloupější. Co bys tomu například řekl: nějaký člověk tady tuhle prodal J. P. Morga-novi olejový portrét J. Rockefellera mladšího, namluvil mu, že je to proslavený obraz ‚Svatý Jan Křtitel‘ od Andrey del Sarta.

Vidíš tamhle v koutě ten balík potištěného papíru, Billy? To jsou samé akcie na zlatodolové podniky. Začal jsem je tu jednoho dne prodávat, ale za dvě hodiny jsem toho nechal. Proč? Inu, zatkli mne, poněvadž se kolem mne nahrnulo tolik lidí, že se v ulici musil zastavit všecken provoz. Lidé se zrovna prali o mé akcie. Než mne policajt odvedl na komisařství, prodal jsem mu jich celou sérii, ale pak jsem je stáhl z trhu. Nechci, aby mi lidé odevzdávali své peníze zadarmo. Mojí zásadou je, aby za to něco dostali: já totiž taky dovedu mít čest v těle, když na to přijde.

Ještě jsem vymyslel jiný trik, který se mi tak snadno dařil, že jsem toho musil nechat. Vidíš tamhle na stole tu lahvičku modrého inkoustu? Vytetoval jsem si jím kotvu na levou ruku a šel do jedné banky a řekl jim, že jsem synovec slavného amerického admirála Deweye, co porazil Španěly u Manily. Už mi chtěli vyplatit směnku na jeho jméno na 1000 dolarů, ale já jsem nevěděl strýčkovo křestní jméno, a tak z toho nic nebylo. Ale z toho vidíš, jak snadno se tu dají lidé ožulit.“

„Milý Monty,“ řekl jsem, když Montague Silver přestal mluvit, „možná, že je to všecko pravda, co tady o Novém Yorku povídáš, ale já mám přece své pochybnosti. Jsem tady teprve dvě hodiny, ale nezdá se mi, že bychom mohli jen tak beze všeho strčit Nový York do kapsy. Všiml jsem si, že tady není dost venkovanů, a to se mi nechce

líbit. Raději bych viděl, kdyby zdejší občané měli ve vlasech trochu slámy nebo aspoň řezanky a kdyby si více potrpěli na sametové vesty a tlusté stříbrné řetězy u hodinek. Takhle nevypadají, že by se chtěli dát napálit.“

„To máš pravdu, Billy,“ řekl Silver. „Všichni přistěhovalci mluví zrovna tak jako ty. Nový York je větší než Little Rock nebo Evropa, a cizinec se ho lekne. Ale já ti povídám, že zdejší lidi sednou ti na vějičku dříve než ten nejlepší kavka na Západě. Představ si, že na Broadwayi žije spousta lidí, kteří jakživi neviděli jiný dům než mrakodrap! Ostatně, jaképak řeči – jak velký kapitál máš u sebe, Billy?“

„Tisíc dolarů,“ řekl jsem.

„A já mám dvanáct set,“ zase on. „Půjdem spolu do kumpanie, dáme to dohromady a uděláme s tím náramný obchod. Je tolik způsobů, jak si můžeme vydělat milionek, že ani nevím, z kterého konce začít.“

Druhého dne ráno jsem se sešel se Silverem v hotelu a on jen zářil a hlaholil a bylo vidět, že má něco za lubem.

„Dnes odpoledne k nám přijde J. Pierpont Morgan,“ povídá. „Jeden pán, s kterým jsem se seznámil tady v hotelu, ho k nám přivede. Je to jeho přítel. Říkal mi, že pan Morgan má rád lidi ze Západu.“

„To vypadá pěkně a solidně,“ řekl jsem. „Budu rád, když se seznámím s panem Morganem.“

„To nám nemůže docela nic škodit,“ mluvil Silver, „když se spřátelíme s takovými finančními magnáty. Mně se to líbí, jak zdejší vyšší společnost se zajímá o cizince.“

Ten pán, kterého Silver poznal v hotelu, se jmenoval Klein. Ve tři hodiny odpoledne přivedl krále milionářů z Wall Streetu do Silverova pokoje. Pan Morgan byl dost podobný tomu, jak vypadá na fotografiích, okolo levé nohy měl otočený turecký ručník a opíral se o hůl.

„Pan Silver a pan Pescud,“ představil nás Klein. „Je, myslím, zbytečno,“ pokračoval, „představovat vám, pánové, našeho největšího finančního – –“

„Přestaňte s tím, Kleine,“ povídá pan Morgan. „Těší mě, pánové. Zajímám se velice o americký Západ. Klein mi říkal, že jste z Little Rocku. Mně se zdá, že tam někde nablízku vlastním nějakou železnici, nebo snad dokonce dvě. Kdybyste si snad, pánové, chtěli hodit partičku pokeru, já bych nebyl –“

„Ale, Pierponte,“ přerušil ho Klein, „zapomínáte, koho máte před sebou!“

„Promiňte, pánové,“ řekl Morgan, „ale od té doby, co mne trápí ta suchá pakostnice, rád si občas zahraju doma nějakou tu společenskou partii karet. Neznali jste snad náhodou Jednookého Petra, když jste byli v Little Rocku? On bydlil někde v Novém Mexiku.“

Než jsme mohli odpovědět, začal pan Morgan vztekle klít, až se to rozléhalo, a rozháněl se holí kol dokola, až shodil nějaké papíry ze stolu.

„Klesly snad vaše papíry dnes na Wall Streetu, Pierponte?“ zeptal se Klein s úsměvem.

„Papíry? To ne!“ hulákal pan Morgan. „Mám vztek kvůli tomu obrazu, pro který jsem poslal svého agenta do Evropy, aby ho pro mne koupil. Zrovna jsem si na to vzpomněl, a tak mám dopal. Agent mi dnes poslal kabelogram, že prohledal celou Itálii a ne a ne ho najít! Zaplatil bych za ten obraz 50 000 dolarů, a ani bych necekl – ano, pánové, 75 000 dolarů! Dal jsem agentovi à la carte blanche, jen aby ho koupil. Nedovedu pochopit, jak takové evropské umělecké galerie mohou připustit, aby takový Da Vinci – –“

„To je divné, pane Morgane,“ vpadl mu do řeči Klein, „myslil jsem, že už máte všechny obrazy od Leonarda Vinci.“

„Jaký to má být obraz, pane Morgane?“ zeptal se Silver. „Podle těch peněz musí být nejmíň tak velký jako průčelí mrakodrapu Flat Iron Building.“

„Mně se zdá, že vy rozumíte umění jako koza petrželi, pane Silvere,“ osopil se na něho Morgan. „Obraz měří 27 ku 42 palcům a jmenuje se ‚Amor střílí na Venuši‘. Představuje několik manekýnek,

jak tancují two-step na břehu nějaké fialové řeky. V kabelogramu mi píše, že snad ten obraz už byl odvezen do Ameriky. Mé sbírky nikdy nebudou kompletní bez toho obrazu. No, zatím na shledanou, pánové! My milionáři musíme chodit brzy spát.“

Pan Morgan a pan Klein odjeli drožkou. A my jsme si se Silverem povídali, jak prostě a nenápadně se dovedou chovat takoví bohatí lidé. A Silver prohlásil, že bychom se musili stydět, kdybychom chtěli okrást takového člověka, jako je pan Pierpont Morgan. A já jsem prohlásil, že si myslím, že by to byla od nás přinejmenším neprozřetelnost. Klein nás pozval k večeru na malou procházku po městě; a tak jsme s ním šli oba dolů k Sedmé avenue a prohlíželi si znamenitosti novoyorské. Ve výkladní skříni jednoho starožitníka na 7. avenue, co taky půjčuje na fanty, zahlédl Klein pár manžetových knoflíků, které se mu strašně zalíbily, a šel si je dovnitř koupit a vyzval nás, abychom šli do krámu s ním.

Když jsme se vrátili do hotelu a Klein odešel, Silver na mne skočil a začal vesele zdvihát ruce do výšky.

„Všiml sis toho?“ křičel. „Všiml sis toho, Billy?“

„Čeho?“ ptám se já.

„No, přece toho obrazu, po kterém Morgan pátrá. Vždyť visí v tom krámku, zrovna za pultem. Schválně jsem nic neříkal, poněvadž byl při tom ten Klein. Je to to zboží, co Morgan hledá, na to vsadím krk. Ty ženské na obrazu jsou jako živé, pokud to jde ovšem barvičkami udělat, každá měří v prsou 36 a v pasu 25 a okolo sukni 42, totiž kdyby měly nějaké sukne na sobě, a poskakují jako srnky na břehu modré vody. Co říkal pan Morgan, že chce za to zaplatit? Oh, ani se mne neptej! Ten fantář nemá tušení, jaký poklad má v tom svém krámku!“

Když druhého dne ráno ten antikvář otevřel krám, čekali jsme tam už se Silverem tak nedočkavě, jako kdybychom chtěli zastavit nedělní šaty a propít vše, co nám na ně půjčí. Vlezli jsme dovnitř a řekli, že bychom si rádi koupili nějaký řetízek k hodinkám.

„To je zatrachtile pěkný kousek malířské barevné práce, co tamhle visí,“ poznamenal Silver, jen tak jakoby náhodou, k tomu fantáři, jenž nám zatím ukazoval všelijaké řetízky. „Mně se moc zamlouvá ta ženská s těmi elegantními lopatkami a s červeným přehozem. Byl byste tak laskav a sundal ten obrázek, abychom se na něj podívali zblízka? Dal bych za něj hned 2,25 \$.“

Obchodník se usmál a při tom nám ukazoval ještě další řetízky k hodinkám.

„Ten obraz,“ řekl, „tady před rokem zastavil jeden italský gentleman. Půjčil jsem mu na to 500 dolarů. Jmenuje se to ‚Amor střílí na Venuši‘ a je to od Leonarda de Vincy. Před dvěma dny to propadlo, a teď už to mohu prodat, když to ten pán z Itálie nevyplatil. Zde, pánové, je nejmodernější řetízek, takové se teď nosí, ten vám mohu doporučit.“

Neuplynulo ani půl hodiny a my jsme se Silverem vysázeli tomu fantářovi na dřevo 2000 dolarů a nesli si domů ten obraz. Silver si vzal drožku a jel přímo do kanceláře pana Morgana. Já jsem šel do hotelu a čekal, až se vrátí. Za dvě hodiny byl Silver zpátky.

„Mluvil jsi s panem Morganem?“ ptám se ho. „Kolik ti dal?“

Silver si sedl a začal si rozpačitě pohrávat s třepením ubrusu.

„Abys věděl, tedy jsem tam vůbec pana Morgana ani neviděl,“ řekl po chvíli, „poněvadž pan Morgan je už přes měsíc v Evropě. Ale co mě vrtá hlavou, Billy, to je tohle: ve všech jednotkových a galanterních obchodech prodávají týž obraz, zarámovaný, za 3,48 \$. A za ten rámeček samotný chtějí někde 3,50 \$ – to mi nejde na rozum.“

Mistrovské dílo pana Behrmana

V malé čtvrti západně od Washingtonova náměstí v Novém Yorku se ulice nějak pobláznily a roztráštěly se v malé křivé proužky, kterým se říká „places“. Tyto „places“ tvoří divná nároží a zákruty. Jedna ulice tam přetíná sama sebe jednou nebo dvakrát. Jistý malíř objevil cennou výhodu této ulice. Představte si, že inkasista s účtem za nezaplacené barvy, štětce a plátna jde po této ulici a z ničeho nic potká sám sebe, jak přichází z opačné strany a nikde neinkasoval ani červeného centu!

A tak se do té staré bizarní čtvrti, které se říká Greenwich Village, začali záhy stěhovat umělci, libující si v oknech obrácených na sever, ve vikýřích a lomenicích ve slohu 18. století, v holandských mansardách a nízkém nájemném.

Docela nahoře v sešlém třípatrovém baráku měly svůj ateliér Sue a Johnsy. „Johnsy“ – to je zdobnělina křestního jména Joanna, jedna z nich byla ze státu Maine, druhá až z Kalifornie. Seznámily se v lidovém restaurantu Delmonico na 8. ulici, a poněvadž měly stejný názor na umění, čekankový salát a módní střih rukávů, najaly si společný ateliér.

To bylo v máji. V listopadu se začala potloukat po umělecké kolonii neviditelná chladná cizinka – doktoři ji nazývali Pneumonia – a svým ledovým prstem ťukla hned toho, hned onoho. Na východní straně kosila lidi v hromadách, v úzkých a omšelých uličkách Greenwich Village chodila zatím pomalu a po špičkách. Nechovala se nikterak rytířsky. Nebylo by od té dýchavičné babizny jistě hezké, aby šla také na mladou dívku s krví nezněžnělou kalifornskými vánky. Ale na Johnsy si troufala. A tak jednoho dne Johnsy ležela ve své železné posteli, nemohla se téměř hnout a dívala se malými okenními tabulkami přes dvůr na holou cihlovou zeď protějškého domu.

Jednou ráno přišel doktor, měl málo času, a vyzval Sue, aby s ním šla do předsíně.

„Její naděje na uzdravení je – řekněme – 1 proti 10,“ řekl, strása je rtuť v teploměru. „A ta naděje spočívá v tom, bude-li sama mít touhu po životě. Když nemocný pořád už myslí jen na pohřební ústav, tu všechny léky jsou k smíchu. Ta vaše malá slečinka si však vzala do hlavy, že se už jakživa neuzdraví. Zajímala se vůbec někdy o něco?“

„Ona – ona jednou chtěla malovat neapolský záliv,“ řekla Sue.

„Malovat? – pchá! Zajímá se takhle o něco, co by za to stálo – třeba o nějakého mužského?“

„Mužského?“ zvolala Sue opovržlivě. „Copak nějaký mužský za to stojí – ani pomyslení, doktore. Nic takového!“

„Tož je to tedy slabost,“ řekl doktor. „Učiním vše, co je v moci mé vědy. Ale jakmile pacientka začne počítat povozy na svém vlastním pohřbu, musím odpočítat 50 procent z léčebné schopnosti mých medicín. Kdybyste ji přiměla, aby se začala zajímat o to, jaké se budou letos nosit rukávy u zimních pláštěů, slibuji vám, že její naděje na uzdravení bude 1 : 5 místo 1 : 10.“

Když se rozloučil, odešla Sue do ateliéru a naplakala tam plný ubrousek slz. Pak vešla jakoby nic do pokojíku své přítelkyně s kreslicím prknem pod paží a pískala si veselou odrhovačku.

Johnsy ležela takřka bez hnutí pod prostěradly a pokrývkami, s obličejem obráceným k oknu. Sue přestala pískat, myslila, že spí. Začala kreslit ilustraci pro nějaký týdeník. Když načrtala pár elegantních jezdeckých kalhot a monokl na postavě hrdiny (byl to kovboj z Idaho), zaslechla nějaké zvuky, stále se opakující. Spěšně přistoupila k posteli.

Johnsy měla oči otevřené, dívala se z okna a počítala – ale počítala pozpátku. „Dvanáct,“ řekla, a za chvíli zase „jedenáct“, a pak rychle za sebou: „deset“ a „devět“, a hned nato skoro najednou: „osm“, „sedm“.

Sue starostlivě vyhlédla z okna. Co jen to může počítat? Venku bylo vidět jen pustý, ponurý dvůr a holou zeď protějščího domu. Do poloviny cihlové zdi pnul a vinul se prastarý keř divokého vína, uzlovitý a u kořenů uschlý. Studený dech podzimu urval z něho již skoro všechny listy a větve, tisknouce se ke zvětralému zdivu, byly již téměř holé.

„Co je, miláčku?“ zeptala se Sue.

„Šest,“ vydechla Johnsy šeptem. „Teď už padají rychleji. Před třemi dny jich bylo skoro sto.“

Hlava mě rozbolela, než jsem je spočítala. Ale teď je to snadné. Už zase jeden! Už jich je jen pět?“

„Pět čeho, miláčku?“

„Listů. Na divokém víně. Až spadne poslední, musím umřít. To vím už tři dny. Copak ti to doktor neřekl?“

„No ne, jaktěživa jsem neslyšela takový nesmysl,“ řekla Sue vyčítavě, skvěle se přetvářejíc. „Co mají ty suché listy dělat s tvým uzdravením? Nebuď hloupá! Abys věděla, doktor mi řekl dnes ráno, že máš naději na uzdravení – jakpak to řekl přesně? – ano, deset k jedné! No, to je skoro taková naděje, jako že se člověku nic nestane, když jede elektrikou nebo jde okolo novostavby. Pokus se teď sníst trochu čisté polévky a Sue zatím bude kreslit ilustraci, aby ji mohla prodat redakci a koupit portské víno pro churavé děvčátko a vepřovou kotletu pro svůj nenasytný žaludek.“

„Nepotřebuješ už kupovat žádné víno,“ řekla Johnsy, neodvracejíc zraků od okna. „Už zase jeden padá. Ne, nechci polévku. To už jsou čtyři. Chci vidět, až spadne poslední, než se setmí. Potom půjdu i já!“

„Johnsy, miláčku,“ sklonila se k ní Sue, „slib mi, že zavřeš oči a nepodíváš se z okna, pokud budu pracovat? Zítra musím ty kresby dodat. Potřebuji světlo, jinak raději stáhnou záclonu.“

„Nemohla bys kreslit ve vedlejším pokoji?“ zeptala se Johnsy studeně.

„Zůstanu raději u tebe,“ řekla Sue. „Ostatně, nechci, abys pořád koukala na ty hloupé listy.“

„Řekni mi, až budeš hotova,“ řekla Johnsy, zavírajíc oči, „poněvadž chci vidět, až bude padat poslední. Chci nechat všeho a odplout daleko, daleko jako ty ubohé, unavené lístky divokého vína.“

„Hleď, abys usnula,“ pravila Sue. „Musím zavolat nahoru Behrmana, aby mi stál modelem k tomu starému samotářskému havířovi. Budu za minutku zpátky. Ani sebou nehni, než se vrátím.“

Starý Behrman byl malíř, jenž bydlil v přízemí pod nimi. Bylo mu už přes šedesát a měl vousy jako Michelangelův Mojžíš, vousy, jež se mu vlnily od satyrského obličejce podél trpasličího těla. Behrman se jako malíř nedodělal úspěchů, čtyřicet let se oháněl štětcem, ale za celou tu dobu ani jednou nezavádl o lem řízy mocné vládkyně Umění. Pořád se chystal namalovat nějaké mistrovské dílo, ale jakživ se do toho nepustil. Celé roky nemaloval nic, než že tu a tam namazal nějaký obchodní plakát, aby měl na živobytí. Přivydělával si také tím, že stával modelem mladým umělcům, kteří neměli na model z povolání. Rád se občas napil kořalky a pak vykládal o svém budoucím mistrovském díle. Jinak to byl drsný malý stařík, jenž se poškleboval změkčilosti jiných lidí a sám sebe považoval za jakéhosi hlídacího psa, jenž musí ochraňovati dvě mladé malířky bydlící nad ním.

Když Sue přišla k Behrmanovi do jeho zešeřelého pelechu, páchl silně jalovcovou kořalkou. V rohu stál stojan s napnutým plátnem. To tam stálo již 25 let, na to chtěl jednoho dne začít malovat své mistrovské dílo. Vypravovala mu, jak Johnsy má horečku, a že se sama obává, že Johnsy, zesláblá jako zvadlý list, opravdu asi brzy se rozžehná se světem.

Starý Behrman svítil zarudlýma očima a pohrdavě a výsměšně začal se vyjadřovat o takových pitomých fantaziích. „Cože?“ rozkřikl se. „Což jsou opravdu takoví hloupí lidé na světě, že chtějí umřít, poněvadž z nějakého pitomého divokého vína padá listí? To slyším

poprvé! Ne, takovým hlupákům, jako jste vy, nebudu stát modelem. Proč jste dovolila, aby jí taková pošetilost vlezla do mozku? Ach, nebohá slečinka Johnsy!“

„Je moc nemocná a zesláblá,“ řekla Sue, „a horečka jí šla na mozek a ona teď tak fantazíruje. Dobře, pane Behrmane, když nechcete stát modelem, nemusíte. Ale myslím si, že jste takový zlý starý – starý šibeniční mrzout!“

„Vy mluvíte jako ženská!“ rozkřikl se Behrman. „Kdo řekl, že nechci. Jděte. Půjdu s vámi. Už půl hodiny vám chci říci, že vám chci seděti. Bože! Tohle není přece místo pro nemocnou, jako je slečna Johnsy. Jednoho krásného dne namaluji mistrovské dílo a pak se všichni odtud vystěhujeme. Tak jest!“

Johnsy spala, když přišli nahoru. Sue stáhla záclonu v okně a zavedla Behrmana do druhého pokoje. Odtud oba bázně pohlédli na divoké víno na zdi. Pak se okamžik na sebe mlčky dívali. Venku padal studený déšť smíšený se sněhem. Behrman usedl ve své staré modré košili na obrácený škopek a seděl jako model samotářského havíře.

Když se Sue ráno probudila, viděla, jak Johnsy se dívá kalným zrakem na spuštěnou zelenou záclonu.

„Vytáhni ji! Chci vidět ven,“ zašeptala. Sue zdráhavě uposlechla.

Však ejhle! Ač celou noc silně přšelo a vanula prudká vichřice, na divokém víně při zdi visel ještě jeden lístek. Byl to poslední lístek. U stonku byl ještě temně nazelenalý, ale zoubkovaný okraj byl zežloutlý a jako zvětralý. Ale statečně se držel na větvičce ve výši asi dvaceti stop od země.

„Ten je už poslední,“ řekla Johnsy. „Myslila jsem, že přes noc jistotně spadne. Slyšela jsem, jak vítr burácel. Spadne jistě ještě dnes, a já umřu zároveň s ním.“

„Miláčku, miláčku!“ zvolala Sue, položivši znavenou hlavu na podušku. „Mysli na mě, když nechceš myslit na sebe! Co bych si počala?“

Ale Johnsy neodpovídala. Není na světě nic tak osamělého a opuštěného jako duše, připravující se na dalekou záhadnou pouť.

Den pomalu zhasínal, ale ještě za soumraku bylo viděti poslední osamělý list krčící se ke zdi. A večer se zase rozběsil ostrý severák a déšť zase tloukl do okenních tabulí a přetékal z mělkých okapů.

Když se rozednilo, Johnsy zase nemilosrdně nařídila, aby Sue vytáhla záclonu.

List tam ještě byl!

Johnsy dlouho se na něj dívala. A pak zavolala Sue, která pro ni vařila slepičí polévku na plynových kamínkách.

„Byla jsem moc zlá, Sue,“ řekla Johnsy. „Něco způsobilo, že poslední list nespadol, aby mi ukázal, jak jsem hříšná. Byl to hřích, když jsem si přála umřít. Můžeš mi teď přinést trochu čisté polévky a trochu mléka s kapkou portského vína v něm, a – ale ne! Nejdřív mi sem podej zrcadlo; a pak mi dej pod hlavu ještě nějaké polštáře, a já si sednu a budu se dívat, jak vaříš.“

A asi za hodinu řekla:

„Sue, doufám, že jednoho dne přece budu malovat neapolský záliv.“

Odpoledne přišel doktor, a když odcházel, Sue se za ním pod nějakou záminkou vytratila do předsíňky.

„Má teď už vyhlídky na obě strany, 5 : 5,“ řekl, a stiskl jí útlou třesoucí se ruku. „Když bude dobře ošetřována, má vyhráno. A teď se musím podívat na jednoho pacienta dole v přízemí. Jmenuje se Behrman – nějaký umělec, jestli se nemýlím. Je to taky pneumonie, zápal plic. Je to starý, slabý člověk a onemocnění je velmi vážné. Nemá vůbec naději na uzdravení. Ale dáme ho dnes odvézt do nemocnice, tam bude mít víc pohodlí.“

A den nato doktor řekl, když mluvil se Sue: „Vaši přítelkyni už nehrozí žádné nebezpečí. Máte vyhráno. Teď jen dobrou stravu a řádné ošetření – to je vše.“

A odpoledne téhož dne přistoupila Sue k posteli, na které ležela Johnsy, a objala ji jednou rukou a položila hlavu vedle ní na podušku.

„Musím ti něco vypravovat, drahoušku,“ řekla. „Pan Behrman dnes zemřel v nemocnici na zápal plic. Stonal jen dva dny. Domovník ho našel předevcírem ráno v jeho pokoji ve velkých bolestech a úplně bezmocného. Boty i šaty měl skrz naskrz promočené ledovou vodou. Nikdo si nedovede vysvětlit, kde chodil v té bouřlivé deštivé noci. A pak našli venku lucernu – byla ještě rozsvícená, a žebřík, jenž byl odnesen v noci ze svého místa, a několik pohozených štětců a paletu, a na ní rozmíchané zelené a žluté barvy, a – podívej se oknem ven, Johnsy, na ten poslední lístek divokého vína na zdi. Nebylo ti nápadné, že se netřepetal a ani sebou nehnul, když foukal ten silný vítr? Ah, miláčku, to je to mistrovské dílo Behrmanovo – on tam ten lístek namaloval v oné noci, kdy poslední lístek spadl.“

Sever proti Jihu

Tenkrát, když se mi stalo, co budu vypravovati, uplynulo již dobrých čtyřicet let od chvíle, kdy byla skončena americká občanská válka Severu proti Jihu. Ta hrozná čtyřletá válka, jež byla vedena pro osvobození otroků a také jiné věci a jež se začala odštěpením jižních států, které se prohlásily za samostatné Konfederované státy a zvolily si vlastního prezidenta Jeffersona Davise a začaly tisknout vlastní poštovní známky a dolary a vedly válku čtyři roky proti Severu, až nakonec je Sever porazil u Gettysburgu pod vedením Abrahama Lincolna a generála Granta. Jak pravím, od té doby uplynulo již přes čtyřicet let, na staré nepřátelství se zapomnělo na Severu i Jihu, ale Jih přesto nezapomíná na svá hrdinství z té války, zvláště jeho veteráni, kteří oslavují občas výročí svých bitevních vítězství, při čemž svorně nesou v průvodu prapory Jihu i Severu.

K jedné takové veteránské paradě jsem se náhodou nachomýtl v městě Gate City dole na Jihu. A jak vysloužilí hrdinové bývalé konfederované odštěpenecké armády pochodovali ulicemi, spatřil jsem mezi nimi starého přítele Bernarda O'Keefeho, jenž přece nemá vůbec práva pochodovat s veterány Jihu. Je to mladý Seveřan jako poleno. Jakým pádem a z jakého důvodu míchá se mezi ty vymírající válečníky mizející a nám cizí generace?

Horempádem jsem přiskočil, popadl ho za límec, vytáhl ze čtyřstupu a zástupem lidu ho odvedl do ústraní v malé hospůdce za rohem. „Co tady tropíš?“ spustil jsem na něho, když se mezi námi octl malý stolek a dvě plné sklenky.

„Účastním se vojenské oslavy jediného státu na světě, který mi udělal něco dobrého,“ řekl O'Keefe, stíraje si pot z čela. „Jakožto gentleman, jenž ví, co znamená vděčnost, vzdávám zde hold zahraniční politice nebožtíka konfederovaného prezidenta Jeffersona

Davise. Jefferson Davis byl ostatně také finanční génius své vlasti. Rovný příděl a spravedlivé ceny všem – to byl jeho program: pytel peněz za pytel mouky, pár papírových dvacetidolarů za pár bot, čepici šestáků za novou čepici – není to velkolepé?”

„Jen žádné uhýbání!“ zvolal jsem. „Jakým právem jsi pochodoval v řadách konfederovaných veteránů?“

„Poněvadž slavná a mocná konfederovaná vláda mě zachránila, když mi hrozilo nebezpečné zavraždění z rukou cizí krvelačné země, když Spojené státy samy nemohly a nechtěly udělat nic k mé záchráně.“

„Nesmysl,“ řekl jsem, „vždyť Konfederované jižní státy již čtyřicet let neexistují. Jak by mohly svou zahraniční politikou něco pro tebe udělat? Tobě přece není ještě ani čtyřicet let! Kdy tě zachránily?“

„Před čtyřmi měsíci,“ vece O’Keefe promptně. „Proto s nimi pochoduji při veteránských parádách. Kdopak ti řekl, že Konfederované státy už 40 let neexistují? Kdyby neexistovaly, to bych už dávno byl na onom světě a nemohl nadávat na Spojené státy. Já vím, co je vděčnost.“

Nevěděl jsem, co na to říci. „Válka občanská skončila přece před čtyřiceti – –“

O’Keefe vypukl ve smích: „Zeptej se starého doktora Millikina, jestli skončila! Ten, pane, ještě nekapituloval. A Konfederované státy? Jak ti říkám, před čtyřmi měsíci zasadily jedné cizí jihoamerické republice kvůli mně pořádnou diplomatickou ťafku a zachránily mě před zastřelením. Vlast nebožtíka Jeffersona Davise zakročila a vzala mě pod svá křídla, zatímco pan Roosevelt ve Washingtonu pro mě nehnul prstem.“

„Co to má znamenat?“ zeptal jsem se.

„Počkej, já ti to povím pěkně po pořádku,“ řekl O’Keefe. „Abys věděl, odjel jsem dolů do Panamy tenkrát, když tam začali stavět ten kanál. A čert ví, snad jsem se tam z toho kanálu napil a dostal zimnici. Bylo to v malém městě, nazývaném San Juan. Když jsem

měl zimnici už tak silnou, že by zabila černocho z Port-au-Prince, dostal jsem recidivu v podobě doktora Millikina. To byl, panečku, doktor jako dělaný pro nemocného člověka! Když ten tě ošetřoval, připadaly ti hrůzy smrti tak zábavné jako pozvánka na čajový dýchánek. Šířil kolem sebe důvěru jako indiánský kouzelník z kmene Piutů a klid jako nákladní vůz ujíždějící s nákladem železných tra-verz. Zkrátka ten starý medicínský partyka přišel do mé chatrče, když jsem pro něj poslal. Byl takový rozložitý jako placka, obočí měl černé, a bílé vousy mu splývaly jako mléko, když přetéká z hrnce. Měl s sebou černošského kluka, který nesl starou krabičku od rajčat, plnou kalomelu, a pilku.

Doktor mi ohmatal puls a pak začal odměřovat ten kalomel jakýmsi zemědělským nástrojem, jenž vypadal jako zednická lžíce.

„Nechci, abyste mi dělal posmrtnou masku, doktore,“ povídám, „ani abyste mi dával játra do sádry. Potřeboval bych nějakou medicínu, ne novou fasádu.“

„Vy jste taky takový zatracený Yankej ze Severu, vidíte?“ otázal se doktor, míchaje ten svůj portlandský cement.

„Jsem ze Severu,“ já na to, „ale jsem docela prostý a obyčejný člověk, a až budete s tou míchanicí hotov, dejte mi nějakou pilulku proti bolestem nebo strychnin, abych se zbavil toho pocitu churavosti, co mám.“

„Všichni ti chlapi ze Severu byli drzí a odmlouvali, zrovna jako vy,“ řekl doktor, „už za občanské války, ale my jsme jim všem pořádně pouštěli žilou. A poslali jsme jich hodně k Abrahamovi, ale ne k Lincolnovi. Těch bitev, ve kterých jsme vám dali co proto! Jak jsem se na vás podíval, věděl jsem, že jste taky jeden z nich!“

„Neotvírejte znovu propast mezi Severem a Jihem, prosím vás, pane doktore,“ zalkal jsem. „Jsem příliš zesláblý a nemohu se s vámi hádat. Jestli chcete tady probírat celou občanskou válku, tak mi dříve ucpete uši tou svou maltou.“

Mezitím dr. Millikin rozdělil tu svou směšeninu na malé hromádky na kousky papíru a řekl mi: ‚Vezměte každé dvě hodiny jeden ten prášek. To vás nezabije. Okolo slunce západu se přijdu podívat, jste-li ještě naživu.‘

A opravdu, jeho prášky ze mne tu zimnici vyhnaly. Zůstal jsem v San Juanu a seznámil se s doktorem Millikinem blíže. Pocházel z Mississippi a byl to nejzuřivější a nejfanatičtější přívrženec Jihu, jakého jsem kdy poznal. Nechal svou rodinu ve státě Mississippi někde poblíž městečka Yazoo City. Sám tak nenáviděl vládu Spojených států, že se tam už nikdy nechtěl vrátit. Ale přesto jsme se spolu brzy velmi spřátelili. Dr. Millikin měl vedle lékařství ještě jednu slabůstku: hrál denně ve volných chvílích na flétnu. Dovedl zapískat však jen dvě písničky: hymnu Jihu ‚Dixie‘ a pak jednu písničku, co měla melodii moc podobnou jako ‚Tam na řece Suwanee‘ – člověk by řekl, že to bylo o některém přítoku řeky Suwanee. Občas mě přišel navštívit a tu si vždy sedl, zapískal ty dvě písničky a pak začal mluvit velmi neslušně o Spojených státech a nadávat na jejich vládu. Vypadalo to, jako kdyby občanská válka Severu proti Jihu, skončená před čtyřiceti lety, měla teprve začít.

V tu dobu začaly na Panamě nějaké revoluce a všelijaké válčení s povstalci a s nepřitelem. Co se mne dotýče, já jsem byl už tak dalece zdrav a přidal jsem se k povstalcům. Udělali mě hned plukovníkem a dali mi pod moc brigádu, čítající dvacet sedm mužů, jako spojku povstalecké armády na levém křídle.

Vládní vojsko se k nám chovalo děsně sprostě. Jednoho dne, když se má brigáda zula a dělala prostná cvičení v batalionech na malém palouku, vyřítla se na nás z roští vládní armáda a počínala si velmi hlučně a nepřístojně. Moje vojsko se seřadilo do čtyřstupu, udělalo vlevo v bok a opustilo palouk. Lákali jsme tak nepřítel asi tři míle, ale pak jsme narazili na šípkové houští ze všech stran a musili jsme si sednout. Když nám nepřítel nařídil, abychom zvedli ruce, uposlechli jsme. Pět mých nejlepších štábních důstojníků tam padlo – měli tak oteklé nohy, že se nemohli na nich udržet.

A pak mě na místě sebrali, strhali mi odznaky důstojnické hodnosti, sestávající z dvou bronzových epolet a soudku rumu, a odvlekli mě před vojenský soud. Předsedající generál použil všech zákonitých formalit, jimiž se někdy proces v Jižní Americe může protáhnout až na dvě minuty. Zeptal se mě, jak jsem starý, a odsoudil mě k smrti zastřelením.

Potom probudili tlumočníka – byl to Američan, nějaký Jenks – a řekli mu, aby mi ortel přeložil do angličtiny.

Jenks sebou trhl, vzal si morfiovou tabletu proti malárii a řekl mi: ‚Máte tři týdny, jestli se nemejlím. Nemáte u sebe náhodou kousek žvýkácího tabáku?‘

‚Račte mi to přetlumočit ještě jednou, ale zřetelně a se všemi poznámkami pod čarou,‘ povídám mu, ‚nevím, zda jsem osvobozen, odsouzen, anebo mě chtějí poslat do polepšovny?‘

‚Ach,‘ na to ten Jenks, ‚copak jste nerozuměl? Budete postaven ke zdi a zastřelen za dva nebo za tři týdny – mně se zdá, že řekli za tři.‘

‚Nezeptal byste se jich laskavě ještě jednou, jak to vlastně je?‘

Zeptal se jich ještě jednou něco španělsky a pak mi řekl: ‚Bude to za dva týdny. Mám se jich zeptat ještě jednou?‘

‚Raději ne,‘ řekl jsem, ‚aby to neskončilo tím, že mě zastřelí o týden dříve, než mě chytli. Považujme to za definitivní rozsudek.‘

Oddíl umazaných domorodců s puškami mě odvedl do vězení. Byla to jakási cihelna a horko tam bylo jako v pekárně. A pak jsem dal jednomu z těch, co mě hlídali, stříbrný dolar a poslal ho pro konzula Spojených států. Konzul se dostavil jen tak po domácku, v pyžamu, a já mu řekl:

‚Za dvě neděle mám být zastřelen, a to mi vrtá hlavou. Prosím, abyste poslal kabelogram strýčku Samovi, aby sem okamžitě poslal válečné lodi Kentucky a Kearsarge a Oregon. To by stačilo, pokud se týče bitevnic; ale neškodilo by, kdyby přijely také dva křižníky a nějaký ten torpédoborec. A jestli je admirál Dewey volný, ať přijede s nimi, ale rychle, spěchá to.‘

„Podívejte se, pane O’Keffe,“ řekl konzul a škytl, „proč chcete vlastně dělat našemu zahraničnímu ministerstvu takové nesnáze?“

„Copak jste mě neposlouchal?“ zvolal jsem. „Za dvě neděle mám být zastřelen! A neškodilo by taky, kdyby Roosevelt nařídil Japoncům, aby sem poslali na pomoc také nějaké prvotřídní bitevnice. Já bych se pak cítil bezpečněji.“

„Hlavní věc je,“ řekl konzul, „abyste se nerozčiloval. Pošlu vám sem trochu žvýkácího tabáku a pár banánů. Spojené státy se nemohou do téhle věci míchat. Byl jste chycen jako povstalec se zbraní v ruce a podléháte zdejšími zákonům. Na to jest trest smrti. Mám instrukce od své vlády, že v takovém případě mám dát odsouzenci tolik tabáku, co spotřebuje, a po popravě vzít si jeho šaty – ovšem, padnou-li mi – jako částečnou úhradu na své služné. Zde se nedá nic jiného dělat.“

„Tak se rače klidit ke všem čertům,“ řekl jsem, „neboť jsem pozbyl trpělivosti, a řekněte doktoru Millikinovi, aby ke mně přišel.“

Doktor přišel, podíval se na mě skrze mříž a bylo vidět, že má náramnou radost. „Haló, pane Seveřane,“ řekl, „jak se vede?“

„Doktore,“ povídám mu, „měl jsem zrovna interview s konzulem Spojených států, ale z jeho poznámek jsem vyrozuměl, že mi Spojené státy nemohou pomoci. Milý doktore, nemohl byste aspoň na chvíli zastavit nepřátelství mezi Severem a Jihem a něco pro mne udělat?“

„Nemívám ve zvyku,“ odvětil doktor Millikin, „tahat severské Yankejšičky z bryndy. Tak tedy hvězdnatý prapor nemá moc chuti poslati sem své válečné lodičky a ostřelovat baráky těch zdejších kanibalů? Jen co je pravda, je to něco báječného, být občanem takové země, vidíte?“

„Jen se nežinýrujte, doktore, a pomlouvejte mou vlast, jak je vám libo,“ řekl jsem. „V zahraniční politice jsme moc slabí, to se nedá zapřít.“

Doktor si nasadil na nos brejle a bylo vidět, že měkne, když říkal: „Na Yankeje ze Severu nejste vlastně ani tak moc špatný. Kdybyste

byl z Jihu, mohli bychom být nejlepší přátelé. To se rozumí, teď když se k vám vaše slavné Spojené státy obrátily zády, je vám starý doktor Millikin najednou dobrý, co?’

„Je to smutná pravda, já na to, ale věc spěchá, a tak musíte udělat hned nějakou pomocnou diagnózu, neboť za dvě neděle nebudete moci pro mne udělat už nic jiného, leda mě rozpitvat.“

„Copak o to,“ řekl doktor obchodním tónem, „zachránit vás by nebylo nic tak těžkého. Peníze by to dokázaly. Bylo by zapotřebí ovšem je všechny podplatit – počínaje generálem Ramonem Angelem de las Cruzes Pomposo y Miraflores a konče tamhle tím antropoidním opičkákem, co vás hlídá. Máte nějaké peníze?“

„Já?“ odvětil jsem. „Mám všeho všudy jeden chilský dolar, dva brazilské šestáky a jeden medio.“

„To je málo,“ vece doktor. „Ale já mám nápad, jak vám pomoci. Jest na celém světě pouze jedna jediná vláda, která vás může z té šlamastyky vytáhnout, a to je vláda Konfederovaných států amerických, největšího státu, který kdy existoval.“

A já mu řekl totéž, co jsi mi ty řekl před chvílí: „Jak to? Konfederované státy nejsou přece žádný stát. Vždyť byly rozpuštěny již před čtyřiceti lety.“

„To je taková předvolební řeč,“ odvětil doktor. „Trvají dosud a jsou tak solidní jako Svatá říše římská. To je poslední naděje, která vám zbývá. Ale musíte dříve vyhovět určitým formalitám, než se vám dostane oficiální pomoci. Musíte složit přísahu věrnosti a oddanosti konfederované vládě. Pak ona pro vás udělá, co je v její moci, za to vám ručím. Co tomu říkáte? – Je to vaše poslední naděje.“

„Proč ne? Milerád!“ řekl jsem rychle. „Když myslíte, že je to moje jediná naděje, vemte mě do přísahy, ale, prosím vás, rychle! Víte, že mi moc času nezbývá.“

A doktor Millikin mi předříkával a já po něm opakoval dlouhou přísaznou formuli, že „já, Bernard O’Keefe, tělesně zdravý a při smyslech, avšak republikánského smýšlení, přísahám a slibuji věr-

nost, oddanost a příslušnost Konfederovaným státům americkým a jejich prezidentovi Jeffersonu Davisovi.

A potom doktor odešel, prohlásiv, že vejde okamžitě ve spojení se svou vládou.

Dovedeš si představit, jak mi bylo: za dvě neděle mám být zastřelen a má jediná naděje spočívá na vládě, která už je čtyřicet let mrtvá a na kterou si už nikdo ve světě nevzpomene, leda při veteránských sjezdech! Ale co jiného mi zbývalo?

Asi za týden přišel zase dr. Millikin ke mně do vězení. Byl jsem už napolo sežraný od blech a vyhladovělý, že bych byl snědl rodného bratra.

„Už jsou vidět na obzoru konfederovaní obrněnci?“ zeptal jsem se dychtivě. „Jestli ano, kývněte na ně, aby si pospíšili.“

„Pomoc tady ještě nemůže býti, je ještě příliš brzo. Ještě ani nepřišla odpověď“, řekl doktor.

„Nezapomínejte“, řekl jsem mu, „že mi zbývají už jen čtyři dny. Nevím, doktore, co vlastně máte za lubem, ale tak se mi zdá, že by bylo lepší mít za sebou nějakou vládu, která je naživu a na mapě, takhle například Afghánistán nebo Velkou Británii. Všechna čest těm vašim Konfederovaným státům, ale myslím, že moje šance byly značně oslabeny kapitulací generála Lee po bitvě u Gettysburgu.“

„Je to vaše jediná naděje, nelamte si tím hlavu“, řekl doktor.

Už zbývaly jen dva dny do mé popravy, když se doktor Millikin opět objevil.

„Všechno je v pořádku, Yanku“, řekl. „Pomoc už přišla. Konfederované státy už zakročují, abyste byl propuštěn. Jejich zástupci přijeli včera večer ovocnářským parníkem.“

„Sláva!“ zvolal jsem, „sláva vám, doktore! Doufám, že mají na palubě kanony. Teď budu tu vaši vlast milovat, až se budou hory zelenat.“

„Vyjednávání mezi oběma vládami bude okamžitě zahájeno“, pokračoval doktor. „Odpoledne se dovíte, jak to dopadlo.“

Asi ve čtyři hodiny odpoledne přišel do žaláře vojín v červených kalhotách s nějakým lejtrem a hned odemkli zamřížované dveře a pustili mě ven. Ti pacholci u dveří se mi ukláněli až k zemi, ale já uháněl k chatrči doktora Millikina.

Seděl zrovna v hamaku a pískal na flétnu Dixie, válečnou hymnu Jihu. Přerušil jsem ho ve čtvrttónu a pět minut jsem mu tiskl ruku.

„Nikdy bych byl neřekl,“ řekl doktor, „že budu zachraňovat nějakého ničemného Yankeje. Myslil jsem, že žádný z nich za to nestojí. Ale vidím, že všichni nejsou stejní. Ale mně neděkujte – poděkujte Konfederovaným státům.“

„Jsem jim zavázán nehynoucími díky,“ zvolal jsem. „Mizera chlap by byl člověk, který by nebyl patriotem pro takovou zem, která mu zachránila život. Budu pít na zdraví konfederované vlajky všude, kde budu mít po ruce plnou sklenku. Ale kde vlastně je záchranné vojsko? Jestli se při tom střílelo z kanonů, tak jsem to asi přeslechl.“

Doktor Millikin povstal a ukázal oknem na parník u břehu, nakládající banány. „Tamhle vidíte loď, která zítra ráno odpluje. Kdybych byl na vašem místě, odplul bych s ní. Vláda Konfederovaných států pro vás udělala, co mohla. Vyjednávání mezi oběma zeměmi bylo vedeno tajně prostřednictvím pokladníka z toho ovocnářského parníku. Narafičil jsem to tak, aby to vyjednal on, neboť sám jsem v tom nechtěl mít prsty. Stálo to dvanáct tisíc dolarů, musili jsme podplatit spoustu úředníků a generálů.“

„Člověče!“ vykřikl jsem a musil jsem si sednout – „dvanáct tisíc – jakpak já to budu moci kdy – kdo by měl tolik peněz – a odkud, prosím vás, ty peníze přišly?“

„Z Yazoo City, mého rodiště v Mississippi,“ řekl doktor Millikin. „Mám tam uschovány nějaké úspory. Jsou toho dva sudy, plné dolarů. Zdejší lidé si myslí, že jsou pravé. Ale jsou to samé konfederované dolary, co dala natisknout vláda Jeffersona Davise před čtyřiceti

léty – všechny, od prvního až do posledního. Ted' snad chápete, proč vám radím, abyste raději odtud zmizel dříve, než jim nějaký znalec řekne, co je to za dolary.'

‚To také udělám,‘ řekl jsem.

‚A ted' mi povězte, jaké je od nynějška vaše životní heslo?‘

‚At' žije nebožtík Jefferson Davis, prezident Konfederovaných států amerických!‘ zvolal jsem ze srdce upřímného.

‚Tak je to správné!‘ dodal doktor Millikin.“

Památka ideální lásky

Slečna Lynnette D'Armande, vaudevillová tanečnice bez místa, seděla na židli u okna nad Broadway a spravovala patu černé hedvábné punčochy. Šum a lesk oživené ulice dole pod oknem ji nelákal a nebavil. Po čem toužila, to byla dusná atmosféra šatny v některém divadle na téže ulici a pokřik a potlesk jásajícího publika. Zatím však nutno dát do pořádku tyhle punčochy.

Hotel Thalia, kde bydlila, vyčnívá nad Broadway jako Marathon nad moře. Stojí tu jako osamělý útes nad vlnobitím vodních vírů a příbojů. Sem se uchylují herci po skončení sezony, nebo když jsou bez zaměstnání. Okolní ulice jsou plny divadelních kancelářů, divadel, agentur, kondičních kancelářů, dramatických škol a drahých nočních restaurantů, k nimž vedou tyto trnité stezky. Atmosféra v hotelu Thalia jest plna neklidu, očekávání, obav a nejistoty. Na chodbách potkáváte herce v županech a pyžamech, spěchající do koupelny. Ze všech pokojů ozývá se tlumený šum rozhovorů, úryvky nových i starých popěveků, hlučný smích besedujících herců, zpěváků, artistů.

Je léto, mrtvá sezona. Divadelní společnosti se rozešly, herci odpočívají ve svém karavanovém serailu a obléhají kanceláře manažerů, zajišťující si angažmá pro podzimní sezonu. Život ubíhá mírným tempem v hotelu Thalia, přerušován jen občasnými výbuchy zátek a cinkotem skleniček.

Pokojík slečny D'Armande byl malý. Mezi skříní a umyvadlem bylo dost místa pro houpací židli, ale musila se postavit trochu napříč. Na prádelníku ležely různé drobnosti toaletní, suvenýry, dopisy a fotografie nejlepších profesionálních přátel a přítelkyň slečny D'Armande.

Na jednu z těchto fotografií se podívala dvakrát nebo třikrát a vesele se usmála.

„To bych ráda věděla, co teď asi dělá moje Lee,“ vzdychla polohlasně.

Kdybyste se mohli podívat na tu fotografii, byli byste na první pohled myslili, že je to obraz velkého bílého květu, unášeného větrem. Ale to, co vypadalo jako bohaté, sněhobílé květenství, nepatřilo do říše rostlinné. Byla to pavučinově tenká a bělostná sukně tanečnice slečny Rosalie Rayové, jak vypadala, když na konci své taneční produkce vymrštila špičku nohy až nad hlavu a pak jí z okraje jeviště zamávala vysoko nad hlavami obecnstva. Na snímku bylo viděti v perspektivním zřetělení tento půvabný, energický výkop elegantní nohy ženské, při němž se v tomto vzrušujícím a dráždivém okamžiku rozevlála kolem černé punčochy bílá a žlutá záplava sukně, spodniček a krajkového ženského prádla. A při tomto pohybu shodila vždy z punčochy nad krásným kolenem žlutý hedvábný podvazek, jenž odvážným obloukem přeletěl nad publikem a pak se snesl nad jeho hlavy. Na fotografii vpředu bylo také viděti siluety sta mužských rukou, zvedajících se a usilujících lapiti ten vzdušný a zářící pozdrav, jež jim sličná tanečnice poslala v podobě podvazku.

Čtyřicet týdnů v roce předváděla slečna Rosalie Rayová tento kousek po dvě léta před nejvybranějším obecnstvem. Dělala ovšem také jiné věci při svém dvanáctiminutovém vystoupení – zpívala, tančila, imitovala dvě nebo tři slavné herečky, jež samy imitovaly vlastně jen sebe, balancovala na žebříku a jiné takové triky. Ale když na konci svého výstupu poslala do hlediště svůj podvazek, tu obecnstvo povstalo ze sedadel jako jeden muž a nadšení nechtělo nikdy skončit.

Po dvou letech slečna Rayová náhle oznámila své přítelkyni slečně D'Armande, že odchází na léto do nějaké předpotopní vesnice na Long Islandu a že se již k divadlu nikdy nevrátí.

Sedmnáct minut nato, co si slečna Lynnette D'Armande vzdychla, co asi dělá její stará kamarádka, zaklepal někdo prudce na dveře.

Uhodli jste – byla to Rosalie Rayová. Vstoupila celá utahaná a pustila z ruky na podlahu těžký ruční kufr. Na sobě měla zaprášený plášť, šedé cestovní šaty a hnědé střevičky „oxfordky“. Když odložila závoj a klobouk, objevila se sličná tvářička, zardělá jakýmsi neobvyklým vzrušením, velké oči, jejichž jas byl zkalen zvláštním nepokojem, a tmavě kaštanové, rozčuchané vlasy.

Obě ženy nepadly si do náručí, nevyrážely výkřiky překvapení, negestikulovaly, nezačaly se líbat, až by to mlaskalo, jak to v takových okolnostech činí ženy, jež nejsou od divadla. Stiskly si ruce, dotkly se lehce navzájem rtů jako dvě staré kamarádky, jako vojáci nebo jako cestovatelé, kteří se po dlouhém bloudění sešli konečně někde v cizokrajné pustině.

„Najmula jsem si pokojík o dvě poschodí výše,“ řekla Rosalie, „ale chtěla jsem tě vidět dřív, než půjdu nahoru. Nevěděla jsem, že tu bydlíš, teprve dole mi to řekli.“

„Jsem tu už od konce dubna,“ řekla Lynnette, „brzy zase odjedu se společností – budeme dávat Osudné dědictví. Za týden začneme v Elizabeth. Myslíla jsem, že jsi nechala divadla nadobro, Lee. Vypravuj mi, co je s tebou.“

Rosalie usedla na kufr, v němž měla Lynnette svou garderobu, a opřela se hlavou o zed’.

„Všechno ti povím, Lynn,“ řekla s nuceným a rezignovaným úsměvem, „a zítra už zas musím na Broadway, lítat po divadelních agenturách a hledat si angažmá. Kdyby mi to byl někdo řekl před půl rokem, byla bych se mu vysmála svým nejdivadelnějším smíchem. Půjč mi kapesník, Lynn. A máš náhodou něco k pití?“

Slečna D’Armande otevřela umyvadlo a vyndala z něho láhev. „Je tady asi půl litru cocktailu Manhattan. Sklenička, obávám se, není docela čistá...“

„Oh, dej sem flašku. Šetři si skleničky, až budeš mít společnost. Děkuji! Ach, to člověka občerství! A teď ty! Bože, první napití po třech měsících!“

„Ano, Lynn,“ pokračovala, „nechala jsem divadla na konci poslední sezony. Už se mi ten život hnusil. A hlavně proto, že jsem měla mužských až po krk – těch, před nimiž se my od divadla musíme mít na pozoru a bojovat proti nim všem, počínajíc řediteli, kteří nás chtějí vozit v autu, až k lepičům cedulí, kteří na nás volají křestním jménem. A což teprve ti, s kterými se sejdeme po představení! Ti, co čekají u vchodu k jevišti, a přátelé ředitelovi, kteří nás zvou na večere a blýskají diamanty a drží nad námi protektorsky ruku. Jsou to zvířata, já je nenávídím.

To ti říkám, Lynn, my holky od divadla jsme k politování a žádná jiná ženská ne! Člověk slyší, jak lidé litují ty chudé dívky ze sboru, co mají prý mizerných 15 dolarů týdně. Nesmysl! Neexistuje ve sboru trápení nebo smutek, jež by se nedaly vyhojit humrem a majonézou. Když už se má nad někým plakat, ať se pláče nad tou, co dostává 30 až 45 dolarů týdně, poněvadž hraje vedoucí roli ve vaudevillu. Ví, že už to dále nedotáhne, ale dře se celé roky a pořád doufá, že přijde něco lepšího, ale ono to nikdy nepřijde. Nepřijde!

Ale nejvíc jsem nenáviděla muže – muže, kteří na tebe čumí přes stůl, a chtějí si tě koupit za láhev würzburského nebo šampaňského, podle toho, jak tě cení. A pak ti v hledišti, tleskající, pokřikující, frkající, jásající, mačkající se – jako smečka divokých šelem, lepší se očima na tebe, jako by tě chtěli sežrat, jen tě dostat do drápů. Oh, jak je nenávídím! – –

Ušetřila jsem si 200 dolarů a dala jsem divadlu vale. Odstěhovala jsem se na Long Island, našla jsem si tam tu nejroztomilejší vesničku, jmenuje se Soundport, zrovna u moře. Chtěla jsem tam strávit léto a studovat a stát se učitelkou. Ubytovala jsem se v malém domku na pobřeží u takové starší vdovy, nějaké paní Gurleyové. Pronajímala tam pokoje na léto. Měla tam ještě jednoho podnajímníka – pastora Arthura Lyle.

Ano, to byl on! – Uhodla jsi, Lynn. Hned ti všechno povím. Je to jen jednoaktovka.

Když jsem ho poprvé spatřila, Lynn, cítila jsem, že je se mnou zle. Když mne poprvé oslovil, už jsem mu náležela celým srdcem. Byl docela jiný než mužští v hledišti. Byl vysoký a štíhlý – a nikdy jsi neslyšela, když vešel do pokoje – ale cítila jsi, že je zde. Obličej měl jako rytíř na obraze a hlas jako sólo na cello. A to jeho vystupování a chování! Nebudu ti vypravovat podrobnosti. Ale než uplynul měsíc, byli jsme s Arthurem zasnoubeni. Byl kazatelem v malém metodistickém kostelíku. Po svatbě měli jsme bydlet na faře – je taková malá jako železniční vagon – a měli tam slepice a na zdi zimostráz. Arthur mi často kázal o nebi, ale já si nemohla pomoci – pořád jsem myslila jen na ten zimostráz a na ty slepice.

Ne – neřekla jsem mu, že jsem byla u divadla. Nenáviděla jsem své bývalé povolání a vše, co s ním souvisí. Nechala jsem toho na dobro, nač se tedy k tomu vracet. Byla jsem hodné děvče a nemusila jsem se z ničeho zpovídat – a tak bylo mé svědomí klidné.

Povídám ti, Lynn, – já byla šťastná! Chodila jsem zpívat na kůr a do dámského dobročinného kroužku šít šaty pro chudé a přednášela o jednom večírku básničku Annie Laurie – místní týdeníček napsal, že můj výkon ‚hraničil s výkonem herečky z povolání‘, představ si! A s Arthurem jsme jezdili ve člunu a procházeli se v lesích a sbírali lastury – a ta malá vesnice mi připadala jako nejkrásnější místo na světě. Byla bych tam mohla žít šťastně a věčně, kdyby –

Jednoho krásného rána přišla ke mně paní Gurleyová, ta vdova, popovídat si, když jsem jí pomáhala loupat lusky na verandě, a začala vypravovat všelijaké věci, jak to mají ve zvyku ženské, co pronajímají byty. O pastorovi Lyleovi mluvila jako o světci – já ho ostatně taky považovala za svatého člověka. Nezapomněla na jedinou jeho ctnost, a nakonec mi svěřila, že Arthur měl už dříve nějakou docela romantickou lásku, není tomu prý dávno, a že ta láska skončila nešťastně. Podrobnosti prý paní Gurleyová neví, ale ví, že ho to tenkrát těžce zdrtilo. Byl bledší a zhubeněl, pravila, a má prý nějakou památku nebo relikvii od té dámy, v malé růžové

krabičce, kterou chová zamčenou v zásuvce stolku ve své pracovně. ‚Několikrát,‘ vypravovala paní Gurleyová, ‚jsem ho zahlédla, jak dumá zvečera nad tou skříňkou a pokaždé ji rychle zamkne, jakmile někdo vstoupí do pokoje.‘

No, to si dovedeš představit, že dlouho jsem to nevydržela a uhodila jsem na Arthura. Ještě ten den odpoledne jsme jezdili na člunu mezi lekníny v malé zátocce.

‚Arthure,‘ řekla jsem mu, ‚ty jsi mi nikdy neřekl, že už jsi měl jinou lásku. Ale paní Gurleyová mi to řekla,‘ pokračovala jsem, aby viděl, že už to vím. Nerada slyším, když mužský lže.

‚Než jsi přišla ty,‘ řekl a hleděl mi upřeně do očí, ‚byl jsem jednou zamilován – velmi zamilován. Když už o tom víš, budu k tobě upřímný a povím ti vše. Ta první má láska, to byl cit spíše duchovní, opravdu. Ačkoliv ta žena probudila ve mně tu nejvroucnější citovou oddanost a byla by to, jak jsem se domníval, ideální žena pro mne, nikdy jsem se s ní nesešel a nikdy jsem s ní nemluvil. Byla to ideální láska. Má láska k tobě, ač není o nic méně ideální, je něco docela jiného.‘

‚Byla krásná?‘ zeptala jsem se.

‚Byla velmi krásná,‘ odpověděl Arthur.

‚Vídál jsi ji často?‘

‚Tak asi desetkrát – dvanáctkrát,‘ řekl on.

‚Vždycky jen zpovzdálí?‘ zase já.

‚Vždycky z určité vzdálenosti.‘

‚A miloval jsi ji?‘

‚Zdálo se mi, že je to ideál krásy a ušlechtilosti – a ducha,‘ řekl Arthur.

‚A ta relikvie, kterou ukrýváš zavřenou pod zámkem a nad níž občas se zadumáš, je to nějaká památka od ní?‘

‚Je to upomínka,‘ řekl Arthur, ‚kterou jsem choval až dosud jako poklad.‘

‚Poslala ti ji ona?‘

„Přišla mi od ní,“ řekl.

„Oklikou?“

„Jaksi oklikou,“ řekl Arthur, „ale přece vlastně přímo.“

„Proč jsi se s ní nikdy nesešel a neseznámil?“ zeptala jsem se. „Byl snad veliký rozdíl mezi vaším společenským postavením?“

„Stála vysoko nade mnou,“ řekl Arthur. „A teď, miláčku, to vše už náleží minulosti. Ty přece nebudeš žárlit, či ano?“

„Žárlit!“ zvolala jsem. „Jak si něco takového můžeš myslet? Vážím si tě desetkrát víc než před tím, než jsem to věděla.“

A to jsem mluvila pravdu – dovedeš-li to pochopit. Ta jeho ideální láska, to bylo pro mne něco docela nového, co jsem dříve neznala, ale ohromilo a dojalo mne to jako nejkrásnější a nejslavnější věc, kterou jsem kdy v životě slyšela. Představ si člověka, který miluje ženu, s níž nikdy nepromluvil jediného slova, a zůstává věren obrazu, jaký si o ní jeho duch a jeho srdce utvořilo. Oh, připadalo mi to jako něco nesmírně velkého. Muži, jež jsem do té doby poznala, přicházeli ke mně buď s diamanty, nebo se zvýšením služného, nebo s protekcí – a ty jejich ideály! – radši o tom nemluvme!

Ano, od té chvíle jsem si vážila Arthura víc než před tím. Nemohla jsem žárliti na tu vzdálenou bohyni, kterou kdysi uctíval, vždyť teď už bude jen a jen můj. A začala jsem se na něho dívat jako na světce, jenž sestoupil na tuto zem – zrovna tak, jak se na něho dívala paní Gurleyová.

Téhož odpoledne přišel nějaký člověk pro Arthura, aby šel navštívit nemocného osadníka. Stará paní Gurleyová podřimovala na pohovce, a tak jsem byla úplně sama a nerušená.

Když jsem šla kolem Arthurovy pracovny a nahlédla dovnitř, zahlédla jsem, že svazek klíčů visí na zásuvce jeho stolu, jak je tam zapomněl. Ty víš, Lynn, my ženy jsme všechny občas paní Modrovousky, vid’? Napadlo mi, že se podívám na tu památku, kterou tam skrývá. Ne že by mně na tom záleželo, co to je – jen tak ze zvědavosti.

Když jsem otvírala zásuvku, představovala jsem si, že by to mohly být dvě věci. Napadlo mě, že by to mohlo být uschlé růžové poupátko, jež mu hodila z balkonu, nebo její fotografie, kterou si vystříhl z nějakého ilustrovaného časopisu, když to podle všeho byla dáma z vyšší společnosti.

Otevřela jsem zásuvku, a zde ležela ta růžová skříňka! Ve svazku klíčů našla jsem příslušný klíček a zvedla víčko.

Jen jednou jsem se podívala na tu památku, a pak jsem šla do svého pokoje a sbalila své věci. Naházela jsem to do kufru, jak mi to přišlo pod ruku, narychlo jsem se přičísla, klobouk na hlavu, a šla jsem vzbudit paní Gurleyovou. Snažila jsem se přemoci a mluvit klidně a uhlazeně, ale nevydržela jsem to.

„Probudte se,“ zvolala jsem, „a sedněte si a poslouchejte. Strašidlo začíná obcházet. Odcházím a jsem vám dlužna osm dolarů. Tady jsou. Povozník přijede pro můj kufr.“

„Pro pámbíčka,“ vykřikla paní Gurleyová. „Něco není v pořádku? Myslila jsem, že se vám u nás líbí. Božítku, člověk už se v těch mladých ženských ani nevyzná, jsou docela jiné, než jak si člověk myslí.“

„Máte sakra pravdu,“ řekla jsem jí. „Některé ženské jsou takové. Ale o mužských to říci nemůžete. Když znáte jednoho, znáte všechny! Tím je problém celého lidstva vyřízen.“

A pak jsem chytila vlak ve čtyři osmatřicet; a tady mě máš!“ –

„Ale vždyť jsi mi vůbec neřekla, co bylo v té skřínce, Lee,“ řekla slečna Lynnette D'Armande a bylo vidět, že hoří zvědavostí.

„Jeden z těch mých žlutých hedvábných podvazků, které jsem při vaudevillovém představení na konci svého výstupu vyhazovala nohou do publika. Je v té láhvi ještě trochu cocktailu, Lynn?“

V zajetí Rudého náčelníka

Zpočátku to vypadalo jako dobrý podnik... ale počkejte, až vám to povím. Byli jsme dole na jihu, v Alabamě, v tom malém hnízdě Summit – Bill Driscot a já –, když jsme měli tu nešťastnou myšlenku, že někoho uneseme. Bylo to, jak Bill to později vyjádřil, „ve chvíli okamžitého duševního oblouznění“. Ale to jsme poznali teprve později.

Měli jsme s Billem dohromady asi 600 dolarů a potřebovali jsme zrovna o dva tisíce víc, abychom se mohli pustit do toho podfukářského podniku se stavebními pozemky v západním Illinois. Řekli jsme si, že na venkově je silně vyvinutá láska k malým dětem a že na tomto poli by tam pro nás mohla kvést únosová pšenice. Noviny tam nevycházejí a občané summitští mohou proti nám jít nanejvýš s místním policajtem a s nějakou břitkou lokálkou v „Týdenním farmářském pokroku“.

Za svou oběť jsme si vybrali jediné dítě předního summitského občana, jenž se jmenoval Ebenezer Dorset. Byl to ctihodný pán a jeho synáček byl desítiletý hošík, který měl tolik pih, že v obličejí vypadal jako basreliéf a vlasy měl červené jako barevná obálka ilustrovaného týdeníku. Vypočítali jsme si s Billem, že Ebenezer bude celý naměkko, až mu jedináčka uneseme, a vyplatí nám ochotně výkupné 2000 dolarů do posledního centu. Ale počkejte, až vám to dopovím.

Asi dvě míle od Summitu bylo malé pohoří, porostlé hustým podrostem. Vyhledali jsme si tam pěknou jeskyni ve skále a dovezli tam zásoby potravin. Jednoho dne po západu slunce přijeli jsme v bryčce před dům starého Dorseta. Hošík byl na ulici, házel zrovna kamením na kočku na sousedově plotu.

„Hej, chlapečku!“ zavolal na něho Bill, „nechtěl bys kornout bonbonů a pak se s námi svézt?“

Kluk přimhouřil levé oko, hodil po Billovi kusem cihly a trefil ho zrovna do oka.

„To bude stát tvého tátu extra pět set dolarů více,“ zabručel Bill a slezl z bryčky.

Chlapec svedl s námi urputný pěstní zápas jako medvěd mýval střední váhy. Ale nakonec jsme ho spojenými silami položili na lopatky, strčili dovnitř bryčky a ujížděli pryč. Zavezli jsme ho do té jeskyně a já jsem později večer zavezl bryčku do malé vesnice, asi tři míle vzdálené, kde jsme si ji vypůjčili, a pak jsem šel zpátky k jeskyni.

Bill si lepil velké kusy anglické náplasti na rány a škrábance v obličeji, když jsem se vrátil. Za velkým balvanem u vchodu do jeskyně hořel oheň a chlapec dával pozor na hrnec vařící se kávy. V zrzavých vlasech měl zastrčená dvě pera z vraního ocasu. Když jsem se přiblížil, zamířil na mě klackem a zvolal: „Ha! Prokletá bledá tváři, jak se opovažuješ vkročiti do tábora Rudého náčelníka, jenž jest postrachem prerie?“

„On je už hodný,“ řekl Bill, utahuje si kalhoty a hladě si modřiny na lýtkách. „Hrajeme si spolu na indiány. Já jsem Stará uzda, zálesák a zajatec Rudého náčelníka, a před svítáním mám být skalpován. Přísám svatý Geronimo – ten kluk ale umí kopat, jen co je pravda!“

Ano, pane, ten unesený človřda se náramně bavil. Z radosti nad tím, že táboří venku v jeskyni, zapomněl úplně, že je vlastně naším zajatcem. Ihned mě překřtil na vyzvědače Hadí oko a oznámil mi, že jakmile se jeho bojovníci vrátí z válečné stezky, budu při východu slunce usmažen na hranici.

Pak jsme zasedli k večeři. Nacpal si plnou hubu špeku, chleba a omáčky a začal mluvit a vypytovat se:

„Tady se mi to moc líbí. Jaktěživ jsem ještě netábořil venku. Ale jednou jsem měl ochočeného smradocha a při posledních narozeninách mi bylo devět let. Nenávidím školu. Jsou ve zdejších lesích opravdoví indiáni? Dejte mi ještě trochu omáčky. Vítr se dělá tím,

že se stromy hýbají, vidíte? Měli jsme doma pět štěňat. Od čeho máte červený nos, Stará uzdo? Náš tatínek má spoustu peněz. Jsou hvězdy horké? Já nemám holky rád. Ropuchu jinak nechytíte než na provázek. Proč jsou pomeranče kulaté? Murrayův Amos má šest prstů u levé nohy. Papoušek dovede mluvit, ale opice a ryba ne. Kolik lidí je potřeba, aby jich bylo dvanáct?“

Každých pět minut se rozpomenul, že je vlastně sveřepým rudochem, popadl svůj klacek, o kterém říkal, že je to puška, a připlížil se po špičkách ke vchodu jeskyně, aby prý číhal na vyzvědače pro radných bledých tváří. Občas vyrazil ze sebe divoký válečný skřek, při němž i Billovi naskakovala husí kůže. Ten kluk už od počátku naháněl Billovi hrůzu.

„Rudý náčelníku,“ řekl jsem tomu spratkovi, „vrátil by ses rád domů?“

„Proč?“ odvětil. „Doma není žádná legrace. Mně se to lepší líbí v táboře. Ty mne přece nechceš vzít zpátky domů, Hadí oko, že ne?“

„Hned ne,“ já na to. „Zatím zůstaneme ještě v jeskyni.“

„To je dobře,“ řekl on.

Šli jsme spát asi v jedenáct hodin. Rozprostřeli jsme na zem několik pokrývek a uložili Rudého náčelníka mezi sebe. Dobré tři hodiny nás nenechal usnout. Každou chvíli vyskočil, sáhl po své pušce a zařval mně nebo Billovi do ucha: „Pst! Pardál!“ To dělal, kdykoliv venku zapraskala větvička nebo se pohnul list na stromě. Posléze jsem přece usnul a zdály se mi divoké sny, že jsem upadl do zajetí zrzavého piráta, který mě uvázal řetězem ke stromu.

Když se začalo rozednívat, probudilo mě strašné řvaní a křik. Nebyl to vlastně křik ani řvaní, spíše takové hrozné, do kosti pronikající ječení, jaké ze sebe vyrážejí ženské, když uzří strašidlo nebo housenku. Je to skutečně příšerné, když slyšíte, jak takový silný a tlustý a odvážný muž, jako je Bill, vyráží ze sebe ženské skřeky v jeskyni za svítání.

Vyskočil jsem a pátral, co se to děje. Rudý náčelník seděl Billovi na prsou, jednou rukou ho držel za vlasy, v druhé ruce třímal ostrý kuchyňský nůž, kterým jsme krájeli slaninu. A docela doopravdy se pokoušel Billa skalpovati, přesně podle rozsudku, který nad ním včera večer vynesl.

Vyrval jsem mu nůž z ruky a přemluvil ho, aby si zase lehl. Ale od té chvíle byl Bill jako na duchu zlomený. Lehl si sice zase na zem, ale od té doby už nezamhouřil oka po celou tu dobu, co ten hošík byl s námi. Začal jsem zase dřímat, ale najednou jsem si vzpomněl, že Rudý náčelník mi řekl, že budu upálen na hranici při východu slunce. Nejsm nervózní ani bojácný. Ale usedl jsem, zapálil si dýmku a opřel se o skálu.

„Copak že jsi tak časně vzhůru, Same?“ zeptal se Bill.

„Já?“ odpověděl jsem. „Ale, cítím nějaké píchání v rameni a myslím, že to přejde, když budu sedět.“

„Proč tak lžeš,“ řekl Bill. „Bojíš se! Máš být upálen při východu slunce a bojíš se, že ten prcek tě opravdu upálí. A on to jistě udělá, jestli má sirky. Není to děsné, Same? Myslíš, že někdo bude vyhazovat peníze, abychom mu vrátili takového uličníka, jako je tenhle?“

„Proč ne?“ řekl jsem. „Zrovna takovéhle čiperné chlapečky mají rodiče nejraději. Tak, a teď ty a Rudý náčelník uvaříte snídani a já půjdu zatím tamhle na kopec obhlédnout krajinu.“

Vylezl jsem na malý pahorek a rozhlédl se po okolí. Čekal jsem, že od Summitu bude se sem blížit četa farmářů, ozbrojených kosami a podávkami a pátrajících po zvrhlých únoscích. Ale kam oko dosáhlo, byla krajina tichá a liduprázdná, jako kdyby se bylo nic nestalo. Jen v dáli bylo vidět nějakého člověka, jak oře s koněm na poli. „Snad,“ řekl jsem si, „ještě na to v Summitu nepřišli, že zlí vlci jim unesli nevinného beránka. Bůh stůj při těch vlcích!“ A vrátil jsem se k jeskyni, abych se nasnídal.

Když jsem došel k jeskyni, spatřil jsem Billa, jak se opírá o skálu a těžce oddychuje, zatímco hošík mu hrozil, že ho rozmačká kamenem velkým jako kokosový ořech.

„Strčil mi za límec rozžhavený brambor až na záda,“ žaloval mi Bill, „a pak mi šlapal po zádech. Vytahal jsem ho za to za uši. Máš u sebe náhodou revolver, Same?“

Odejmul jsem klukovi kámen a domluvil mu, aby nedělal hlouposti. – „Já si to s tebou ještě vypořádám,“ řekl hoch Billovi. „Ještě nikdo neudeřil Rudého náčelníka, aby za to nepykal. Dej si raději pozor!“

Po snídani kluk vytáhl z kapsy kousek kůže ovinutý provázky a vyšel z jeskyně.

„Co to zase na nás chystá?“ ptal se Bill ustrašeně. „Snad nechce utéci, Same, co myslíš?“

„Žádné strachy,“ řekl jsem. „Tomu se po domově nestýská. Teď však musíme už myslet na to, jak dostat výkupné. Tak se mi zdá, že v Summitu ani v okolí se nikdo nerozčiluje, že zmizel. Snad o tom ještě nevědí, doufám. Snad si jeho rodina myslí, že byl na noc u tetičky nebo někde u sousedů. Dnes však už ho asi pohřeší. Dnes večer musíme poslat jeho otci psaní, aby nám poslal dva tisíce dolarů, chce-li své dítě dostat zpátky.“

Vtom jsme zvenčí zaslechli opět příšerný válečný pokřik, asi tak jako křičel David, když knokautoval Goliáše. Rudý náčelník vytáhl z kapsy svůj prak a točil jím nad hlavou. Uskočil jsem a vzápětí zaslechl, jak Bill zasténal. Rudý náčelník ho trefil do levého ucha kamenem zvící slepičího vejce. Bill zavrával a svalil se na oheň zrovna do hrnce vařící vody, ve které jsme chtěli umýt nádobí. Vytáhl jsem ho z ohně a půl hodiny ho poléval studenou vodou.

Bill se pomalu vzpamatoval a po chvíli mlčení se mne zeptal: „Same, víš, která postava z bible se mi nejvíc líbí?“ A když jsem mlčel, řekl: „Herodes. Ale ty mi neutečeš a nenecháš mě tu samotného, vid', Same?“

Vyšel jsem ven, popadl kluka a napráskal mu, až se mu pihy v obličejí třásly vztekem. „Nebudeš-li hodný, odvedu tě domů,“ řekl jsem mu, „tak co, budeš hodný, nebo nebudeš?“

„Já jsem pouze žertoval,“ řekl posupně. „Nechtěl jsem Staré uzdě ublížit. Ale proč mě tloukl? Budu hodný, když mě nepošlete domů a když mi dovolíte, abych si hrál na Černého zvěda.“

„Tu hru já neznám,“ prohlásil jsem. „To se musíš dohodnout s panem Billeem. Ten si dnes s tebou bude hrát. Já tady dnes nebudu, musím někam odejít. Teď pojd' a odpros ho, nebo tě hned odvedu domů.“

Přemluvil jsem je oba, aby si podali ruce, a pak jsem vzal Billa stranou a řekl mu, že půjdu do nejbližší vesnice vyzvědět, co v Summitu říkají tomu únosu. A pak musíme ještě dnes poslat starému Dorsetovi psaní, aby poslal výkupné a kam a jak má peníze dát.

„Same,“ řekl Bill, „víš, že jsem stál věrně při tobě za zemětřesení, při požárech i povodních, při kartách i dynamitových útocích, při policejních nájezdech, vlakových krádežích i cyklonech. Nikdy jsem se ničeho nebál, až teď, co jsme unesli toho dvojnohého syčáka. Ten mi jde na nervy. Slib mi, Same, že mě s ním nenecháš dlouho o samotě, prosím tě o to, Same!“

A pak jsme si sedli a začali spisovat dopis Dorsetovi, zatímco Rudý náčelník, zahalený v strakatou deku, chodil sem a tam jako stráž před vchodem jeskyně. Bill mě prosil se slzami v očích, abych snížil výkupné z dvou tisíc dolarů na patnáct stovek. „Vždyť starý Dorset je taky člověk,“ pravil, „a nebylo by lidské žádat od něho 2000 dolarů za tu pihovatou zrzavou divokou kočku. Já aspoň bych se spokojil s patnácti stovkami. Těch pět stovek si můžeš strhnout z mého dílu.“

Abych mu udělal radost, přistoupil jsem na jeho návrh, a pak jsme spolu sesadili vyděračský dopis tohoto znění:

„Váženému pánu
Ebenezerovi Dorsetovi v Summitu!

Odlékli jsme Vašeho hošíka na místo tak vzdálené od Summitu, že ani nejzkušenější detektivové to nenajdou. Pouze a naprosto jen za těchto podmínek Vám Vašeho synáčka vydáme: Požadujeme 1500 dolarů výkupného. Tyto peníze musí být vloženy dnes o půlnoci na místo níže určené. Přistupujete-li na naše podmínky, pošlete písemnou ctěnou odpověď po jediném poslu dnes o půl deváté večer. Až posel překročí Soví potok na silnici k Poplar Grove, spatří tři velké stromy, vzdálené od sebe asi 100 yardů, poblíž plotu po pravé straně. V plotu proti třetímu stromu nalezne malou škatuli, do které vloží Vaši ctěnou odpověď, načež se ihned vrátí do Summitu. Pokusíte-li se nás věrolomně zraditi a nevyhovíte-li naší výše uvedené žádosti, nespatříte svého hošíka nikdy více. Zaplatíte-li peníze výše uvedené, bude Vám vrácen živý a zdravý během tří hodin. Proti těmto podmínkám není odvolání.

S úctou

Dva zoufalci, všeho schopní.“

Zastrčil jsem dopis do kapsy a byl jsem již na odchodu, když chlapec ke mně přistoupil a řekl:

„Vy jste řekl, Hadí oko, že si smím hrát na Černého zvěda, až odejdete.“

„Ovšem, jen si hrej,“ řekl jsem. „Pan Bill si bude hrát s tebou. Jak je ta hra?“

„Já jsem Černý zvěd,“ vykládal Rudý náčelník, „a musím jet na koni do pevnůstky varovat osadníky, že indiáni se blíží.“

„Dobrá,“ řekl jsem, „to snad není nic zlého. Pan Bill ti jistě pomůže vypálit těm sveřepým divochům rybník.“

„Co mám při tom dělat já?“ zašeptal Bill, dívaje se nedůvěřivě na chlapce.

„Vy budete kůň,“ řekl Černý zvěd. „Budete chodit po čtyřech. Jak bych se dostal do pevnůstky bez koně?“

„Uděláš nejlíp, Bille,“ řekl jsem, „když ho nějak zabavíš, než dostaneme výkupné. Tu chvilku to snad vydržíš.“

Bill začal chodit po čtyřech, ale v očích měl výraz ne jako kůň, nýbrž jako králík, chycený do pasti. „Jak daleko je to k pevnůstce?“ zeptal se mdlým hlasem.

„Devadesát mil,“ odvětil Černý zvěd. „Musíte sebou hodit, abychom tam byli včas! Hý, hý!“ A Černý zvěd se vyhoupl Billovi na hřbet a začal ho kopat patami do boků a do břicha.

„Pro boha tě prosím, Same, koukej, abys byl brzy zpátky. Měli jsme toho výkupného žádat jen 1000 dolarů,“ zaúpěl Bill.

Já zatím šel do té vesnice Poplar Grove a začal se tam vyptávat lidí, co je nového. Jeden vousatý pán mi vypravoval, že celý Summit je vzhůru, poněvadž chlapec Dorsetův se ztratil nebo byl ukraden. To mi stačilo. Koupil jsem si paklíček tabáku, nenápadně strčil náš dopis do schránky a scvrkl se.

Když jsem došel k jeskyni, nebyl tam ani Bill, ani chlapec. Volal jsem, ale nikdo se neozýval. Tak jsem si zapálil dýmku, usedl na mechovou lavičku a čekal, jak se události vyvinou. Asi za půl hodiny zaslechnu nějaký šramot v roští a z houští se vypoťácel Bill. Za ním po špičkách, jako opravdový stopař, se vynořil unesený chlapec a šklebil se na celé kolo. Bill se zastavil a utřel si obličej červeným kapesníkem. Hoch zůstal stát osm kroků za ním, ale Bill to nevěděl.

„Same,“ řekl Bill, „ty si budeš myslet, že jsem tě zradil, ale já za to nemohu. Ten kluk je pryč. Poslal jsem ho domů. Ted' nedostaneme nic. Ale žádný mučedník nikdy nezkusil tolik co já. Chtěl jsem zůstat věrný našemu vyděračskému zákonu. Ale co je moc, to je moc.“

„Co se stalo, Bille?“ zeptal jsem se.

„Jel na ranč devadesát mil k té pevnůstce, neodpustil mi ani coul. Potom, když osadníci byli zachráněni, dostal jsem oves. Totiž, kdyby to byl oves, to by bylo dost dobré, ale on to byl písek. A pak jsem mu celou hodinu musil vysvětlovat, proč jsou díry prázdné a jak to přijde, že silnice vede na obě strany, a proč je tráva zelená, a ne modrá. Věř mi, Same, to by žádný člověk nevydržel. Popadl jsem ho za límec a vlekl ho dolů. Pokopal mě při tom tak, že jsem od kolen dolů celý modrý. A třikrát mě pokousal na palci. Ale už je pryč... Ukázal jsem mu, kudy se jde do Summitu, kopl jsem ho do tento a on odešel. Je to škoda, ale nechci skončit v blázinci.“

Bill oddychoval těžce, ale z očí mu zářil klid a mír.

„Bille,“ řekl jsem, „jestli netrpíš srdečními potížemi, tak se pomalu otoč a podívej se za sebe!“

Bill se otočil, spatřil chlapce, zbledl jako stěna a usedl bezvládně na zem a začal docela bezúčelně trhat okolo sebe stébélka trávy. Celou půlhodinu jsem se domníval, že se pominul s rozumem. A potom jsem ho začal těšit, že dopis je odeslán a že starý Dorset jistě brzy pošle výkupné. Dokázal jsem aspoň to, že Bill se slabě na chlapce usmál a slíbil mu, že si s ním bude hrát na španělsko-americkou válku, až mu bude drobátko lépe.

V půl osmé jsem odešel k těm třem stromům, na jeden jsem vylezl, ukryl se v jeho koruně a čekal, až přijde posel s odpovědí od Dorseta. A skutečně, v ustanovený čas přijel nějaký výrostek na velocipédu, strčil psaní do škatule u plotu a jel zpátky směrem k Summitu. Čekal jsem asi hodinu, neobjeví-li se někde policajti, pak jsem slezl ze stromu, vzal dopis a za půl hodiny jsem byl v naší jeskyni. Otevřel jsem psaní a přečetl Billovi jeho obsah, jenž zněl:

„P. T. Dvěma zoufalcům, všeho schopným!

Vážený pánové, obdržel jsem dnešní poštou váš dopis ohledně výkupného, jež račte požadovat za vrácení mého syna. Domní-

vám se, že vaše požadavky jsou poněkud přemrštěné, a tímto si vám dovoluji učiniti protinávrh, na který, jak pevně věřím, přistoupíte. Přivedete Johna ke mně, vyplatíte mi 250 dolarů v hotovosti a já se zavazuji, že chlapce od vás převezmu. Račte přijít raději v noci, neboť sousedé jsou přesvědčení, že se ztratil, a já nemohu převzít zodpovědnost za to, co by vám mohli udělati, když by viděli, že jste ho přivedli zpátky. S projevem úcty znamenám

Ebenezer Dorset.“

„To je pirátství! Sprostá raubírna!“ vybuchl jsem. „Že se ten chlap nestydí –“

Ale vtom jsem pohlédl na Billa a zarazil jsem se. Měl v očích tak prosebný výraz, jaký vídáme na tváři němých lidí nebo u němé tváře, jež by ráda promluvila.

„Same,“ promluvil, „dvě stě padesát dolarů, to přece nejsou žádné velké peníze. Tolik snad ještě máme. Ještě jednu noc s tím neřádem a skončím v nejbližším blázinci. Tu příležitost nesmíme propást, nemyslíš?“

„Mám-li ti mluvit pravdu,“ řekl jsem, „to štěně mi už taky jde na nervy. Odvedeme ho domů, zaplatíme výkupné a půjdeme po svých.“

Namluvili jsme chlapci, že tatínek mu koupil flintu se stříbrným kováním a pár mokasínů, aby s námi šel domů, a zítra že půjdeme na medvědy se synem lovce medvědů.

Odbíjela zrovna půlnoc, když jsme potichu zakleпали na dveře domu páně Dorsetova. A zrovna v té chvíli, kdy jsem měl vybírat patnáct stovek ze škatule pod tím stromem, jak byl náš původní plán, vysázel Bill panu Dorsetovi na dlaň 250 dolarů.

Když hošík viděl, že chceme odejít, začal řvát jako varhany, přilípl se Billovi k noze jako pijavka a nechtěl se ho za živého Boha pustit. Otec ho musil od Billa kousek po kousku opatrně sundavat, jako kdyby to byla náplast nebo poštovní známka.

„Jak dlouho ho udržíte, aby neutekl?“ zeptal se Bill.

„Nejsem už tak při síle, jako jsem býval,“ odvětil starý Dorset, „ale myslím, že vám deset minut mohu zaručit.“

„To stačí,“ zvolal Bill radostně. „Za deset minut budu již poblíž kanadských hranic!“

A ačkoliv byla tu noc velká tma a ačkoliv Bill je hodně tlustý a ačkoliv já dovedu dobře utíkat, byl již půldruhé míle daleko od Summitu, než jsem ho dohonil.

Italský hrabě a dáma ve smutku

Andy Donovan bydlil a stravoval se v penzionu paní Scottové na 2. avenue. Jednoho večera, když přišel k večeři, představila ho paní Scottová mladé dámě, slečně Conwayové, která se tam právě toho dne nastěhovala. Slečna Conwayová byla útlá a skromná děvče. Měla na sobě jednoduché hnědé šaty a svůj obličej, větším dílem unylý, upírala skoro pořád do talíře. Zvedla nedůvěřivé, plaché oči a mrskla pátravým, kritickým pohledem po panu Donovanovi. Zdořile něco zabručela a vrátila se ke své skopové. Pan Donovan se půvabně uklonil a při tom se zářivě usmíval tím svým úsměvem, jímž ve společnosti i v politice dovedl tak znamenitě imponovati a získávati sympatie. Hned nato vymazal dívku v hnědém šatě z desek svého zájmu.

Za dvě neděle nato seděl Andy na verandě a pokuřoval doutník. Slabý šelest se náhle ozval za jeho zády, Andy otočil hlavu – a hlava se mu zatočila.

Ze dveří právě vyšla slečna Conwayová. Oblečena byla v šaty z krepdešinu, černého jako noc. Klobouk měla také černý a z něho jí splyval a vlál černý závoj, jemný jako pavučinka. Zůstala státi na schůdku a navlékala si černé hedvábné rukavičky. Na celém jejím ústroji nebylo jediné bílé nebo barevné skvrny. Jen zpod kloboučku vykukovaly krásné kadeře zlatých vlasů. Obličej její byl spíše fádňi než hezký, ale v tomto okamžiku byl osvětlen a takřka zkrásněl pod září velkých šedých očí, jež se dívaly přes domy na protější straně ulice do oblohy s výrazem dojímavého smutku a tklivé melancholie.

Všimněte si toho, děvčata – celá v černém smutku – chápete? Z krepdešinu – to je to, co na mužské platí. Celá černá a ten smutný, do dálky zasněný pohled, a vlasy svítící pod černým závojem (mu-

síte být ovšem blondýnky) a dívat se, jako kdyby vaše mládí bylo předčasně zmařeno, právě když se chystalo překročiti práh života, a jako kdyby vám jen večerní procházka v parku mohla dělat dobře, a objevit se ve dveřích v pravý okamžik – ach, na to je vždycky nachytáte. Je to kruté, jak cynicky mluvím, vidíte? – takhle mluvit o smutečních toaletách!

Pan Donovan náhle si znova zapsal slečnu Conwayovou do desek svého zájmu. Odhodil zbytek doutníku, který by mu byl vydržel jistě ještě dobrých osm minut, a rychle povstal.

„Budeme mít krásný, jasný večer, slečno Conwayová,“ řekl. A kdyby byl meteorologický ústav v té chvíli slyšel, s jakým přesvědčením to říká, byl by bez dalšího přezkoumávání poslal novinám předpověď, že dnes večer bude krásně a jasno, leda že by k tomu snad z vlastní hlavy přidal, že větry budou místních směrů.

„Pro ty, jimž v srdci sídlí radost, to možná bude krásný večer, pane Donovane,“ řekla sl. Conwayová a vzdychla si.

Pan Donovan v hloubi srdce svého proklel okamžitě to jasné počasí. Necitelná příroda! Měl by přece padat sníh a vichřice skučet a klikaté blesky se křížovat, aby to souhlasilo s náladou slečny Conwayové.

„Doufám, že nikdo z vašeho příbuzenstva – doufám, že jste neutrpěla krutou ztrátu?“ mluvil pan Donovan nazdařbůh.

„Smrt zavolala,“ řekla slečna Conwayová váhavě – „ale ne z příbuzenstva, nýbrž bytost, která – nechci však se vám vtírati se svým zármutkem, pane Donovane.“

„Vtírati?!“ zaprotestoval pan Donovan. „Naopak, věřte mi, slečno Conwayová, nesmírně by mě těšilo, totiž, nesmírně by mi bylo líto – chci říci, že jsem přesvědčen, že nikdo s vámi nemůže opravdověji cítit než já.“

Slečna Conwayová se slabě usmála. Ach, ten úsměv byl truchlivější než předchozí výraz její tváře!

„Směj se, a celý svět se bude smáti s tebou. Plač, a svět se ti vysměje,“ zacitovala. „O tom jsem se již přesvědčila, pane Donovane. Nemám v tomto městě přátel ani příbuzných. Ale vy jste ke mně byl vždy laskav. Toho si vysoce vážím.“

(Vzpomněl si, že asi dvakrát jí u stolu podal slánku.)

„Je to krušný úděl, být sám a sám v Novém Yorku – to se nedá upřít,“ odvětil pan Donovan. „Ale poslyšte, což abyste se trochu prošla v parku, slečno Conwayová – nemyslíte, že by vám to udělalo dobře a že by to trochu zaplašilo vaši sklíčenou náladu? A kdybyste mi dovolila...“

„Děkuji vám, pane Donovane. S radostí bych přijala váš doprovod, domníváte-li se, že společnost člověka, jehož srdce je po okraj naplněno žalem, vám bude milá.“

Otevřenou železnou branou vešli do starého městského parku a brzy tam našli tichou, osamělou lavičku.

Jest velký rozdíl mezi zármutkem mládí a stáří. Žal mladých lidí se zmenší o tolik, kolik ho sdělí jinému. Ale stáří se svěřuje a svěřuje, a žalu neubývá.

„Byl mým snoubencem,“ začala se svěřovati slečna Conwayová, když tam seděli asi hodinu. „Příštího roku na jaře jsme měli mít svatbu. Nesmíte si myslit, že se chci vychloubat, pane Donovane, ale byl to opravdový hrabě. Měl panství a zámek v Itálii. Jmenoval se hrabě Fernando Mazzini. Nepoznala jsem elegantnějšího člověka, než byl on. Papá byl ovšem proti naší známosti a jednou jsme s Fernandem utekli, ale papá nás dohonil a přivezl zpátky. Tenkrát jsem si myslila, že Fernando vyzve otce na souboj. Papá má obchod se šatstvem – v Poughkeepsie, možná, že to tam znáte.“

Nakonec se s tím papá smířil, všechno bylo zase v pořádku, a řekl, že na jaře se můžeme vzít. Fernando mu ukázal listiny na důkaz, že má opravdu šlechtický titul a že je bohatý, a pak odjel do Itálie, aby tam pro mě představěl a připravil ten zámek. Papá je velmi pyšný, a když mi Fernando chtěl dát několik tisíc dolarů na výbavu, papá

div mu neřekl něco ošklivého. Nedovolil ani, abych od něho přijala prstýnek nebo nějaký dárek. A když Fernando odplul, šla jsem do Nového Yorku a našla si místo pokladní v cukrářském obchodě.

Před třemi dny jsem dostala psaní z Itálie – poslali mi je sem naši z Poughkeepsie – a v tom byla zpráva, že se Fernando zabil při srážce gondol.

A proto nosím smutek. Mé srdce, pane Donovane, zůstane navěky s Fernandem v jeho hrobě. Obávám se, že vás špatně bavím, ale věřte mi, pane Donovane, že nemám teď už zájem o nikoho na světě. Neměla bych vás olupovat o veselou společnost vašich přátel, kde byste se pobavil a rozesmál. Snad byste raději šel už domů?“

Děvčata, chcete-li vidět, jak se mladý muž dovede ohánět motykou a lopatou, řekněte mu prostě, že vaše srdce je v hrobě s nějakým jiným mládencem. Mladí muži od přírody mají sklon k rozkopávání cizích hrobů. Zeptejte se kterékoli vdovy. Nějakým způsobem se přece musí to ztracené srdce vrátit těm smutečným andělům v krepdešínu. Jak je vidět, mrtví muži vždycky při tom pochodí nejhůře.

„Mně je vás strašně líto,“ řekl pan Donovan soucitně. „Ne, právě teď nesmíme ještě jít domů. A neříkejte, že nemáte v Novém Yorku přátel, slečno Conwayová. Mně je vás strašně líto a chtěl bych, abyste mi věřila, že jsem vaším přítelem a že mně je vás strašně líto.“

„Mám tady jeho fotografii v medailonku,“ řekla slečna Conwayová, když si utřela oči kapesníkem. „Nikdy jsem ji nikomu neukázala; ale vám ji ukážu, pane Donovane, poněvadž vám věřím, že jste můj opravdový přítel.“

Dlouho a s velikým zájmem díval se pan Donovan na fotografii v medailonku slečny Conwayové. Hrabě Mazzini byl na fotografii velmi zajímavý muž. Byl to takový oholený, inteligentní, bodrý a téměř krásný obličej – obličej silného, bujarého muže, jenž jistě vyniká nad své okolí.

„Doma ve svém pokoji mám ještě jednu větší, zarámovanou,“ řekla slečna Conwayová. „Až se vrátíme, tak vám ji ukážu. To jsou mé jediné památky na Fernanda. Ale on bude věčně žít v mém srdci, to je jistá věc.“

Panu Donovanovi kynula teď něžná úloha: vystřídati v srdci slečny Conwayové toho nešťastného hraběte. Odhodlal se k tomu, poněvadž ji obdivoval a miloval. Ale velikost tohoto odhodlání nikterak ho netížila. Hrál tak dobře roli soucitného a těšícího přítele, že za půl hodiny nato už seděli a hovořili spolu v blízké cukrárně nad dvěma talířky zmrzliny, ačkoliv dlužno říci, že truchlivý výraz ve velkých šedých očích slečny Conwayové se nezmírnil ani dost málo.

Než se toho večera spolu rozloučili v předsíni v přízemí, vyběhla slečna Conwayová po schodech nahoru a za chvíli se vrátila s velkou zarámovanou fotografií, pečlivě zabalenou v bílém hedvábném šálu. Pan Donovan si ji prohlížel nevyzpytatelným pohledem.

„Hezký člověk,“ řekl pan Donovan upřímně. „Co byste tomu říkala, slečno Conwayová, abychom si v neděli odpoledne vyjeli do zábavního parku na Coney Islandu?“

O měsíc později oznámili paní Scottové a ostatním podnájemníkům své zasnoubení. Slečna Conwayová nepřestala však nosit smutek.

Za týden po svém zasnoubení seděli oba na téže lavičce v městském parku, a listí keřů nad nimi se pohybovalo ve večerním vánku, že to vypadalo jako pěkný výjev z filmu při měsíčku. Ale Donovan byl po celý ten den nějak zasmušilý a roztržitý. Byl dnes večer tak mlčenlivý, že rty milované dívky nedovedly již udržeti otázku, na kterou srdce milované dívky stále myslo.

„Co je s tebou, Andy, že jsi dnes večer tak vážný a zadumaný?“

„Nic, Maggie.“

„Mne neoklameš. Nesmím to snad vědět? Nikdy před tím jsi takový nebyl. Co je ti?“

„Ale, to nestojí ani za řeč, Maggie.“

„Stojí, to mi neříkej! A já to chci vědět. Vsadila bych se, že myslíš na nějaké jiné děvče. Dobrá. Proč tedy k ní nejdeš, když po ní toužíš? Dej tu ruku pryč, buď tak laskav.“

„Povím ti to tedy,“ řekl Andy opatrně, „ale obávám se, že to dobře nepochopíš. Slyšela jsi přece někdy o Mikovi Sullivanovi, ne? Co mu všichni říkají Veliký Mike Sullivan?“

„Ne, neslyšela,“ odvětila Maggie „A nechci o něm slyšet, jestli kvůli němu jsi tak smutný. Co je to za člověka?“

„Je to největší muž v celém Novém Yorku,“ mluvil Andy téměř se zbožnou úctou. „Když se mu zachce, může zatočit s celou radnicí a se všemi politickými stranami. Je ohromnější než mrakodrap a široký jako East River. Opovaž se říci něco proti Velkému Mikovi a milion policajtů se na tebe vrhne a popadne tě za límec. Představ si, nedávno si udělal výlet do Evropy a všichni králové tam zalezli do svých děr jako zajíci.“

Abys věděla, Veliký Mike je můj přítel. Já nejsem žádné velké zvíře, pokud se týče politického vlivu v mém volebním distriktu, ale Veliký Mike jest přítelem drobného nebo chudého člověka zrovna tak, jako je přítelem bohatých. Dnes jsem ho potkal na Broadwayi, a co myslíš, že udělal? Přijde ke mně a potřese mi rukou a povídá: ‚Andy, já si dobře všímám, co děláš ve svém volebním okrsku, a to se mi líbí. Co bys chtěl se mnou vypít?‘ – A zavedl mě do hostince, sám si poručil jen doutník, a já si dal míchaný likér. Řekl jsem mu, že za dvě neděle mám svatbu. ‚Andy,‘ povídá on, ‚to mi musíš poslat pozvání, abych nezapomněl, a já ti přijdu na svatbu.‘ To mi prosím řekl Veliký Mike. A on vždycky drží slovo, když něco řekne.

Ty to asi dobře nechápeš, Maggie, ale dal bych si uříznout jednu ruku, jen aby Veliký Mike Sullivan přišel na naši svatbu. To by byl nejslavnější den mého života. Když on přijde někomu na svatbu, to je pak manželství na beton. No, a proto snad jsem dnes večer tak smutný.“

„Proč ho tedy nepozveš, když je to tak velké zvíře?“ zeptala se Maggie lhostejně.

„To má svou příčinu, proč to nemohu udělat,“ řekl Andy trpce. „Mám důvod, proč při tom nesmí být. Neptej se mne na to, neboť ti to nemohu říci.“

„Oh, nejsem zvědavá,“ řekla Maggie. „Beztoho je v tom nějaká politika. Ale není to žádný důvod, proč by ses na mne nemohl usmát.“

„Maggie,“ řekl Andy z ničeho nic, „máš mě zrovna tak ráda, jak jsi měla ráda – jako jsi měla ráda hraběte Mazziniho?“

Čekal hodnou chvíli, ale Maggie neodpovídala. A potom náhle se mu opřela o rameno a dala se do pláče – plakala a vzlykala, až se celá třásla, a křečovitě ho držela za ruku, a černý krepdešín byl už celý vlhký od slziček.

„No, no, copak to znamená?“ konejšil ji Andy a zapomněl na své vlastní trápení. „Copak to zase je?“

„Andy,“ vzlykala Maggie, „já jsem tě obelhala, a ty si mě teď nevezmeš a už mě nebudeš mít nikdy rád. Ale cítím, že ti musím říci pravdu. Andy, ten hrabě vůbec nikdy neexistoval, ani co by za nehet vlezlo. Já jsem nikdy ještě neměla žádnou známost. Ale všechny ostatní holky měly; a pořád mluvily o milencích, které už měly. A mně se zdálo, že kvůli tomu je hoši měli ještě radši. A, Andy, mně černé šaty tak sluší – to přece víš. A tak jsem šla do obchodu s fotografiemi a koupila jsem si tam tu fotografii a dala jsem si udělat jednu malou do medailonku a vymyslela jsem si historii o tom hraběti a jak přišel k zabití, abych mohla nosit smutek. A takovou lhářku přece nikdo nemůže milovat, a ty mne teď necháš, Andy a já musím umřít hanbou. Oh, oh, oh – já jsem nikdy nikoho neměla ráda, jenom tebe – a to je svatá pravda.“

Ale místo aby ji od sebe odstrčil, Andy ji ještě těsněji přivinul k sobě. Pozvedla oči a viděla, že tvář se mu vesele rozjasnila a že se usmívá.

„Můžeš mi – můžeš mi odpustit, Andy?“

„Bodejť bych nemohl,“ zvolal Andy. „Ted’ už je všecko v pořádku. A nyní – šups zpátky do hrobu s panem hrabětem. Ty jsi všecko spravila, Maggie. Já jsem si to myslil, že se to před svatbou všechno vysvětlí. Ty blázínku!“

„Andy,“ řekla Maggie, nesměle se usmívajíc, když viděla, že vše je odpuštěno, „a ty jsi věřil celé té historii o hraběti?“

„No, docela ne, jen tak trošku,“ řekl Andy, sahaje po své tašce na doutníky, „poněvadž ta fotografie, co nosíš v medailonku, je fotografie Velikého Mika Sullivana, starostu města Nového Yorku. Je ted’ před novou volbou starosty, a proto on se ke mně tak měl, když mě dnes potkal na Broadwayi.“

Ztracený syn

Ta mrzutost začala v Laredu. Byla to vina Llana Kida, neboť svůj zvyk zabíjet lidi měl omezit jen na Mexikány. Ale Kidovi bylo dvacet let, a mít v takovém věku na svědomí pouze Mexikány – to by se mladý člověk z pomezí na Rio Grande musil hanbou červenat.

Příhoda se odehrála v herně starého Justa Valdose. Několik hráčů hrálo poker a všichni se ani dobře neznali, natož aby byli přátelé. Vznikla hádka a rvačka pro maličkost, nějaké nedopatření při hře. A když se dým rozptýlil, shledalo se, že Kid se poněkud ukvapil, kdežto jeho sok se dopustil chyby. Ukázalo se totiž, že to vůbec nebyl Mexikán, nýbrž mladý urozený muž z texaského ranče, skoro téhož věku jako Llano Kid, a že má ve společnosti mnoho přátel, kteří se ho dovedou zastat. Chyby se dopustil tím, že se chybil pravého ucha Kidova o šestnáctinu palce, což ovšem nijak neumenšilo nerozvážlivost Kidovu, jenž ostatně uměl lépe trefovat.

Kid, jenž neoplýval ani přáteli, ani zastánci – těšil se celkem nekalé pověsti, a to je co říci, když si pomyslíte, že se to odehrálo na mexicko-texaské hranici – práskl do bot, nikterak se neobávaje, že tím zadá své statečnosti. Pustili se za ním a dohonili ho těsně před nádražím. Tam se Kid otočil, vycenil na ně zuby s úšklebkem, jenž býval vždy předzvěstí nějakého jeho násilného kousku, a tu se pronásledovatelé zarazili a dali se na ústup, takže ani nemusil sáhnout po revolveru. Neprahl již po další krvi. Vždyť to byla beztoho jen taková náhodná rvačka při kartách, a Kid vlastně nic neměl proti tomu štíhlému, hrdému, snědému mládenci, jemuž jeho kule přeřízla život v prvním rozpuku mužství.

Kid vsedl na vlak, jenž odjel za pět minut k severu. Ale ve Webbu, několik mil od Lareda, se mu znechutil tento způsob útěku. Na páru a elektřinu se Kid od malička díval s pohrdáním. Sedlo a ostruhy, to byl jeho živel a jeho spása.

Člověk, kterého zastřelil, byl mu docela cizí. Věděl pouze, že to byl jeden z kovbojů z ranče Hidalgo a že tito lidé jsou hazardně odvážní a mstiví. A proto se hleděl dostat co nejdále z této krajiny. Nedaleko nádraží, kde vystoupil z vlaku, stál obchodní dům s hospodou. Venku pod jilmy stáli osedlaní koně zákazníků a hostů, sedících uvnitř. Kid si vybral nejlepšího koně, vsedl na něj, pobodl ho koleny a odcválal. Tímto činem si ovšem pokazil svou reputaci nadobro. Na hranici při Rio Grande můžete zabít člověka, a může se vám stát, že za to dostanete pořádný výprask. Ale když ukradnete koně – to je mnohem horší; tu je s vámi konec. Kid dobře věděl, že teď už se nikdy nesmí vrátit do těchto končin.

Když ujel asi pět mil, zabočil k severovýchodu směrem k údolí řeky Nueces. Znal dobře tuto krajinu – všechny ty křivolaké a temné cesty a pěšiny v divokém podrostu, všechna tábořiště i osamělé ranče, kde by mohl najít bezpečný úkryt. Ale mířil stále k východu. Neboť nikdy ještě neviděl oceán a zatoužil pohladit hřívu velkého Mexického zálivu. A tak po třídní jízdě stanul na mořském pobřeží v Corpus Christi a bloudil užaslým zrakem po klidné hladině mořské.

* * *

Kapitán Boone, velitel škuneru Flyaway, procházel se v tu dobu po písčitém pobřeží poblíže člunu, hlídaného jedním z jeho mužstva, zatímco loď stála nedaleko břehu. Když se totiž chystal k odplutí, shledal, že zapomněl vzít na palubu dostatečnou zásobu tabáku. Poslal tedy jednoho námořníka, aby přinesl z města důležitý tento náklad, pro námořníka nepostradatelný. A vtom spatřil Kida, který se přiblížil k okraji břehu a díval se s nehybně důstojnou tváří na moře.

„Nechcete snad koupit ten záliv, že si ho tak prohlížíte?“ otázal se ho kapitán ironicky.

„To zrovna ne,“ řekl klidně Kid. „Jen jsem se tak na něj díval. Chcete ho snad prodat?“

„Tentokrát ještě ne,“ odpověděl kapitán. „Ale pošlu vám ho na dobírku, jakmile dojedu do Buenas Tierras. A tamhle se už vrací ten klacek s tabákem. Však je na čase. Beztoho jsme měli zvednout kotvy již před hodinou.“

„Kam plujete?“ zeptal se Kid.

„Do Buenas Tierras, na jihoamerickém pobřeží. Vezu dříví, železo a hospodářské nářadí.“

„Jaká je to země?“ vyptával se dále Kid. „Teplá, nebo studená?“

„Teplá, mládenečku,“ řekl kapitán. „Ale pokud se týče elegantní scenerie a zeměpisné krásy, je to učiněný ztracený ráj. Každý den ráno vás tam probudí prozpěvování červených ptáčků se sedmi fialovými ocásky a voňavé vánky z růžových zahrádek. A obyvatelé tam nikdy nepracují, vždyť jim stačí, aby z postele vztáhli ruku a natrhali si nejlepší skleníkové ovoce. To je země jako dělaná pro člověka, který si rád pospí a o nic se nemusí starat. Odtamtud přicházejí všechny pomeranče a banány a hurikány a ananasy.“

„To by se mi zamlouvalo!“ zvolal Kid, jehož to začínalo zajímat. „Kolik bych vám musil zaplatit, abyste mě tam dovezl?“

„Čtyřicet dolarů,“ řekl kapitán Boone, „za stravu i za přepravu. V druhé třídě. První třídu nemáme.“

„Platí! Tady jsou peníze!“ zvolal Kid a vytáhl peněženku z jelení kůže.

„Všechno je tedy v pořádku, mládenečku,“ řekl kapitán. „Doufám, že si na mě nebudete jednou naříkat. Řekněte tamhle Sanchezovi, aby vás vynesl z člunu na loď, abyste se nezmáchal.“

* * *

Pan Thacker, konzul Spojených států v Buenas Tierras, nebyl ještě opilý. Bylo teprve jedenáct hodin. Až odpoledne se mu obyčejně

podářilo přivésti se do toho blaženého stavu. A když zaslechl slabé rozpačité zakašlání a uzřel Kida stojícího u dveří konzulátu, byl ještě s to uvítati ho s patřičnou pohostinnou zdvořilostí, jak se sluší na zástupce velkého národa. „Neračte se vyrušovat,“ řekl Kid ležérně, „přišel jsem jen tak. Říkali mi, že je zvykem navštívit vás, než se člověk pustí dále do města. Přijel jsem právě lodí z Texasu.“

„Těší mě, pane...“ řekl konzul.

Kid se zasmál: „Sprague Dalton je mé jméno. Mně samotnému připadá to jméno komické. Na Rio Grande mi říkali Llano Kid.“

„Mé jméno je Thacker,“ řekl konzul. „Posadte se. Přišel-li jste do Buenas Tierras investovat peníze, potřebujete někoho, kdo by vám poradil. Ti zdejší umouněnci vám vytáhnou zlato i ze zubů, nevyznáte-li se v jejich tricích. Tady se mluví jen španělsky. Budete potřebovat tlumočníka. Mohu-li vám být nápomocen, milerád jsem vám k službám.“

„Mluvím španělsky devětkrát lépe než anglicky,“ odpověděl Kid. „Na Rio Grande každý umí španělsky. A prodat se nedám, to mi můžete věřit.“

„Vy mluvíte španělsky?“ zeptal se konzul zamyšleně a zpytavě se na Kida zahleděl. „A vypadáte také jako Španěl. A jste z Texasu. A není vám více než dvacet, nejvýš jednadvacet let. Byl byste ochoten přijmouti určitý návrh?“

„Proč ne, nač bych zapíral?“ řekl Kid. „Zamíchal jsem se v Laredu do malého revolverového laškování a provrtal jsem jednoho bělocha. Žádný Mexikán nebyl zrovna po ruce. Co byste pro mne měl?“

Thacker povstal a šel zavřít dveře. „Ukažte mi levou ruku,“ řekl. Vzal Kida za levou ruku a pozorně si ji prohlédl. „To by šlo znamenitě,“ prohlásil vzrušeně. „Máte maso tvrdé jako dřevo a zdravé jako malé dítě. Do týdne by se to zahojilo.“

„Chcete-li mě angažovat pro pěstní zápasy,“ řekl Kid, „rozmyslete si to, než do toho vrazíte peníze. Kdyby to takhle bylo na revolvery,

to by se o tom dalo mluvit. Jen žádné brachiální pračky a škrábání nehty jako na dámském čajovém dýchánku – to já nedovedu.“

„Jedná se o něco mnohem snadnějšího,“ řekl Thacker. „Přistupte semhle k oknu.“ A ukázal mu otevřeným oknem bílý jednopatrový dům, stojící uprostřed tropické zahrady na malém návrší na mořském pobřeží. „V tom domě,“ řekl Thacker, „bydlí starý ušlechtilý kastilský gentleman a jeho paní, a ti oba hoří touhou, aby vás mohli sevřít do náručí a napěchovat vám kapsy penězi. V tom domě bydlí starý Santos Urique. Patří mu polovina všech dolů v této zemi. Povím vám, oč běží. Asi před dvanácti lety se jim ztratilo dítě. Byl to takový malý divoch, třebaže mu bylo teprve osm let. Každý zde tu historii zná. Tenkrát sem přišli nějací Američani, pátrali po zlatých ložiscích. Měli doporučující listy na seňora Urique a chlapec se s nimi brzy skamarádil. Popletli mu hlavu svým vypravováním o Spojených státech a asi měsíc nato, když odjeli, zmizel chlapec také. Myslilo se, že se ukryl mezi banány na obchodním parníku a odplul načerno do Nového Orleansu. Později prý byl spatřen někde v Texasu, ale jinak o něm nebylo za celou tu dobu nic slyšet. Starý Urique vynaložil tisíce dolarů na jeho vypátrání. Starou paní to zdrtilo nejvíce. To dítě bylo pro ni vším. Od té doby nepřestala nosit smutek. Ale věří prý stále, že jednoho dne se její synáček vrátí, a té naděje se nechce vzdát. Chlapec měl na levé ruce vytetovaného letícího orla s oštěpem v pařátech. To je erb starého Uriqua nebo něco podobného, co zdědil ze Španělska.“

Kid zvedl zvolna levou ruku a zvědavě si ji prohlížel.

„To je právě to,“ zvolal Thacker, sáhl do skříňky za stolem a vytáhl láhev pašované brandy. „Za týden vám mohu vytetovati na ruku orla tak krásně, jako kdybyste se s ním narodil. Opatřil jsem si tetovací jehly a barvivo, poněvadž jsem věděl, že jednoho krásného dne sem přijдете, pane Daltone.“

„Jděte k čertu!“ zvolal Kid. „Což jsem vám neřekl, jak mi říkájíte?“

„Dobrá, tedy Kide. Ostatně, ani tak se vám nebude dlouho říkat. Jak by se vám zamlouvalo jméno seňor Urique, pro změnu?“

„Pokud se pamatuji, nikdy jsem ještě nehrál úlohu syna,“ řekl Kid. „Ale jaký smysl to má všechno?“

Thacker se opřel o zed' a držel sklenku proti světlu. „To je tak,“ řekl posléze. „Až vám vytetuji ten obrázek na ruku, napíšeš starému Uriquovi psaní. Mezitím seženu pro vás všechny možné informace o jejich rodině, abyste věděl, jak máte mluvit. Vypadáte dost podobně, mluvíte španělsky, znáte všechny podrobnosti, dovedete vyprávět o Texasu, budete mít vytetovaného orla. Až jim oznámím, že jejich pravoplatný dědic se vrátil a nemůže se dočkati, až mu bude odpuštěno – budou tady jako na koni a padnou vám okolo krku, a pak může spadnout opona a všichni půjdeme pojíst nějaké zákusky v jídelně seňora Uriqua.“

„Čekám, co ještě řeknete,“ řekl Kid, „nejsem u vás ještě dlouho a neznám vás; ale pochybuji, že vám běží jen o to, aby se mi dostalo rodičovského požehnání.“

„Je to docela jednoduché,“ řekl konzul. „I když u nich budete jen krátkou dobu, stačí to. Starý Urique má uschováno 50 až 100 tisíc dolarů v malé nedobytné pokladně, kterou můžete otevřítí vlásničkou. Zmocněte se jich. Moje tetovací umění jistě si zaslouží polovic této kořisti. Rozdělíme se stejným dílem a upláchneme do Ria de Janeira. Spojené státy ať se třeba rozpadnou, neobejdou-li se bez mých služeb. Que dice, seňor?“

„Souhlasím s tím,“ přikývl Kid. „Kde se jedná o prachy, jsem při tom.“

„Dobrá,“ řekl Thacker. „Nikdo vás ovšem nesmí spatřit, pokud vám nevytetuji orla na levou ruku. Můžete bydlet v zadním pokoji. Vařím si sám a postarám se vám o všechno pohodlí.“

Thacker sice slíbil, že bude s tetováním hotov za týden, ale trvalo to celé dvě neděle. A pak poslal panu Uriquovi dopis tohoto znění:

„Vážený pane,
dovolte, abych Vám oznámil, že v mém domě přebývá jako dočasný host jistý mladý muž, jenž před několika dny přijel do Buenas Tierras ze Spojených států. Nechci ve Vás probouzeti naděje, jež možná se nesplní, ale domnívám se, že není vyloučena možnost, že je to Váš dávno ztracený syn. Bylo by záhodno, abyste mě navštívil a seznámil se s ním. Je-li to skutečně on, jest možno předpokládati, že měl úmysl vrátit se domů, ale když sem přišel, pozbyl odvahy nejsa si jist, jak bude přijat. Váš oddaný služebník

Thompson Thacker.“

Za půl hodiny po odeslání listu zastavil před konzulátem starobylý kočár seňora Uriqua. Vystoupil z něho štíhlý pán s bílými knírky a pomohl vystoupiti dámě, oděné v hlubokém smutku, jejíž obličej byl zastřen hustým černým závojem. Oba chvatně vešli dovnitř domu, kde je Thacker přivítal nejobřadnější diplomatickou úklonou. U stolu stál ztepilý mladý muž výrazného, sluncem ožehlého obličejce a hladce přičesaných černých vlasů.

Seňora Uriquová spěšným gestem odhrnula závoj. Byla asi čtyřicetiletá, vlasy jí začínaly již prokvétat stříbrem, ale její plná, hrdá postava a jasně olivová pleť svědčily dosud o bývalé kráse. V očích jí tkvěl velký smutek a beznadějný žal, dokazující, že žena ta žije už jen vzpomínkám na něčí památku. Dlouze a úzkostně se zadívala na mladého muže. Pak se její pohled svezl na jeho levou ruku. A náhle zavzlykala – ne hlasitě, ale tak, že to otráslo celým pokojem – a vykřikla: „Hijo mio! Synáčku můj!“ a vzápětí již tiskla Kida k svému mateřskému srdci.

Asi za měsíc dostal Kid dopis od Thackera, aby se dostavil na konzulát. Vyhověl jeho žádosti. To již vypadal jako mladý španělský caballero. Měl elegantní importované šaty, a když si kroutil cigaretu, zablýskl mu na prstě drahocenný diamant.

„Tak co je?“ spustil na něho Thacker. „Nemyslíte, že už je nejvyšší čas, abyste začal dělat dobrotu, mládenče? Nejednáte se mnou poctivě. Jste ztraceným a šťastně nalezeným synáčkem již čtyři neděle a žijete, jíte a pijete jako princ z pohádky. Myslíte, pane Kide, že je to správné, když mě necháváte tak dlouho sušit hubu? Co je s vámi? Což nemohl jste dosud věnovat svou synovskou pozornost otcovským pokladům v domě seňora Uriqua? Neříkejte, že to není možné! Kdekdo ví, kde má starý Urique své prachy uschované. A všechno v dolarech! Proč nic nepodnikáte? Neříkejte, že to nejde!“

„Ovšem,“ řekl Kid, dívaje se zálibně na svůj brilantový prsten, „u nás je peněz dost. Nevyznám se v těch věcech, ale nemýlím-li se, zahlédl jsem jednou v té almárce, které můj adoptovaný otec říká nedobytná pokladna, nejméně 50 000 dolarů. A on mi dokonce občas svěří od toho i klíč, aby ukázal, že dobře ví, že já jsem skutečně ten malý Francisco, jenž se před dávnými lety zatoulal tak daleko od krbu otcovského.“

„Na co tedy ještě čekáte?“ vyjel zlostně Thacker. „Nezapomínejte, že vás mohu odhalit, kdykoli se mi zlíbí. Doví-li se starý Urique, že jste podvodník, co myslíte, že vás čeká? Oh, vy neznáte ještě tuto zem, pane Texas Kide! Zdejší lidé vás rozplácnou jako žábu, ale dříve vás pořádně zmrskají na všech čtyřech nárožích zdejšího náměstí. A tím, co z vás zbude, nakrmí aligátory.“

„Musím vás upozornit, kamaráde,“ řekl Kid, protahuje se v rákosové židli, „že vše zůstane i nadále tak, jak je to nyní. A nyní je to vše v pořádku!“

„Co tím chcete říci?“ vyhrkl Thacker a udeřil sklenkou o stůl.

„Ta komedie už je skončena,“ odpověděl klidně Kid. „A prosím, abyste mě nadále oslovoval don Francisco Urique. Necháme starému panu Uriquovi jeho peníze. Jeho pokladnička je už tak bezpečná a pevná jako nejsilnější pokladna Národní banky v Laredu, aspoň pokud se týče mne a vás.“

„Vy mne tedy chcete hodit přes palubu?“

„Zajisté,“ odvětil vesele Kid. „Přes palubu. A hned vám povím proč. První večer, když jsem přišel k Uriquovům, zavedli mě do ložnice. A než jsem usnul, přišla moje adoptovaná maminka a pečlivě urovnala pokrývku, pod kterou jsem usínal. ‚Panchito,‘ šeptala, ‚můj ztracený malý synáčku, Bůh mi tě přivedl zpátky. Věčně budiž Jeho jméno velebeno.‘ Tak nějak to říkala. A náhle jsem ucítil, jak mi na tvář padly dvě tři krůpěje slz. A v tu chvíli byl ze mne docela jiný člověk. A už jsem jím zůstal, pane Thackere. A také jím už zůstanu. Nemyslete si, že tak mluvím ze ziskuchtivosti. Ve svém životě neměl jsem mnoho co dělat se ženskými a s maminkami vůbec nic, ale zde se jedná o ženu, kterou musíme nechat v klamu. Jednou to vydržela. Podruhé by to byla její smrt. Jsem padouch a mizerný chlap a jistě to byl ďábel, jenž mě zavedl na tuto cestu, a jistě ne Bůh, ale chci tou cestou jít až do konce... A nezapomínejte, že kdykoliv vyslovíte mé jméno, jmenuji se don Francisco Urique.“

„Ještě dnes vás odhalím a zničím, vy – vy dvojnásobný podvodník,“ sípěl konzul Thacker.

Kid se vztyčil a popadnuv Thackera za krk odstrčil ho lehce do kouta. Pak vytáhl z kapsy revolver a přiložil jeho hlaveň k ústům konzulovým. „Řekl jsem vám, proč jsem sem přišel,“ řekl s úsměvem. „Odejdu-li odtud, budete toho příčinou vy. Pamatujte si to. Tak tedy, jak se jmenuji?“

„Don – Francisco – Urique,“ vykoktal ze sebe Thacker.

Zvenčí se ozvalo hrčení kol, pokřik kočího a práskání biče. Kid zastrčil revolver do kapsy a kráčel ke dveřím. Ale ještě jednou se obrátil, přistoupil k třesoucímu se Thackerovi a vztáhl k němu levou ruku.

„Jest ještě jeden důvod,“ mluvil pomalu, „proč vše musí zůstat tak, jak je. Ten mladík, kterého jsem zabil v Laredu, měl na levé ruce vytetovaného letícího orla s oštěpem v pařátech.“

Venku před konzulátem stál starobylý kočár dona Santose Urique. Seňora Uriquová, v bílých krajkových šatech s několika vesele vlajíci stuhami, vykláněla se z povozu a její velké oči se šťastně usmívaly.

„Jsi tady, synáčku?“ zvolala.

„Madre mia, yo vengo (maminko, už jdu),“ odpověděl mladý don Francisco Urique.

Emylie Hinklová

Vždycky jsem se domníval a občas i tvrdil, že žena není žádná záhada, že člověk ji může snadno uhodnouti, zkonstruovati, vyřídit, pochopiti a vyložiti. To jen ona sama namluvila lehkověrnému světu, že jest jakýmsi mysteriem. Uvidíme, mám-li pravdu, čili nic.

Za těch dob, o nichž chci vypravovati, byla Paloma malé nové městečko při trati Jižní Pacifické dráhy. Vlak tam zastavoval jednou za den, v poledne, aby načerpal vody pro stroj a aby cestující mohli poobědvati. Byl tam nový hotel a skladiště vlněného zboží a asi tři tucty domů. Vše ostatní se skládalo ze stanů, telat, bláta a mesquitových stromů, a vše bylo kol dokola orámováno horizontem.

Byl tam také Pařížský restaurant, vlastněný, založený a řízený starým Hinklem, jenž se sem přistěhoval z Indiany, aby nadělal peníze v tomto kraji oplývajícím kondenzovaným mlékem a strdím v plechovkách. Restaurant se skládal ze čtyř místností. Vedle kuchyně byla veranda zarostlá chaparralovým roštím. Pod verandou stál stůl a dvě dlouhé lavice, vesměs výrobky místního tesaře. Zde se podávaly hostům skopové pečeně, opékaná jablka, vařené fazole, moučníky a horká káva, jak to předpisovalo menu Pařížského restaurantu. Paní Hinklová a jakýsi služebný duch, jehož nikdy nikdo nespatriil a jenž slyšel na jméno Betty, vládli u kamen v kuchyni. Starý Hinkle sám nosil hostům na stůl objednaná jídla ve svých ohromných salamandrovsky mokrých palcích, a když byl v lokále velký nával, vypomáhal mu umazaný mexikánský výrostek, jenž mezi jednotlivými chody vykouřil vždy nejmíň šest cigaret.

To nejsladší jsem si nechal při svém líčení až na konec, jak to má být při pořádném pařížském banketu:

Emylie Hinklová!

(Nelekejte se, napsal jsem to správně! Vždyť jsem viděl na vlastní oči, že ona sama se jednou tak podepsala.) Emylie byla dcerou domu a kasírkou v Pařížském restaurantu svého otce. Seděla ve vysoké neohoblované stoličce pod verandou vedle dveří do kuchyně. Její úkol byl velmi jednoduchý: každé jídlo stálo 1 dolar; vy jste jí dali 1 dolar, a ona ho vzala.

Začal jsem psát s úmyslem, že vám povím, jak Emylie Hinklová byla krásná. Místo toho však musím vás odkázat na knihu Edmunda Burkea, která má titul „Filozofické zkoumání o původu našich představ krásna a vznešena“. Je to obsažné pojednání, zabývající se zpočátku primitivním pojetím – krásna –, toto pojetí je podle Burkea tuším v první řadě kulatost a hladkost. To je, myslím, správný názor. Kulatost – to je půvab, jenž každému padne do oka na první pohled. Pokud se týče hladkosti – inu, každá žena je hladká jako úhoř, zvláště když jí začnou přibývat vrásky.

Slečna Emylie byla blondýna, celkový dojem byl jako z ovocnářského krámku: jahody, broskve, maliny, višně atd. Ale vidím, že marně bych hledal slova, jimiž bych popsal její krásu. Jsou tři druhy krásy. První druh je ta pihovatá dívka s ohrnutým nosem, do které jste zrovna zamilováni. Druhý druh je slavná Maud Adamsová. Třetí druh jsou ty spanilé dámy na obrazech malíře Bouregueaua. Slečna Hinklová byla čtvrtý druh.

Pařížský restaurant Hinklův byl středem velkého kruhu. Ale i z oblastí mimo obvod tohoto kruhu přijížděli mužové na koni do Palomy, jen aby si vydobyli úsměv slečny Emylie. A toho úsměvu se jim pokaždé dostalo. Jedno jídlo – jeden úsměv – jeden dolar. Ale při vší své nestrannosti a všestrannosti Emylie zdála se vyznamenávat tři ze svých obdivovatelů zvláštní přízní. Ze skromnosti a ze slušnosti zmíním se o sobě až naposled.

První z nich byl umělý produkt dlážděných veleměst jménem Bryan Jacks. Byl to pomenší chlapík, vlasy měl té barvy, jako bývají kvakerské modlitebny z neomítnutých cihel. Oči měl jako dvě ostru-

žiny. Ústa měl jako ten otvor v poštovní schránce, co se tam házejí psaní. Znal kdejaké město od Bangoru až po San Francisco a na sever až k Portlandu, a pak od 45. rovnoběžky východní šířky až po Floridu. Vyznal se v každém řemesle, umění, hře, obchodu, povolání a sportu, na jaký jste si vzpomněli, a byl přítomen až dosud při každé větší senzačnější události, která se přihodila mezi Tichým a Atlantickým oceánem od té doby, co mu bylo pět let, anebo aspoň se nacházel na cestě k místu té události. Mohli jste otevřít atlas, položit prst nazdařbůh na jméno kteréhokoliv města, a Jacks vám vypověděl příhody tří předních občanů toho města dříve, než jste atlas zase zavřeli. Vedle něho by onen scestovalý světoobčan, zvaný Věčný Žid, vypadal jako ignorant a začátečník. V Palomě byl Jacks telegrafistou a nádražním pokladníkem za 75 dolarů měsíčně. Nosil modré šaty, žluté střevíce a vázanku z těžé látky jako košile.

Mým sokem č. 2 byl Bud Cunningham, který byl zaměstnán na ranči poblíž Palomy, kde jeho úkolem bylo udržovat splašený a jankovitý dobytek v mezích slušnosti a pořádku. Byl to jediný kovboj, kterého jsem viděl mimo jeviště a který skutečně vypadal jako kovboj. Nosil sombrero, kalhoty s třepením a vzadu na krku kapesník. Dvakrát týdně přijížděl Bud koňmo z ranče Val Verde na večeři do Pařížského restaurantu.

Jacks a já jsme byli ovšem denními hosty v Hinklově restaurantu. Přední pokoj v Hinklově domě byl malý, úpravný salonek, kde byly houpací židle, ručně vyšíváné malé pokrývky na nábytku a alba s fotografiemi a mořské mušle pěkně v řádkách za sebou. A v rohu stálo malé pianino. Tam navečer jsme sedávali, Jacks a Bud a já – někdy taky jen jeden nebo dva z nás, podle toho, jak nám štěstí přálo – a dělali společnost slečně Hinklové, když se v restaurantu uvolnilo.

Emylie byla dívka plná nápadů. Byla jistě předurčena k něčemu vznešenějšímu než brát po celý den od lidí po dolaru – je-li ovšem na světě něco vznešenějšího než to. Četla mnoho, vyslechla mnoho a přemýšlela také dosti.

Tak například se mne jednou zeptala: „Nemyslíte, že Shakespeare byl velký spisovatel?“ A při tom slabě, ale významně svraštla své krásně vyklenuté obočí. Zastávala též mínění, že Boston je kulturnější město než Chicago, že lidé ze Západu jsou rázovitější a srdečnější než lidé na americkém Východě, že Londýn je město velmi mlhavé a že v San Franciscu musí být na jaře hezky. Zkrátka, bylo vidět, že je na úrovni současného světového myšlení.

Emylie měla o leccems své vlastní teorie. Jednu z nich obzvlášť do nás pořád cpala: nenáviděla lichotnictví! Prohlašovala, že přímota a upřímnost v řeči i v jednání jsou nejkrásnější duševní ozdobou muže i ženy. Jestli se prý někdy do někoho zamiluje, bude to jen pro jeho upřímnost a otevřenost.

„Už jsem tím unavena,“ pravila jednou večer, když my tři mušketýři jsme s ní seděli pohromadě, „poslouchat pořád poklony, jak jsem krásná. Víím dobře, že nejsem hezká!! (Bud Cunningham málem by byl vykřikl, aby tak nelhala.) Jsem jednoduché děvče z amerického Západu,“ pokračovala, „jež chce být prostě takové, jaké je, a pomáhat svému otci vydělávat skrovné živobytí.“ (Starý Hinkle ukládal nejméně 1000 dolarů měsíčně do banky v San Antoniu.)

Bud se otočil na své židli. Nebyl si jist, zda to slečna Emylie myslí doopravdy. Ale dlouho se nerozmýšlel.

„Zajisté, slečno,“ řekl, „krása, jak jste řekla, není vše. Ne že byste snad nebyla hezká, ale já jsem se vždycky obdivoval ze všeho nejvíc tomu, jak pěkně zacházíte se svou maminkou a tatínkem. Kdo je hodný na své rodiče a při tom má zálibu v domácnosti, ten nepotřebuje být obzvlášť krásný.“

Emylie se na něho líbezně usmála a řekla: „Děkuji vám, pane Cunninghame, vaše slova považuji za nejkrásnější poklonu. To se mi líbí lépe, než kdybyste mluvil o mých vlasech a očích. Jsem ráda, že mi věříte, že nemiluji lichocením ani pochlebováním.“

Ted' byla řada na nás dvou. Bud to provedl dobře. Jacks se však také nedal zahanbit. Spustil: „To je jistá věc, slečno Emylie, hezká

tvářička není všecko. Vy, to se ví, nejste zrovna ošklivá – ale z toho nix-kumt-raus. Znal jsem jedno děvče v Dubuque, ta měla obličej jako kokosový ořech – viděl jsem, slečno, mnohem škaredější děvčata, než vy jste, ale co se mi na vás líbí, to je to, jak se dovedete otáčet v obchodě. Klidně a moudře – tím to každá dívka vždy a všude vyhraje. Pan Hinkle mi vypravoval onehdy, že jste ještě ani jednou se nedala u kasy napálit falešným olověným dolarem a nikdy nepřijala ani jeden poškozený dolar. Takové má být každé děvče – aspoň na mě to platí!“

I na Jackse se Emylie laskavě a rozkošně usmála: „Děkuji vám, pane Jacksi; kdybyste věděl, jak si vážím lidí, kteří mluví od srdce a nelichotí! Už mám po krk lidí, kteří mi pořád říkají, že jsem hezká. Je to přece jen nejkrásnější, mít přátele, kteří se nebojí říci člověku pravdu do očí!“

A pak se mi zdálo, že upírá i na mne tázavý pohled. A najednou mě napadlo, abych pokoušel osud a řekl jí, že je nejkrásnější výrobek, jaký kdy vyšel z rukou Stvořitelových, že je jako neposkrvněná perla, zářivá a zasazená do kobaltu bláta a smaragdu prerie, a že by mi bylo docela jedno, kdyby byla na rodiče zlá jako ještěrka nebo krkavčí dcera a kdyby nedovedla rozeznat dolar od koňské ohlávky, že i pak bych věčně pěl chvalozpěvy o její nevýstižné kráse! – Ale včas jsem si to rozmyslil, v obavě, aby mne nestihl trest povrchního lichotníka. A tak i já jsem si zahrál na upřímného poctivce a milovníka pravdy. „Ve všech dobách, slečno Hinklová,“ řekl jsem, „byla duševní a rozumová zdatnost žen ctěna více než jejich krása. Vždyť i u samotné Kleopatry si muži vážili více její královské duše než jejich tělesných půvabů.“

„To bych taky řekla!“ zvolala Emylie. „Viděla jsem její fotografii a není na ní nic zvláštního. Měla hrozně dlouhý nos.“

„Že jsem tak smělý, slečno Emylie,“ já na to, „vy mi připomínáte Kleopatru.“

„Jak to, já přece nemám tak dlouhý nos!“ zvolala, vykulivši oči, a buclatým ukazováčkem si sáhla na nos.

„Totiž – abyste rozuměla –,“ řekl jsem, „já myslím, pokud se týče duševních vlastností!“

„Ach tak!“ odvětila a usmála se na mě tak vděčně jako dříve na Buda a Jackse. „Děkuji vám všem,“ řekla sladkým hlasem, „že jste ke mně tak upřímní. Tak se mi to líbí – tak budeme vždy nejlepší přátelé. Jaképak komplimenty. A teď, poněvadž jste byli na mě tak hodní a neděláte žádné komplimenty, něco vám zahraju a zazpívám.“

To se rozumí, že jsme to uvítali s jásotem, ačkoliv by nám bylo bývalo milejší, kdyby zůstala sedět. Neboť ona nebyla žádná Adeline Patti – ani z té doby ne, kdy už Patti dávala ty nejrozloučenější koncerty na rozloučenou. Emylie měla takový slaboučký hlásek jako hrdlička, když cukruje, a tím hláskem mohla naplniti skoro celý pokoj, když byly dveře a okna zavřeny a když Betty zrovna příliš nešramotila dvířky u kamen v kuchyni. Její škála, odhaduji, obnášela na pianě asi osm coulů, a její trylky zněly jako bublání v neckách, když babička máchá prádlo. Věřte mi, že musila být divukrásná, když nám to znělo jako hudba nebeská.

Hudební gusto sl. Emylie bylo katolické. Přezpívala vždycky celou hromadu hudebních not, ležící nahoře na pianině po levé straně, a každou odpravenou skladbu odložila na pianino nahoře po pravé straně. Druhého dne večer pak zase zpívala od pravé strany k levé. Jejím miláčkem byl Mendelssohn a skladatelé šlágrů Moody a Sankey. Na všeobecnou žádost přidávala na konec Fialko ty sladká... a Když léto slední sílá zdrav.

Když jsme od ní v 10 hodin večer odešli, odebrali jsme se s Jacksem na jeho nádražíčko, sedli si tam na zábradlí a pokoušeli se jeden z druhého vytáhnouti, ke komu se asi kloní sympatie slečny Hinklové – tak to dělávají všichni sokové v lásce.

Jednoho dne nastěhoval se do Palomy jakýsi mladý advokát, který naráz udělal v městečku velké furore. Jmenoval se C. Vincent Vesey,

na první pohled novopečený absolvent nějaké právnické fakulty na americkém Jihozápadě. Nosil žaket, proužkované kalhoty, černý širák a bílou kravatu a vůbec vzbudil v Palomě velký rozruch. Již jeho povolání mu velelo, aby navazoval styky s občanstvem všech vrstev a hledal popularitu. A tak i Jacks a Bud a já byli jsme brzy poctěni jeho přátelstvím. Jednoho dne spatřil Emylii Hinklovou a stal se ovšem taky jejím ctitelem. Tak už jsme byli čtyři. Začal večer také navštěvovat sl. Hinklovou v předním pokoji a my brzy k svému zármutku seznali, že jsme na něho krátcí.

Neboť Vesey měl náramnou výřečnost. Slova se z něho řinula jako olej z krabičky sardinek. V jeho větách neustále závodily o přebornictví přehnané hyperboly, komplimenty, pochlebná citoslovce, sladounké galantnosti, odvěké pravdy, elegantní chvalozpěvy, nezastírané apoteózy a takové věci. Měli jsme málo naděje, že Emylie odolá jeho vyřídilce a proužkovaným kalhotám.

Ale jednoho krásného dne naše akcie stouply. Bylo to takhle navečer, už se stmívalo, a já seděl v chodbičce před salonkem Hinklových, když vtom zaslechnu zevnitř hlasy. Byla to Emylie a její otec, jenž s ní začínal nějaký rozhovor.

„Emy,“ povídal, „vidím, že čtyři mládenci sem za tebou lezou už delší čas. Už jsi si snad z nich některého vybrala?“

„To je tak, tati,“ odpověděla, „mně se líbí všichni čtyři. Myslím, že p. Cunningham a p. Jacks a p. Harris jsou slušní mladí muži, jsou tak upřímní a otevření ve všem, co mi říkají. Pana Veseye neznám moc dlouho, ale myslím, že je to slušný mladý muž, je tak upřímný a otevřený ve všem, co mi říká.“

„To je právě to,“ řekl starý Hinkle, „tobě se vždycky líbili lidé, kteří říkají pravdu do očí a nedělají žádné komplimenty a flancy. Což abys je vyzkoušela, který z nich je nejupřímnější. Jak to udělat, se ptáš? Podívej se, ty se trochu vyznáš ve zpěvu. Dva roky jsi brala hodiny hudby v Logansportu. A učitel říkal, že nemáš vůbec hlas a že by další učení bylo zbytečné vyhazování peněz. Což aby ses

těch mládenců zeptala, co soudí o tvém zpěvu, a podle toho, který ti řekne pravdu, si vybrala. Co tomu říkáš?”

„Dobře, tati,“ řekla Emylie. „To je dobrý nápad a já to zkusím.“

Nevěděli, že je poslouchám. A já jako na koni letěl k Jacksovi na nádraží, kde toho večera byl taky Bud, a řekl jsem jim, co jsem slyšel. Všichni tři jsme v té chvíli měli jedinou myšlenku: Při té zkoušce Vesey propadne jako jedna fiala. S tím svým lichocením a poklonkováním bude odstaven na celé čáře jako tele. Vždyť přece víme, jak se Emylii protiví pochlebování a jak nade vše miluje upřímnost. A z radosti nad tím jsme vyběhli na peron, chytli se za ruce a zazpívali si písničku Muldoon byl pašák solidní.

Toho večera jsme všichni i s Veseyem seděli v pokoji u Hinklů, a my tři se zatajeným dechem čekali, až začne zkouška. První přišel na řadu Bud.

„Pane Cunninghame,“ řekla mu Emylie s tím svým okouzlujícím úsměvem, dozpívavši Když léto slední sílá zdrav – „co soudíte doopravdy o mém hlasu? Ale mluvte upřímně, jako vždycky!“

Bud si poposedl na své židli a začal ukazovat, co je to pravá upřímnost.

„Když mám mluvit pravdu, slečno Emylie,“ řekl vážně, „nemáte o moc více hlasu než obyčejná lasička – jen takové kvičení to vlastně je, abyste rozuměla. My ovšem vás děsně rádi posloucháme, když zpíváte, neboť je to krásná podívaná, když tak vznešeně sedíte na židličce u piana. Ale aby to byl opravdický zpěv, jak má být – to bych ani neřekl.“

Dával jsem dobrý pozor na Emylii, jestli snad Bud svou otevřenost moc nepřetáh, ale její úsměv a slova díky mě přesvědčily, že jsme na správné cestě.

„A co soudíte vy, pane Jacksi?“ obrátila se na Jackse.

„Ode mne to můžete přijmout,“ řekl Jacks, „když vám řeknu, že nejste z toho dřeva, ze kterého se dělají primadony. Slyšel jsem je štěbetat skoro ve všech městech Spojených států, a to vám řeknu,

že vaše hlasové zásoby na ně nestačí. Takhle jinak, to byste, to se rozumí, mohla všechny ty operní hvězdy položit na lopatky – myslím, co se dotýče krásy. Ty zpěvačky většinou vypadají jako kuchařka Máry, když má v neděli východ. Ale co se dotýče krčního klokotání, to máte všechno marný. Vaše hlasové dírky nemají správné čípky – o škách průduškových ani nechci mluvit.“

Emylie se vesele zasmála, když Jack skončil svůj referát, a pak se tázavě otočila ke mně. – Nezapírám, že jsem v té chvíli trochu zakolísal, ale nakonec jsem své soky nezradil.

„Nejsem honěný ve vědecké hudbě, slečno Emylie,“ řekl jsem, „ale když mám být upřímný, nemohu zpívat chvalořeči o zpěvním hlasu, kterým vás příroda obdarovala. Kritikové s oblibou říkávají, že velké zpěvačky zpívají jako zpěvavý ptáček. Jenže ptáček a ptáček, to je rozdíl. Řekl bych, že váš hlas mi připomíná hlas divoké žluvy – takový ze chřtánu, ale ne moc silný, a nemá ani moc velký objem a rozmanitost – ale přesto – hm – je tento – příjemný – ovšem, svým způsobem – hm –“

„Děkuji vám, pane Harris,“ skočila mi do řeči. „Věděla jsem, že se mohu na vaši upřímnost spolehnout.“

A pak si C. Vincent Vesey povytáhl z rukávu sněhobílou manžetu, a nastala ohromná průtrž mračen řečnického umění. Nemohu už dnes z paměti opakovat to, co všechno zapěl ke chvále hlasu sl. Hinklové – toho neocenitelného daru, samotným Pánem Bohem prý jí svěřenému. Vypočítal na prstech všechny slavné operní hvězdy všech světadílů a kontinentů od Jenny Lindové až po Emmu Abbottovou, a to jen proto, aby mohl o nich prohlásit, že žádná nestojí za starou bačkoru. Mluvil o hrtanu a průdušnicích, o prsních notách, o recitativnostech a také o nějakých arpeggiech a jiných techtlemechtlech krčního umění. Připustil sice, že slavná zpěvačka Jenny Lindová má asi dvě nebo tři notičky kapánek vyšší, jakých sl. Hinklová dosud nedosáhla – ale – „!!!“ – to je prostě věc praxe a cviku! A nakonec slavnostně předpověděl obrovskou kariéru „vycházející hvězdě

amerického Jihozápadu, na kterou starý náš Texas může právem býti hrdý“, zkrátka něco, co tu ještě nebylo v análech hudební historie!

Když jsme v deset odcházeli, stiskla nám Emylie všem srdečně ruku, usmála se jako obyčejně, a pozvala nás, abychom zase přišli. My tři jsme se smáli do hrsti, neboť jsme věděli, že upřímnost a pravdomluvnost to vyhrála a že čtvrtý sok byl nadobro odstraněn, sám se popraviv. Na nádraží přinesl Jacks láhev něčeho silného, a tak jsme oslavovali porážku toho licoměrného pochlebníka Veseye.

Čtyři dny uplynuly a nestalo se nic zvláštního. Pátého dne jsme s Jacksem přišli k Hinklům na večeři a k svému údivu shledali, že místo Emylie sedí u kasy umazaný mexikánský výrostek a bere od hostů dolary. Běželi jsme do kuchyně a ve dveřích potkali starého Hinkla, jenž nesl v každé ruce po talíři horké polévky.

„Kde je Emylie?“ zvolali jsme recitativem.

„Well, mládenci,“ řekl Hinkle dobromyslně, „popadlo ji to tak náhle a nedala si říci. Ale nakonec jsem dal svolení – vždyt' mám na to peněz dost. Odjela na čtyři roky do Bostonu na konzervatoř, aby se tam vycvičila na operní zpěvačku. Ale odpust'te, pánové, musím jít, ta polévka je vařící a mé palce jsou tak citlivé.“

Toho večera jsme seděli čtyři na zábradlí u peronu na nádraží. C. Vincent Vesey tentokrát tam seděl s námi. A zatímco psi štěkali na měsíc, vycházející nad prérií, debatovali jsme, zda je lépe ženské lháti, nebo jí raději mluvit pravdu. A poněvadž jsme byli ještě mladí nezkušení zajíci, nedospěli jsme k žádnému pevnému závěru.

Tisíc dolarů

„Tisíc dolarů,“ řekl ještě jednou advokát Tolman se slavnostní vážností, „zde jsou!“

Mladý Gillian se vesele usmíval, když bral do ruky hromádku nových padesátidolarových bankovek.

„Je to takový zatroleně nešikovný peníz,“ vysvětloval bodře advokátovi. „Kdyby to bylo deset tisíc, mohl by je člověk utratit v nějakém ohňostroji a udělat si ještě reklamu. Dokonce ani padesát dolarů by mě nepřivedlo do takových rozpaků jako taková tisícovka.“

„Slyšel jste závěť svého strýce, kterou jsem vám právě přečetl,“ pokračoval advokát profesionálně suchým hlasem. „Nevím, zda jste věnoval dosti pozornosti všem podrobnostem. Na jedno vás však musím upozornit. Žádá se od vás, abyste nám podal vyúčtování, jakým způsobem utratíte těchto tisíc dolarů. To je podmínka odkazu. Doufám, že vyhovíte tomuto poslednímu přání nebožtíka pana Gilliana.“

„Račte se spolehnout,“ odvětil mladý muž, „třebaže s tím budou spojeny zvláštní výdaje. Musím si na to najmout sekretáře. Sám se v účetnictví nevyznám.“

Gillian zašel do svého klubu a vyhledal tam pána, kterému říkal starý Bryson. Starý Bryson byl starý klidás a čtyřicátník a nemiloval společnost. Seděl v koutku a četl si knihu, a když spatřil blížícího se Gilliana, vzdychl si, odložil knihu a sundal brejle.

„Starý Brysone, probudte se!“ řekl Gillian. „Musím vám povědět zajímavou veselou historku.“

„Byl bych rád, kdybyste ji raději pověděl někomu v kulečnickové síni,“ řekl starý Bryson. „Je vám přece známo, jak nenávidím vaše historky.“

„Ale tahle je lepší než obyčejně,“ řekl Gillian, kroutě si cigaretu, „a jsem rád, že ji mohu říci zrovna vám. Je to smutné a komické mluvit do rámusu kulečnickových koulí. Přicházím právě od legálních pirátů, kteří zastupují mého nebožtíka strýce. Odkázal mi 1000 dolarů. Povězte mi, co může člověk podniknout s tisícovkou?“

„Domníval jsem se,“ řekl starý Bryson a bylo vidět, že se o to zajímá asi tak jako pilná včela o láhev octa, „že jmění zesnulého Septimia Gilliana se pácí přinejmenším na půl milionu dolarů.“

„Ovšem,“ přisvědčil vesele Gillian, „a v tom je právě ten vtíp. Odkázal celý svůj náklad zlata jednomu mikrobu. Totiž – jedna část má připadnout tomu člověku, který vynajde jakýsi nový bacil, a ze zbytku se má postavit nemocnice, kde by se ten bacil zase potíral. Vedle toho jsou dva tři menší odkazy. Lokaj a hospodyně dostanou každý deset dolarů a pečetní prsten na památku. Já, jakožto synovec, dostanu 1000 dolarů.“

„Vy jste odjakživa měl spoustu peněz na utrácení,“ poznamenal starý Bryson.

„Celé tuny,“ řekl Gillian. „Strýček nebyl držgrešle, pokud se týče peněz, když ho člověk požádal.“

„Jsou ještě nějakí jiní dědicové?“ zeptal se starý Bryson.

„Nikdo jiný.“ Gillian svrástil čelo. „Je zde ještě jakási slečna Haydenová, strýcova schovanka, která žila v jeho domě. Je to takové tiché stvoření – muzikální – dcera nějaké osoby, jež byla tak nešťastná, že byla strýcovou přítelkyní. Zapomněl jsem říci, že slečna Haydenová také dědí jeden pečetní prsten a 10 dolarů. Byl bych rád, kdybych byl zdědil taky jen to. Za to bych si byl mohl pořídit dvě láhve vína, prsten dát číšníkovi jako spropitné a měl bych velkou starost z krku. Nedělejte ze sebe fouňu, starý Brysone – řekněte mi, co si má člověk počít s tisícovkou?“

Starý Bryson si utřel brejle a usmál se. A když se starý Bryson usmál, to už Gillian věděl, že se chystá říci něco hodně jízlivého a urážlivého.

„Tisíc dolarů znamená mnoho, nebo málo,“ řekl Starý Bryson. „Za to si člověk může koupit šťastnou domácnost a myslet si, že je více než Rockefeller. Jiný by za to mohl poslat manželku na jih a zachránit jí život. Za tisíc dolarů lze kupovat čisté mléko pro sto malých dětí po tři měsíce a padesáti z nich zachránit život. Nebo se můžete skoro půl hodiny pobavit při hazardní hře v některé tajné herně. Můžete také dát vystudovat nějakého nadaného hochu. Slyšel jsem, že za tento peníz byl včera v jedné aukční síni vydražen jeden zaručeně pravý Corot. Nebo se můžete odstěhovat do malého městečka v New Hampshire a žít tam slušně a ve vsí počestnosti celé dva roky. Nebo si můžete najmout na jeden večer velkou síň v Madison Square Garden a přednášet tam posluchačstvu – přijde-li nějaké – o svízelných a nesnázných šťastných dědiců.“

„Lidé by vás měli rádi, starý Brysone,“ řekl Gillian, nedávaje se přivésti z míry, „kdybyste nemoralizoval. Ptal jsem se vás, co mohu dělat s tisícem dolarů.“

„Vy?“ odpověděl Bryson se zdvořilým úsměvem. „Milý Bobbe Gilliane, vám zbývá jediná věc. Můžete jít a koupit za ty peníze slečně Lottě Laurierové diamantové náušnice a pak se odstěhovat někam na Západ a žít tam na farmě. Doporučoval bych ovčí farmu, neboť ovce jsou mi obzvlášť protivny.“

„Děkuji,“ řekl Gillian vstávaje, „věděl jsem, že na vás se mohu spolehnout, starý Brysone. Poradil jste mi dobře. Chtěl jsem utratit ty peníze najednou, poněvadž musím o tom podat zprávu a nemiluji dlouhé psaní.“

Gillian si zatelefonoval pro auto a dal se zavézt k divadlu Columbine, ke vchodu pro herce.

Slečna Lotta Laurierová se zrovna pudrovala, měla za chvíli vystoupit v prvním jednání operety, když jí byl ohlášen pan Gillian.

„Ať vstoupí,“ řekla. „Tak co je, Bobby? Za dvě minuty musím na scénu.“

„Napudrujte si trošičku levé ouško,“ upozornil ji Gillian kriticky. „Tak, už je to lepší. Nebudu vás zdržovat ani dvě minuty. Co byste říkala takhle pěkným náušnickám. Mohu do nich vrazit číslici s třemi nulami a s jedničkou vpředu.“

„Ach, to je ohromné,“ zazpívala slečna Laurierová. „Pravou rukavičku mi podejte, Adamsová,“ obrátila se k oblékačce. „Poslyšte, Bobby, viděl jste na včerejším plese ten náhrdelník Delly Staceyové? Je od Tiffanyho a stál 2200 dolarů. Ale, ovšem – tu šerpu trochu víc nalevo, Adamsová.“

„Slečna Laurierová na scénu!“ ozval se za dveřmi hlas inspicientův.

Gillian vyšel ven, kde na něho čekalo auto.

„Co byste dělal s 1000 dolarů, kdybyste je měl?“ zeptal se šoféra.

„Otevřel bych si hostinec,“ řekl šofér promptně a chraptivě. „Vím o místě, kde by se mi peníze jen hrnuly, na pěkném rohu, v trojpatrovém baráku. Už to mám všechno vypočítané. V prvním patře čínský restaurant, v druhém poschodí manikúra a nějaká nábožen-
ská misie, ve třetím kulečnický. Kdybyste snad náhodou měl chuť investo – –“

„Ach ne,“ přerušil ho Gillian, „ptal jsem se jen tak ze zvědavosti. Jeďte dále, dokud vám neřeknu, abyste zastavil.“

Jeli po Broadwayi, a když přešli osm bloků, Gillian vystoupil. Na chodníku na židličky seděl slepec a prodával tužky. Gillian k němu přistoupil.

„Promiňte,“ pravil, „nemohl byste mi říci, co byste dělal, kdybyste měl tisíc dolarů?“

„Vy jste vystoupil z toho auta, co právě zastavilo, ne?“ zeptal se slepec.

„Ano,“ odpověděl Gillian.

„Myslím, že máte pravdu,“ řekl prodavač tužek, „že jezdíte za bílého dne v autu. Podívejte se na tohle, chcete-li.“

Vytáhl z kapsy malou knížku a podal mu ji. Gillian ji otevřel a shledal, že je to spořitelní knížka. Bylo na ní uloženo 1785 dolarů.

Gillian mu knížku vrátil, vstoupil zase do auta a řekl: „Zavezte mě do advokátní kanceláře Tolman & Sharp na Broadway.“

Advokát Tolman se na něho díval nepřátelsky a pátravě svými brejlemi ve zlaté obrubě.

„Prosím za prominutí,“ mluvil Gillian rozjařeně, „ale směl bych se na něco zeptat? Doufám, že to není nediskrétní otázka. Odkázal můj strýc slečně Haydenové ještě něco kromě prstenu a desíti dolarů?“

„Nic,“ odpověděl Tolman.

„Děkuji, pane,“ řekl Gillian a odešel. Šoférovi venku dal adresu svého zesnulého strýce.

Slečna Haydenová seděla ve strýcově knihovně a psala nějaké dopisy. Byla malá a štíhlá a oblečená v černé šaty. Ale její oči jistě by byly upoutaly vaši pozornost. Gillian se vhrnul do knihovny s výrazem, jenž prozrazoval, že považuje svět za něco naprosto nedůsledného.

„Přicházím rovnou od advokáta Tolmana,“ vysvětloval jí. „Prohlíželi tam zrovna strýcovy papíry. Našli tam nějaký dodatek či doplněk k jeho závěti, nebo něco takového. Vyšlo najevo, že ten starý podivín si to v poslední chvíli rozmyslil a odkázal vám tisíc dolarů. Měl jsem zrovna cestu tímto směrem a starý Tolman mě požádal, abych vám ty peníze donesl. Zde jsou. Přepočítejte si to, slečno, je-li to správně.“ Položil peníze na stůl vedle ní.

Slečna Haydenová zbledla. „Ach!“ zvolala a pak ještě jednou „Ach!“

Gillian se napolo odvrátil a díval se oknem ven. „Domnívám se, ovšem,“ řekl potichu, „že je vám známo, že vás miluji.“

„Je mi líto,“ řekla slečna Haydenová a sbírala bankovky ze stolu.

„Je to tedy marné?“ zeptal se Gillian téměř vesele.

„Je mi líto,“ opakovala.

„Směl bych si zde něco napsat?“ zeptal se Gillian s úsměvem. Usedl k velkému stolu. Ona mu podala papír a pero a vrátila se zase ke svému stolku.

Gillian si napsal vyúčtování o tom, jak utratil tisíc dolarů, těmito slovy:

„Černá ovce, Robert Gillian, vyplatila 1000 dolarů na účet věčné blaženosti, kterou jsou nebesa dlužna nejlepší a nejdražší ženě na tomto světě.“

Vsunul zápis do obálky, uklonil se a odešel. Zajel znovu do kanceláře advokátů Tolman & Sharp.

„Utratil jsem již těch 1000 dolarů,“ oznámil bodře advokátovi Tolmanovi, „a přináším vyúčtování, jak jsme si ujednali. Ale máme to krásné počasí – nemyslíte, pane Tolmane?“ Položil bílou obálku na advokátův stůl. „Zde, pane, najdete záznam o tom, jakým způsobem lze se rychle zbavit jednoho tisíce dolarů.“

Pan Tolman se obálky ani nedotkl, přistoupil ke dveřím vedlejšího pokoje a zavolal svého společníka Sharpa. Společně pak začali něco hledat v útrobách obrovské nedobytné pokladny. Po chvíli vytáhli jako trofej velkou zapečetěnou obálku. Otevřeli ji a sklonili své ctihodné hlavy nad jejím obsahem. Pak se Tolman zase ujal slova.

„Pane Gilliane,“ pravil úředním tónem, „k závěti vašeho strýce našel se dodatek. Byl nám svěřen docela privátně a uloženo nám, abychom jej otevřeli teprve tehdy, až nám podáte přesné vyúčtování, jak jste naložil s 1000 dolarů, které vám strýc odkázal. Poněvadž jste tuto podmínku splnil, přečetli jsme se svým společníkem dodatek závěti. Nebudu vás trápit příliš právníckou frazeologií dodatku, vyložím vám pouze docela srozumitelně, oč se jedná. V případě, že způsob, jakým jste utratil oněch 1000 dolarů, dokáže, že máte aspoň několik dobrých vlastností, jež by si zasloužily odměny, kyne vám velké štěstí. Pan Sharp a já jsme ustanoveni jako rozhodčí a já vás ujišťuji, že budeme konati svou povinnost přesně v duchu

spravedlnosti. Nejsme proti vám nijak zaujati, pane Gilliane. Než vraťme se raději k textu dodatku závěti. Jestliže jste naložil s odkazem strýcovým skutečně rozumně, moudře a nezištně, máme vám odevzdati cenné papíry v ceně 50 000 dolarů, jež byly za tím účelem u nás uloženy. Jestliže však – jak náš klient, zesnulý pan Gillian, výslovně ustanovil – použil jste těch peněz takovým způsobem, jak to již bývalo vaším zvykem v minulosti – to cituji slova zesnulého pana Gilliana –, jestliže jste ty peníze vynaložil na zavrženíhodné kratochvíle ve společnosti osob nehodných – má býti těch 50 000 dolarů vyplaceno neprodleně slečně Miriam Haydenové, schovance zesnulého pana Gilliana. A teď, pane Gilliane, prozkoumáme s panem Sharpem vaše vyúčtování, jak jste utratil oněch 1000 dolarů. Vidím, že jste nám to dal písemně. Doufám, že máte plnou důvěru v naše nestranné rozhodnutí.“

Pan Tolman sáhl po obálce. Gillian však ho předešel a zmocnil se obálky dříve než on. Roztrhal své vyúčtování i s obálkou na malé kousky a zastrčil je do kapsy.

„Všechno je v pořádku,“ řekl s úsměvem. „S tou věcí se už nemusíte vlastně zabývat. Beztoho byste mým záznamům ani nerozuměli. Prohrál jsem těch 1000 dolarů v sázkách při koňských závodech. Sbohem, pánové.“

Pánové Tolman & Sharp truchlivě potřásli hlavou, když Gillian odešel, neboť zaslechli, jak si vesele pohvizduje, čekaje na chodbě na zdviž.

O. Henry
Milování a švindlování v Americe

Překlad Josef Mach
Ilustrace na obálce z volných zdrojů
Redakce Petra Kučerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 16. 6. 2023

ISBN 978-80-274-3315-5 (epub)
ISBN 978-80-274-3316-2 (pdf)
ISBN 978-80-274-3317-9 (prc)